ภาค 10 กฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติ

บทที่ 1 ทฤษฎีปัจจุบันว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษย์ – ความไม่เพียงพอของทฤษฎีนี้ 475

บทที่ 2 ความแตกต่างกันในอารยธรรมเป็นเพราะอะไร 489

บทที่ 3 กฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติ 506

บทที่ 4 อารยธรรมสมัยใหม่จะเสื่อมลงได้อย่างไร 527

บทที่ 5 สัจธรรมศูนย์กลาง 544

What in me is dark
Illumine, what is low raise and support;
That to the height of this great argument
I may assert eternal Providence
And justify the ways of God to men.

— MILTON.

ภาค 10 กฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติ

บทที่ 1

ทฤษฎีปัจจุบันว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษย์ – ความไม่เพียงพอของทฤษฎีนี้

ถ้าข้อยุติที่เราได้บรรลุถึงนั้นถูกต้อง มันย่อมจะตกอยู่ภายใต้หลักทั่วไปที่กว้างขวางกว่าด้วย

เพราะฉะนั้น จึงขอให้เราเริ่มต้นการสอบสวนใหม่จากจุดยืนที่สูงกว่า
จากจุดนี้เราจะได้สำรวจได้เป็นบริเวณกว้างขวางขึ้น

กฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติคืออะไร?

นี่เป็นคำถามซึ่งถ้าปราศจากเรื่องที่ได้กล่าวไว้ก่อนแล้ว
ข้าพเจ้าก็จะเกิดความลังเลในการที่จะตรวจสอบในพื้นที่เล็กน้อยเท่าที่จะเหลืออุทิศให้ได้นี้
ทั้งนี้เพราะว่ามันเกี่ยวข้องกับปัญหาที่สูงที่สุดบางประการเท่าที่จิตของมนุษย์จะขบคิดได้
จะโดยตรงหรือโดยปริยายก็ตาม แต่มันเป็นคำถามซึ่งปรากฏขึ้นตามธรรมชาติ
ข้อยุติที่เราได้มาถึงนี้จะสอดคล้องหรือไม่กับกฎอันยิ่งใหญ่
ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์ดำเนินไปภายใต้กฎนั้น?

กฎนั้นคืออะไร? เราจะต้องหาคำตอบต่อคำถามนี้
เพราะว่าถึงแม้ปรัชญาปัจจุบันจะรับรองอย่างแจ่มแจ้งว่ามีกฎเช่นนี้อยู่
แต่ก็มิได้อธิบายกฎดังกล่าวให้เป็นที่น่าพอใจมากไปกว่าการอธิบายของวิชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันในปัญหาที่ว่าทำไมจึงยังคงมีความขาดแคลนอยู่ในท่ามกลางเศรษฐทรัพย์ที่เพิ่มพูนยิ่งขึ้น

ขอให้เรายึดพื้นฐานอันมั่นคงแห่งข้อเท็จจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
เราไม่จำเป็นที่จะต้องสอบสวนว่ามนุษย์ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาจากสัตว์ใช่หรือไม่
ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เท่าที่เรารู้จักเขากับปัญหาที่เกี่ยวกับกำเนิดของเขาจะอาจมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเพียงใดก็ตาม
ปัญหาประการหลังจะกระจ่างแจ้งได้ก็ต้องอาศัยแสงสว่างจากปัญหาประการแรกเสมอ

เราไม่สามารถจะทำการอนุมานจากสิ่งที่ไม่รู้ไปหาสิ่งที่รู้แล้วได้
จากข้อเท็จจริงที่เราทราบแล้วเท่านั้น

ที่เราจะสามารถอนุมานได้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นก่อนสิ่งที่เราทราบนั้น
มนุษย์เราจะมีกำเนิดขึ้นมาอย่างไรก็ตาม
ทั้งหมดเท่าที่เรารู้เกี่ยวกับเขาก็มีเพียงว่าเขาเป็นมนุษย์ – ดังเช่นที่จะพบได้ในขณะนี้
ไม่มีบันทึกหรือร่องรอยของเขาในสภาพที่ต่ำไปกว่าสภาพที่ยังจะพบได้ในพวกคนป่า
จะด้วยสะพานอะไรก็ตามที่เขาใช้ข้ามผ่านช่องว่างอันกว้างขวาง
ซึ่งขณะนี้แยกมนุษย์ออกจากสัตว์ ยังคงไม่ปรากฏร่องรอยอยู่ดี
ระหว่างคนป่าชั้นต่ำสุดเท่าที่เรารู้จักกับสัตว์ชั้นสูงที่สุด
ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างที่จะปรองดองกันมิได้เลย –
เป็นความแตกต่างซึ่งมิใช่เพียงในขนาดหรือระดับ (Degree) เท่านั้น แต่ยังเป็นในด้านชนิด (Kind) อีกด้วย มีลักษณะนิสัย
กิริยาและอารมณ์ของมนุษย์หลายประการที่สัตว์ชั้นต่ำก็แสดงออก
แต่ไม่ว่ามนุษย์จะมีระดับมนุษยธรรมต่ำเพียงไร
ก็ไม่เคยปรากฏว่าเขาจะขาดสิ่งหนึ่งซึ่งไม่มีร่องรอยอยู่ในสัตว์แม้เพียงเล็กน้อย
มันเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ตระหนักกันได้ชัดเจน แต่แทบจะไม่สามารถนิยามกันได้
มันทำให้มนุษย์มีความสามารถในการปรับปรุง – ซึ่งทำให้เขาเป็นสัตว์ที่ก้าวหน้า
ตัวบีเวอร์สร้างทำนบ นกสร้างรังและผึ้งสร้างรวง แต่ในขณะที่ทำนบของตัวบีเวอร์
รังของนก และรวงของผึ้งสร้างขึ้นตามแบบเดียวกันเสมอนั้น
บ้านของมนุษย์ก็เปลี่ยนจากกระท่อมหยาบ ๆ
ทำด้วยใบไม้และกิ่งไม้มาเป็นอาคารอันโอ่อ่าเพียบพร้อมไปด้วยสิ่งบำรุงความสุขทันสมัย
สุนัขสามารถจะเชื่อมต่อเหตุกับผลเข้าด้วยกันได้บ้าง

และอาจจะรับการฝึกสอนกลเม็ดบางประการได้
แต่ความสามารถของมันดังกล่าวก็มิได้เพิ่มขึ้นเลยแม้แต่น้อยตลอดมานับแต่ได้เป็นมิตรกับมนุษย์ซึ่งปรับปรุงดีขึ้นเรื่อย ๆ
และสุนัขของอารยชนก็มิได้มีความสามารถหรือสติปัญญามากกว่าสุนัขของคนป่าที่ที่เดินทางไปเรื่อย ๆ แม้แต่น้อย เราไม่รู้จักสัตว์ที่ใช้เสื้อผ้า ที่ประกอบอาหาร
ที่ประดิษฐ์เครื่องมือหรืออาวุธสำหรับตนเอง ที่บำรุงเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ซึ่งตนต้องการจะกิน
หรือที่มีภาษาพูด แต่ก็ไม่เคยปรากฏว่าได้พบหรือได้ยินเกี่ยวกับมนุษย์ที่มิได้กระทำเช่นนั้น
นอกจากในนิยาย นั่นคือ มนุษย์ไม่ว่าที่ใดที่เรารู้จัก ย่อมแสดงให้เห็นความ

สามารถนี้ – ในการเติมต่อสิ่งที่ธรรมชาติได้กระทำเพื่อเขา ด้วยสิ่งที่เขากระทำเพื่อตนเอง
และที่จริงแล้วทายสมบัติทางกาย (physical endowment) ของมนุษย์ก็ด้อยอย่างยิ่ง
จนไม่มีส่วนใดในโลกที่ เขาจะยังดำรงชีวิตอยู่ได้ ถ้าปราศจากความสามารถเช่นนี้
อาจจะมียกเว้นบ้างก็เกาะเล็ก ๆ บางเกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก

ทุกแห่ง และตลอดเวลา มนุษย์ได้แสดงให้เห็นความสามารถนี้ –
ทุกแห่งและตลอดเวลาที่เราได้ทราบ มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์บางประการจากความสามารถนี้
แต่ระดับที่เขาใช้ความสามารถนี้แตกต่างกันไปอย่างมาก ระหว่างเรือคานูหยาบ ๆ
กับเรือเครื่องไอน้ำ ระหว่างบูเมอแรงกับปืนที่ยิงซ้ำได้ ระหว่างรูปไม้ที่สลักอย่างหยาบ ๆ
กับรูปหินอ่อนที่ดลใจตามศิลปะแบบกรีก ระหว่างความรู้ของคนป่ากับวิทยาศาสตร์สมัยใหม่
ระหว่างชาวอินเดียนแดงกับชนผิวขาวผู้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐาน
ระหว่างหญิงเผ่าฮอตเตนตอตกับสาวสวยแห่งสังคมที่ขัดเกลาแล้ว เหล่านี้
ย่อมมีความแตกต่างกันอย่างมหาศาล

ระดับที่แตกต่างกันในการใช้ความสามารถนี้
เราย่อมไม่อาจจะอ้างได้ว่าเป็นเพราะความแตกต่างกันในสมรรถภาพตั้งแต่ดั้งเดิม –
ประชาชาติที่เจริญสูงสุดในยุคปัจจุบันเคยเป็นคนป่ามาในระยะประวัติศาสตร์นี่เอง
และเราจะพบความแตกต่างกันอย่างกว้างขวางที่สุดในบรรดาพลเมืองของเผ่าพันธุ์เดียวกัน
ทั้งเราก็ไม่อาจจะอ้างได้ว่าเป็นเพราะความแตกต่างกันในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแต่ประกา
รเดียว – แหล่งแห่งการศึกษาและศิลปะวิทยาการหลายแห่งในขณะนี้
ได้เคยถูกคนชาติป่าเถื่อนยึดครองอยู่ และภายในระยะไม่กี่ปี เมืองใหญ่ ๆ
ก็เกิดขึ้นบนผืนดินถิ่นไล่ล่าของเผ่าคนป่า
ย่อมเห็นได้ชัดว่าความแตกต่างกันเหล่านี้ทั้งสิ้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม
บางทีอาจจะเป็นตั้งแต่พ้นขั้นต่ำสุด
ที่มนุษย์เราจะเจริญดีขึ้นได้ก็เฉพาะต่อเมื่อเขาอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น
เพราะฉะนั้น
เราจึงสรุปรวมความเจริญดีขึ้นในความสามารถและสภาพของมนุษย์เช่นนี้ทั้งสิ้นเข้าไว้ในคำว่าอ
ารยธรรม (civilization) มนุษย์ปรับปรุงดีขึ้นเมื่อเขามีอารยธรรมสูงขึ้น
หรือรู้จักร่วมมือกันในสังคม

กฎแห่งความเจริญนี้คืออะไร? เราจะอธิบายขั้นของอารยธรรมที่แตกต่างกันของ

ประชาคมต่าง ๆ ได้ด้วยหลักสามัญอะไร?
ความก้าวหน้าของอารยธรรมมีสาเหตุเนื่องมาจากอะไรโดยแท้จริง
เราจึงจะกล่าวถึงการปรุงปรับของสังคมที่แตกต่างกันได้ว่าสิ่งนี้สนับสนุนอารยธรรม
สิ่งนั้นไม่สนับสนุน หรือจะได้อธิบายได้ว่าทำไมสถาบันหรือสภาพอันหนึ่ง
ซึ่งครั้งหนึ่งอาจจะทำให้อารยธรรมก้าวหน้านั้น อีกครั้งหนึ่งกลับถ่วงรั้งความก้าวหน้า?

ความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ก็คือว่าความก้าวหน้าของอารยธรรมคือพัฒนาการหรือวิวัฒนาการ
ซึ่งในระหว่างนี้ความสามารถของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นและคุณสมบัติของเขาจะสูงขึ้นด้วยผลแห่งสาเหตุทำนองเดียวกันกับที่ได้ใช้เป็นเครื่องอธิบายกำเนิดของชนิดพรรณต่าง ๆ (species)
ของสัตว์และพืช – นั่นคือการอยู่รอดของผู้ที่เหมาะสมที่สุด
และการถ่ายทอดคุณสมบัติที่ได้มาทางพันธุกรรม

ในข้อที่ว่าอารยธรรมคือวิวัฒนาการอันหนึ่ง – ซึ่งถ้าใช้ภาษาของ Herbert Spencer ก็คือความก้าวหน้าจากความเป็นแบบเดียวกันที่ไม่เจาะจงไม่สอดคล้องกันมาเป็นความต่างแบบกันที่เจาะจงสอดคล้องกัน (from an indefinite, incoherent homogeneity to a definite, coherent heterogeneity) – ย่อมไม่มีข้อน่าสงสัย แต่การกล่าวเช่นนี้มิได้อธิบายหรือบ่งชี้สาเหตุซึ่งสนับสนุนหรือถ่วงรั้งวิวัฒนาการนั้น คำกล่าวกวาดรวมของ Spencer
ซึ่งมุ่งจะอธิบายปรากฏการณ์ทั้งปวงไว้ภายใต้คำว่าสสารและพลังงาน
จะรวมถึงสาเหตุเหล่านี้ทั้งสิ้นด้วยเพียงไหนนั้น ข้าพเจ้าไม่สามารถจะกล่าวได้
แต่เท่าที่อธิบายมาตามหลักเกณฑ์นั้น ปรัชญาแห่งพัฒนาการยังมิได้ตอบปัญหานี้อย่างเจาะจง
และได้ทำให้เกิดความคิดเห็น หรือที่ถูกคือความกลมกลืนกันในความคิดเห็น
ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงขึ้น

คำอธิบายถึงความก้าวหน้าอย่างสามัญนี้
ข้าพเจ้าคิดว่าคล้ายคลึงกันมากกับทรรศนะตามธรรมดาของผู้หาเงินในเรื่องสาเหตุแห่งการวิภาคเศรษฐทรัพย์โดยไม่เท่าเทียมกัน ถ้าเขามีทฤษฎี
โดยปกติทฤษฎีนั้นจะเป็นว่ามีเงินตราอยู่มากมายที่จะหาได้สำหรับผู้ที่มีความตั้งใจและมีความสามารถ และความโง่เขลา ความเกียจคร้าน
หรือความสุรุ่ยสุร่ายเป็นตัวทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างคนรวยกับคนจน
และดังนั้นคำอธิบายสามัญในเรื่องความแตกต่างกันของอารย-
ธรรมจึงเป็นความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถไป ชนชาติอารยะคือเชื้อชาติที่ประเสริฐกว่า

และความก้าวหน้าแห่งอารยธรรมจึงเป็นเพราะความประเสริฐกว่านี้ –
เช่นเดียวกับที่คนอังกฤษมีความเห็นโดยทั่วไปว่าชัยชนะของตนเป็นเพราะคนอังกฤษมีคุณสมบัติตามธรรมชาติประเสริฐกว่าชาวฝรั่งเศสผู้กินกบ
และชาวอเมริกันโดยทั่วไปก็คิดว่าการปกครองโดยประชาชน การค้นคิดประดิษฐ์อย่างแข็งขัน และความสุขสบายโดยเฉลี่ยซึ่งสูงกว่าชนชาติอื่น เป็นเพราะ "ความเก่งของชาติแยงกี้" ที่เหนือกว่า

หลักคำสอนทางเศรษฐศาสตร์ที่เราได้เผชิญและพิสูจน์หักล้างมาแล้วตั้งแต่เริ่มต้นการสอบสวนนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นโดยสามัญของมนุษย์ที่แลเห็นนายทุนเป็นผู้จ่ายค่าแรงและการแข่งขันทำให้ค่าแรงลดลง ฉันใด
ทฤษฎีของแมลธัสสอดคล้องกับอุปาทานที่มีอยู่ทั้งของคนรวยและคนจน ฉันใด
คำอธิบายถึงความก้าวหน้าในฐานะการปรับปรุงเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ทีละเล็กละน้อยก็สอดคล้องกับความคิดเห็นสามัญซึ่งถือว่าความแตกต่างในด้านอารยธรรมเป็นเพราะความแตกต่างกันในเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ฉันนั้น
มันทำให้เกิดความกลมกลืนและสูตรอันดูเหมือนจะถูกหลักเกณฑ์สำหรับความคิดเห็นซึ่งปรากฏแพร่หลายอยู่แล้ว การแผ่ขยายอย่างน่าประ-
หลาดของมันนับแต่สมัยที่ดาร์วินทำความตื่นเต้นให้แก่โลกเป็นครั้งแรกด้วยหนังสือ "Origin of Species" ของเขานั้นมิได้เป็นการพิชิตเท่ากับที่เป็นการผสมกลมกลืน (assimilation) เลย

ทรรศนะซึ่งครอบงำโลกแห่งความคิดอยู่ในขณะนี้เป็นดังนี้คือ:
การดิ้นรนต่อสู้เพื่อความคงอยู่ได้กระตุ้นให้มนุษย์ใช้ความพยายามใหม่ ๆ
และค้นคิดประดิษฐ์มากขึ้นตามส่วนกับที่การดิ้นรนนั้นรุนแรงขึ้น
ความเจริญดีขึ้นและความสามารถในการที่จะทำให้เกิดความเจริญขึ้นนี้ถูกกำหนดด้วยการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์
และได้รับการขยายออกด้วยแนวโน้มของบุคคลผู้ที่ปรุงปรับตัวเองได้ดีที่สุดหรือที่ก้าวหน้าที่สุดในอันที่จะอยู่รอดและแผ่ขยายออกไปในบรรดาบุคคลต่าง ๆ และด้วยแนวโน้มของเผ่าชน ชาติ หรือเชื้อชาติที่ปรุงปรับตัวเองได้ดีที่สุดหรือที่ก้าวหน้าที่สุดในอันที่จะอยู่รอดในการต่อสู้ระหว่างกลุ่มสังคมต่าง ๆ ทฤษฎีนี้ได้เป็นเครื่องอธิบายความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์

และความแตกต่างในความก้าวหน้าระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง
ด้วยความมั่นใจแต่มิได้เป็นการทั่วไปอยู่ในขณะนี้
เหมือนเมื่อไม่นานมานี้ที่มีการอธิบายความแตกต่างดังกล่าวโดยอาศัยทฤษฎีแห่งการสร้างสรรค์เ
ป็นพิเศษและการแทรกแซงของพระผู้เป็นเจ้า

ผลทางปฏิบัติของทฤษฎีนี้คือลัทธิชะตานิยม (fatalism) ที่มีความหวังชนิดหนึ่ง
ซึ่งปรากฏแพร่หลายในวรรณกรรมปัจจุบัน* ตามทรรศนะนี้
ความก้าวหน้าคือผลแห่งพลังทั้งหลายซึ่งกระทำอย่างช้า ๆ มั่นคงและไร้ความเมตตา
เพื่อยกมนุษย์ให้สูงส่งขึ้น สงคราม ระบบทาส การกดขี่ ความเชื่องมงาย ฉาตกภัย
และโรคระบาด ความขาดแคลนและความทุกข์ยาก
ซึ่งปรากฏอยู่ในอารยธรรมสมัยใหม่คือสาเหตุที่ขับดันมนุษย์ต่อไปโดยการกำจัดประเภทที่ด้อยก
ว่าและขยายประเภทที่สูงกว่า
และการถ่ายทอดทางพันธุกรรมคือพลังที่เป็นตัวกำหนดความก้าวหน้า
และความก้าวหน้าในอดีตคือฐานสำหรับความก้าวหน้าใหม่ ๆ ดังนี้
บุคคลจึงเป็นผลแห่งการเปลี่ยนแปลงซึ่งกระทำต่อบรรดาบุคคลในอดีตมาเป็นลำดับยาวนานไม่
สิ้นสุด และการจัดสังคมก็ได้แบบมาจากบุคคลต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นสังคมนั้น ดังนั้น
ในขณะที่ทฤษฎีนี้ ตามคำของ Herbert Spencer ** – เป็น
“แบบที่นิยมการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน (redical)
เกินกว่าที่ลัทธินิยมการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนใด ๆ
ในปัจจุบันจะนึกถึง”โดยเหตุที่มันมุ่งจะให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของมนุษย์เอง
ทฤษฎีนี้จึงเป็น “อนุรักษ์นิยมเกินกว่าที่ลัทธิอนุรักษ์นิยมใด ๆ ในปัจจุบันจะนึกถึง”
ด้วยในขณะเดียวกัน เพราะทฤษฎีนี้ถือว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้
นอกจากการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ในลักษณะของมนุษย์เช่นนี้
ปราชญ์อาจจะสั่งสอนว่าข้อนี้มิได้ลดหน้าที่ที่จะพยายามปฏิรูปการกระทำอันมิชอบ เช่นเดียว

*

ในรูปกึ่งวิทยาศาสตร์หรือรูปซึ่งทำให้เป็นที่นิยมทั่วไป บางทีเราอาจจะแลเห็นข้อนี้ได้ในคำบรรยายที่ดีที่สุด
เพราะว่ากล่าวตรงไปตรงมาที่สุด ในเรื่อง "The Martyrdom of Man" โดย Winwood Reade
นักเขียนที่เขียนได้แจ่มแจ้งอย่างประหลาดและทรงพลัง
ที่จริงแล้วหนังสือนี้คือประวัติศาสตร์แห่งความก้าวหน้าหรือที่ถูกก็คือเอกสารวิชาการเกี่ยวกับสาเหตุและวิธีกา
รแห่งความก้าวหน้า และจะให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่าแก่การพินิจพิจารณาภาพอันแจ่มชัดของมัน
ไม่ว่าจะคิดอย่างไรก็ตามเกี่ยวกับความสามารถของผู้ประพันธ์ในการกล่าวสรุปเป็นกฎทั่วไปทางปรัชญา
เราอาจจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อเรื่องกับชื่อเรื่องได้จากข้อยุติที่ว่า:
"ข้าพเจ้าให้ชื่อเรื่องที่แปลกประหลาดแต่เป็นความจริงแก่ประวัติศาสตร์สากล – *ความเสียสละของมนุษย์*
มนุษยชาติได้ยอมรับทุกข์ทรมานมาทุกรุ่นทุกสมัยเพื่อว่าลูก ๆ
ของตนจะได้รับผลประโยชน์จากความทรมานนั้น
ความรุ่งเรืองในสมัยของเราเกิดขึ้นมาจากความปวดร้าวของอดีต
ดังนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมหรือที่เราจะพึงรับทุกข์ด้วยเพื่อผลประโยชน์ของผู้ที่จะเกิดมาภายหลัง?"

** "The Study of Sociology" – Conclusion.

กับนักธรรมผู้สั่งสอนลัทธิที่ว่าพระผู้เป็นเจ้าได้ทรงกำหนดไว้ก่อนแล้ว
ที่ยืนยันว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะดิ้นรนเพื่อความรอดพ้น แต่ตามที่เข้าใจกันโดยทั่วไป
ผลก็คือลัทธิชะตานิยม – "ถึงแม้จะทำเท่าที่เราอาจทำได้
เครื่องบดของพระผู้เป็นเจ้าก็จะบดต่อไปโดยไม่คำนึงถึงการช่วยเหลือหรือการหน่วงเหนี่ยวของเ
รา"
ข้าพเจ้ากล่าวพาดพิงถึงข้อนี้เพียงเพื่อที่จะแสดงให้เห็นสิ่งที่ข้าพเจ้าถือว่าเป็นความคิดเห็นที่กำลัง
แผ่ขยายและแทรกซึมเข้าไปในความคิดโดยทั่วไปอย่างรวดเร็ว ในการค้นคว้าหาสัจธรรม
เราไม่ควรจะยอมให้ข้อพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ของมันมาทำให้ความคิดของเราบิดเบือนไป
แต่ข้าพเจ้าถือว่าทรรศนะปัจจุบันเกี่ยวกับอารยธรรมเป็นดังนี้:
อารยธรรมคือผลแห่งพลังทั้งหลายซึ่งกระทำตามวิธีที่บ่งไว้ซึ่งค่อย ๆ
เปลี่ยนลักษณะของมนุษย์และปรับปรุงและยกระดับความสามารถของมนุษย์ขึ้นอย่างช้า ๆ
ความแตกต่างระหว่างอารย-
ชนกับคนป่าคือความแตกต่างในการศึกษาอบรมของเผ่าพันธุ์เป็นเวลานานซึ่งได้เข้าไปเกาะอยู่อ

ย่างถาวรในจิตใจ
และการปรับปรุงดีขึ้นนี้มีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไปมากขึ้นเรื่อย ๆ ไปสู่อารยธรรมที่สูงขึ้น ๆ
เราได้มาถึงจุดที่ความก้าวหน้าดูเหมือนจะเป็นธรรมดาสำหรับเราแล้วและเรามองไปข้างหน้าอย่างเชื่อมั่นในผลสัมฤทธิ์อันยิ่งใหญ่กว่าของมนุษยชาติที่จะเกิดมาภายหลัง –
บางคนถึงกับเชื่อว่าในที่สุดความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์จะทำให้มนุษย์ไม่รู้จักตายและทำให้เขาสามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังมิใช่แค่ดาวพระเคราะห์เท่านั้น แต่รวมถึงดาวฤกษ์ด้วย
และจะทำให้เขาสามารถสร้างดวงอาทิตย์และจักรวาลขึ้นให้แก่ตนเองได้ *

แต่โดยมิต้องพุ่งขึ้นไปถึงดวงดาว

ในทันทีที่ทฤษฎีความก้าวหน้าซึ่งดูเหมือนจะเป็นธรรมดาเหลือเกินสำหรับเราในท่ามกลางอารยธรรมที่กำลังก้าวหน้านี้มองออกไปรอบ ๆ โลกเท่านั้น มันก็จะได้เผชิญกับข้อเท็จจริงอันใหญ่ยิ่ง – นั่นคืออารยธรรมทั้งหลายที่หยุดชะงักแข็งทื่อ
มนุษยชาติส่วนใหญ่ในปัจจุบันมิได้มีความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า
มนุษยชาติส่วนใหญ่ในปัจจุบันถือ (เช่นที่บรรพบุรุษของเราเองได้ถือมาจนกระทั่งชั่วระยะ 2 – 3 อายุคนนี้) ว่าครั้งอดีตเป็นสมัยแห่งความสมบูรณ์แบบของมนุษย์
อาจจะมีผู้อธิบายความแตกต่างระหว่างคนป่ากับอารยชนได้ด้วยทฤษฎีที่ว่าคนป่ายังพัฒนามาอย่างบกพร่องเต็มทีซึ่งทำให้ไม่ค่อยปรากฏความ

* Winwood Reade, “The Martyrdom of Man.”

ก้าวหน้าของเขา
แต่โดยอาศัยทฤษฎีที่ว่าความก้าวหน้าของมนุษย์เป็นผลจากสาเหตุโดยทั่วไปอันต่อเนื่องนั้น
เราจะอธิบายถึงอารยธรรมที่ก้าวหน้าไปไกลแต่แล้วก็หยุดชะงักได้อย่างไร?
เราไม่สามารถจะกล่าวถึงชนเผ่าฮินดูและชาวจีนได้เช่นเดียวกับที่อาจจะกล่าวได้ถึงคนป่าว่าความเหนือกว่าของเราเป็นผลจากการศึกษาอบรมที่นานกว่า
หรือเราเป็นประดุจผู้ใหญ่แล้วสำหรับธรรมชาติ ในขณะที่พวกเขายังเป็นเด็กอยู่

ชาวฮินดูและชาวจีนเคยเป็นอารยะเมื่อเรายังเป็นคนป่าอยู่ พวกเขามีเมืองใหญ่ ๆ
มีการปกครองที่จัดระบบอย่างดีและเข้มแข็ง มีวรรณ-
กรรม ปรัชญา มารยาทที่ขัดเกลา มีการแบ่งงาน (division of labor) มากพอควร
มีการพาณิชย์ขนาดใหญ่
และศิลปะอันประณีตบรรจงในขณะที่บรรพบุรุษของเรายังเป็นคนป่าเถื่อนพเนจร
อาศัยในกระท่อมและกระโจมหนังสัตว์ มิได้เจริญไปกว่าอินเดียนแดงเลยแม้แต่น้อย
ในขณะที่เราก้าวหน้าจากสภาพป่าเถื่อนนี้มาสู่อารยธรรมสมัยศตวรรษที่ 19
ชาวฮินดูและจีนกลับหยุดนิ่งอยู่กับที่ ถ้าความก้าวหน้าเป็นผลแห่งบรรดากฎอันแน่นอน
หลีกเลี่ยงมิได้ และเป็นนิรันดร์ ซึ่งขับดันมนุษย์ให้ก้าวหน้าไป
แล้วเราจะอธิบายเรื่องนี้ได้อย่างไร?

ผู้อธิบายปรัชญาแห่งพัฒนาการที่มีผู้นิยมกันมากที่สุดผู้หนึ่ง คือ Walter Bagehot ("Physics and Politics") ได้ยอมรับพลังแห่งการคัดค้านนี้ และพยายามที่จะอธิบายด้วยวิธีนี้:

สิ่งแรกที่จำเป็นในการทำให้มนุษย์เป็นอารยะก็คือทำให้เขาเชื่อง
ชักนำให้เขาอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์โดยอยู่ภายใต้กฎ
แล้วบรรดากฎหมายและขนบประเพณีทั้งหลายก็จะเพิ่มมากขึ้น
รุนแรงขึ้นและขยายออกไปด้วยวิธีการเลือกตามธรรมชาติ
เผ่าชนหรือชาติที่รวมกันด้วยวิธีนี้จึงได้เปรียบกว่าเผ่าชนหรือชาติที่มิได้รวมกัน
กลุ่มประเพณีและกฎหมายนี้ในที่สุดก็เข้มข้นและแข็งตัวเกินกว่าที่จะทำให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้
ความก้าวหน้านี้จะดำเนินต่อไปได้ก็ต่อเมื่อได้เกิดสถานการณ์ที่ชักนำให้มีการอภิปรายและยินยอมให้มีเสรีภาพและความคล่องตัวอันจำเป็นสำหรับการปรับปรุงเจริญขึ้น

คำอธิบายซึ่ง Bagehot ให้ไว้ด้วยความสงสัยบางประการตามที่เขากล่าวเองนี้ ข้าพเจ้าคิด

ว่าทำให้ทฤษฎีทั่วไปหมดความน่าเชื่อถือลงไป
แต่ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะกล่าวถึงข้อนั้นเพราะเราย่อมเห็นได้ชัดว่ามันมิได้อธิบายข้อเท็จจริง

แนวโน้มที่ทำให้เกิดการแข็งตัวซึ่ง Bagehot กล่าวถึง จะแสดงตัวเองออกตั้งแต่ระยะต้นของพัฒนาการ และตัวอย่างของเขาเกี่ยวกับเรื่องนี้แทบทั้งสิ้นได้มาจากชีวิตคนป่าหรือกึ่งคนป่า แต่อารยธรรมที่หยุดชะงักเหล่านี้ได้ก้าวไปไกลก่อนที่จะหยุดลง
จะต้องมีระยะหนึ่งที่อารยธรรมเหล่านี้เจริญไปไกลมากเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพที่ป่าเถื่อน แต่ก็ยังคงมีความอ่อนตัว เสรี และก้าวหน้า อารยธรรมที่ชะงักเหล่านี้หยุดลง ณ จุดซึ่งแทบไม่มีอะไรด้อยกว่าและมีหลายด้านที่เหนือกว่าอารยธรรมของยุโรปสมัยราวศตวรรษที่ 16 หรืออย่างเลวที่สุดก็ศตวรรษที่ 15 ตั้งแต่ต้นจนถึงจุดนั้นย่อมจะต้องมีการอภิปราย การต้อนรับสิ่งใหม่ ๆ และกิจกรรมทางสมองทุกชนิด
พวกเขามีสถาปนิกผู้ทำให้ศิลปะวิทยาการก่อสร้างเจริญขึ้นจนถึงระดับที่สูงมากด้วย นวัตกรรมหรือการปรับปรุงเป็นลำดับมา
มีนักต่อเรือผู้ได้ต่อเรือที่ดีเช่นเรือรบของพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8
ในที่สุดโดยนวัตกรรมมากมายโดยวิธีเดียวกัน
มีนักค้นคิดประดิษฐ์ผู้ได้หยุดลงใกล้เคียงกับสิ่งปรับปรุงที่สำคัญที่สุดของเรา
และเรายังสามารถจะเรียนรู้จากพวกเขาบางคนด้วยซ้ำไป
มีวิศวกรผู้ก่อสร้างข่ายชลประทานใหญ่และคลองเพื่อการเดินเรือ
มีสำนักปรัชญาที่แข่งขันชิงดีกันและมีความคิดที่ขัดแย้งกันในทางศาสนา
ศาสนาที่ยิ่งใหญ่ศาสนาหนึ่งซึ่งคล้ายคลึงกับศาสนาคริสต์ในหลายประการได้เกิดขึ้นในอินเดีย เข้าแทนที่ศาสนาเก่า ผ่านไปสู่จีน แผ่ออกกว้างขวางทั่วประเทศนั้น
แต่แล้วก็ถูกศาสนาอื่นเข้าแทนที่ ณ แหล่งเดิม ๆ ของตนเช่นเดียวกับที่ศาสนาคริสต์ถูกแทนที่ ณ แหล่งแรก ๆ ของตน นับเป็นเวลานานหลังจากที่มนุษย์ได้รู้จักที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันที่มีชีวิต และชีวิตที่แข็งขัน มีนวัตกรรมซึ่งทำให้เกิดการปรับปรุงก้าวหน้า และยิ่งกว่านั้นทั้งอินเดียและจีนต่างได้ซึมซับชีวิตใหม่จากชาติผู้พิชิตผู้มีขนบประเพณีและแบบอย่างความคิดแตกต่างออกไปด้วย

อารยธรรมที่หยุดชะงักอย่างมากที่สุดในบรรดาอารยธรรมที่เรารู้จักกันก็คืออารยธรรม

ของอียิปต์ ซึ่งแม้แต่ศิลปะก็กลับมาเป็นรูปธรรมดาและแข็งตัวในที่สุด
แต่เรารู้ว่าเบื้องหลังระยะนี้จะต้องมีสมัยที่มีชีวิตชีวาและความกระปรี้กระเปร่า –
มีอารยธรรมที่พัฒนาใหม่และขยายออกไปเช่นเดียวกับที่อารยธรรมของเราเป็นอยู่ในขณะนี้ –
มิฉะนั้นแล้วศิลปะและศาสตร์จะไม่ขึ้นได้สูงถึงเพียงนั้นเลย และการขุดค้นเมื่อเร็ว ๆ
นี้ได้ฉายแสงให้เห็นอียิปต์ที่โบราณกว่าจากเบื้องใต้สิ่งที่เรารู้กันมาแต่เดิมเกี่ยวกับอียิปต์ –
จากรูปปั้นและรูปแกะสลักซึ่งแทนที่จะเป็นแบบแข็งกระด้างและเป็นพิธีการ
กลับเปล่งปลั่งไปด้วยชีวิตชีวาและความหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นศิลปะอันทรงพลัง เป็นธรรมชาติ
และเสรี อันเป็นเครื่องบ่งชี้แน่นอนถึงชีวิตที่แข็งขันและขยายออกไป
สำหรับอารยธรรมทั้งสิ้นซึ่งบัดนี้ไม่ก้าวหน้าแล้วก็จะต้องเคยเป็นเช่นเดียวกัน

แต่ไม่แต่เพียงอารยธรรมที่หยุดชะงักเหล่านี้เท่านั้นที่ทฤษฎีปัจจุบันว่าด้วยพัฒนาการอธิบายมิได้
มิใช่เป็นเพียงว่ามนุษย์ได้เดินไปตามวิถีทางแห่งความก้าวหน้าถึงแค่นั้นแล้วก็หยุดลงเท่านั้น
แต่มนุษย์ได้เดินไปไกลตามวิถีทางแห่งความก้าวหน้าแล้วก็ถอยหลังกลับด้วยซ้ำ
สิ่งที่เผชิญกับทฤษฎีนี้ดังกล่าวมิได้มีเพียงกรณีเดียวโดด ๆ เท่านั้น – *มันเป็นกฎสากลเลยทีเดียว*
อารยธรรมทุกอารยธรรมที่โลกได้เคยเห็นมาย่อมมีระยะที่เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง
ระยะชะงักงัน ระยะเสื่อมโทรมและตกต่ำลง
ในบรรดาอารยธรรมทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นและเจริญรุ่งเรือง
บัดนี้ยังคงเหลือแต่อารยธรรมที่ชะงักงันไปและอารยธรรมของเราเองซึ่งยังไม่มีอายุมากเท่าพีระมิดในขณะที่อับราฮัมมองดู – เบื้องหลังพีระมิดนั้นคือระยะ 20
ศตวรรษแห่งประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึก

เป็นความจริงอย่างไม่ต้องสงสัยที่ว่าอารยธรรมของเรามีฐานกว้างขวางกว่า
เป็นแบบที่ก้าวหน้ามากกว่า เคลื่อนตัวรวดเร็วกว่า และพุ่งขึ้นสูงกว่าอารยธรรมทั้งสิ้นที่มีมาแล้ว

แต่ในแง่เหล่านี้ก็ดูมันจะไม่ก้าวหน้าไปกว่าอารยธรรมกรีก-โรมันมากกว่าที่อารยธรรมกรีก-โรมันจะก้าวหน้าเกินกว่าอารยธรรมของเอเชีย และถ้าหากว่ามันก้าวหน้ามากกว่านั่นก็มิได้พิสูจน์อะไรเกี่ยวกับความถาวรและความก้าวหน้าในอนาคตของมัน เว้นเสียแต่จะแสดงให้เห็นได้ว่ามันเหนือกว่า

ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเหตุแห่งความล้มเหลวสิ้นเชิงของอารยธรรมรุ่นก่อน ๆ ทฤษฎีปัจจุบันมิได้แสดงข้อนี้

อันที่จริงแล้ว ถ้านับจากการอธิบายข้อเท็จจริงแห่งประวัติศาสตร์สากล ไม่มีทฤษฎีใดที่จะไปได้ไกลกว่าทฤษฎีนี้ ที่ว่าอารยธรรมเป็นผลแห่งวิธีการเลือกของธรรมชาติซึ่งกระทำเพื่อปรับปรุงและยกความสามารถของมนุษย์ การที่อารยธรรมได้เกิดขึ้นในเวลาต่าง ๆ กัน สถานที่ต่าง ๆ กันออกไป และก้าวหน้าไปด้วยอัตราเร็วที่แตกต่างกันนั้น มิใช่ว่าจะไม่สอดคล้องกับทฤษฎีนี้ เพราะนั่นอาจจะเป็นผลจากการถ่วงดุลไม่เท่าเทียมกันระหว่างพลังที่ผลักดันและที่ต่อต้านก็ได้ แต่การที่ความก้าวหน้าได้เริ่มต้นขึ้นทุกแห่ง (เพราะแม้แต่ในบรรดาเผ่าชนที่ต่ำที่สุดเราก็ยังถือว่ามีความก้าวหน้าบางประการ) โดยไม่มีแห่งใดเลยที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง แต่กลับหยุดหรือถอยหลังเสียทุกแห่งนั้น ย่อมเป็นการไม่สอดคล้องอย่างสิ้นเชิงทีเดียว ทั้งนี้เพราะถ้าความก้าวหน้ากระทำเพื่อนำการปรับปรุงเข้ามาติดไว้ในธรรมชาติของมนุษย์ และก่อให้เกิดความก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปแล้ว ถึงแม้จะมีการสะดุดหยุดลงบ้างเป็นครั้งคราว กฎทั่วไปก็จะเป็นว่าความก้าวหน้าจะต้องต่อเนื่อง – ความก้าวหน้าจะต้องนำไปสู่ความก้าวหน้า และอารยธรรมจะพัฒนาไปสู่อารยธรรมที่สูงส่งยิ่งขึ้น

มิใช่เพียงกฎทั่วไปเท่านั้น หาก *กฎสากล* ด้วย ที่เป็นตรงกันข้ามกับข้อนี้ โลกคือหลุมฝังศพของจักรวรรดิที่ตายไปแล้วไม่น้อยไปกว่าที่เป็นหลุมฝังศพของคนตาย แทนที่ความก้าวหน้าจะทำให้มนุษย์มีความเหมาะสมสำหรับความก้าวหน้ามากขึ้น

อารยธรรมทุกอารยธรรมที่เข้มแข็งและก้าวหน้าในสมัยของตนเองพอ ๆ
กับอารยธรรมของเราในสมัยนี้กลับหยุดลงด้วยตนเอง ครั้งแล้วครั้งเล่าที่ศิลปะได้เสื่อมโทรมลง
วิทยาการจมดิ่ง ความสามารถลดถอย ประชากรเบาบางลง
จนกระทั่งประชาชนที่ได้สร้างวิหารใหญ่ ๆ และเมืองอันทรงอำนาจ
เปลี่ยนทางแม่น้ำและเจาะภูเขา บำรุงพื้นโลกเหมือนเป็นสวน
และนำเอาความละเอียดประณีตอย่างที่สุดเข้ามาสู่กิจการย่อยที่สุดของชีวิตนั้น
กลับเหลือแต่คนป่าเถื่อนที่น่าสมเพชจำนวนเล็กน้อยผู้สูญเสียแม้กระทั่งความทรงจำในสิ่งที่บรรพบุรุษของตนได้กระทำไว้
และนับถือว่าชิ้นส่วนที่ยังคงเหลืออยู่ของสิ่งที่ใหญ่โตสูงส่งนั้นเป็นผลงานของอัจฉริยบุคคล
หรือของชนชาติที่ทรงอำนาจก่อนน้ำท่วมใหญ่
ข้อนี้นับเป็นความจริงอย่างยิ่งจนกระทั่งเมื่อเราคิดถึงอดีตจะดูเหมือนว่ามันเป็นกฎที่

ไม่รู้จักผ่อนปรนซึ่งเราไม่อาจจะหวังได้รับการยกเว้นได้มากไปกว่าที่ชายหนุ่มผู้
“รู้สึกชีวิตของเขาไปทั่วทุกแขนขา”
จะพึงหวังได้รับการยกเว้นจากการแตกดับอันเป็นชะตาร่วมกันของทุกคน Scipio
คร่ำครวญกับซากปรักหักพังแห่งนครคาร์เธจว่า “แม้เช่นนี้ โอ้กรุงโรม
วันหนึ่งก็จะต้องเป็นชะตาของเจ้า!” และภาพของ Macaulay
ที่มีชาวนิวซีแลนด์พินิจพิจารณาส่วนโค้งที่หักพังของสะพานลอนดอน
ก็ดึงดูดจินตนาการแม้แต่ของผู้ที่ได้เห็นเมืองต่าง ๆ
เกิดขึ้นในป่าและช่วยวางรากฐานของจักรวรรดิแห่งใหม่ เช่นเดียวกัน
เมื่อเราสร้างอาคารสาธารณะ
เราก็ทำโพรงเอาไว้ที่ศิลาฤกษ์และผนึกสิ่งอนุสรณ์ในสมัยของเราไว้ภายในอย่างบรรจง
เผื่อคอยเวลาที่ผลงานของเราจะพินาศลงและตัวเราเองถูกลืม

ทั้งการขึ้นสูงสลับกับการต่ำลงของอารยธรรมนี้
การถอยหลังซึ่งเกิดขึ้นภายหลังความก้าวหน้าอยู่เสมอนี้
จะเป็นหรือไม่เป็นการเคลื่อนไหวตามจังหวะตามเส้นที่เฉียงขึ้นก็ตาม (และข้าพเจ้าคิด
ถึงแม้จะไม่ตั้งคำถาม ว่าการที่จะพิสูจน์ว่าเป็นนั้นจะยากยิ่งกว่าที่คิดกันโดยทั่วไปมาก)
มันก็ไม่แตกต่างกันประการใด
ทั้งนี้เพราะทฤษฎีปัจจุบันได้ถูกพิสูจน์หักล้างแล้วในทั้งสองกรณี
อารยธรรมได้ตายไปโดยมิได้มีเครื่องแสดงแต่อย่างใด
และความก้าวหน้าที่ได้มาโดยยากก็สูญหายไปจากเชื้อชาตินั้นตลอดกาล
แต่ถึงแม้หากจะยอมรับเสียว่าความก้าวหน้าแต่ละคลื่นทำให้เกิดคลื่นที่สูงกว่าขึ้นได้และอารยธรรมแต่ละอารยธรรมส่งผ่านคบเพลิงไปสู่อารย-ธรรมที่ยิ่งใหญ่กว่าก็ตาม
ทฤษฎีที่ว่าอารยธรรมก้าวหน้าไปโดยการเปลี่ยนแปลงอันเกิดขึ้นในธรรมชาติของมนุษย์ก็มิได้อธิบายข้อเท็จจริงเหล่านี้ เพราะว่าในทุกกรณี เชื้อชาติที่เริ่มอารย-ธรรมใหม่นั้นจะมิใช่เชื้อชาติที่ได้รับการศึกษาอบรมและได้รับการปรุงแต่งทางกรรมพันธุ์จากอารยธรรมเดิม หากเป็นเชื้อชาติใหม่ที่มาจากระดับต่ำ คนป่าเถื่อนแห่งยุคหนึ่งกลับมาเป็นอารย-ชนแห่งยุคต่อไป แต่แล้วก็ถูกแทนที่อีกต่อหนึ่งด้วยคนป่าเถื่อนพวกใหม่
ทั้งนี้เพราะเป็นจริงตลอดมาเสมอในข้อที่ว่ามนุษย์ภายใต้อิทธิพลแห่งอารยธรรมนั้น
ถึงแม้ในขั้นแรกจะเจริญก้าวหน้าขึ้น แต่ภายหลังก็จะต้องเสื่อมทรามลง
อารยชนสมัยนี้มีลักษณะเหนือกว่าอนารยชนมาก

แต่ในระยะที่มีความเข้มแข็งสูงสุดนั้น
อารยชนก็มีลักษณะเหนือกว่าทุกอารยธรรมที่ตายไปแล้วแต่มีสิ่งต่าง ๆ เช่นความชั่วร้าย
คอร์รัปชั่น และการทำความอ่อนแอให้แก่อารยธรรม

ซึ่งได้แสดงตัวเองออกตลอดมาเสมอเมื่อขึ้นสูงเลยจุดหนึ่งไปแล้ว
อารยธรรมทุกอารยธรรมที่ถูกคนป่าเถื่อนพิชิตนั้น
แท้ที่จริงแล้วได้สลายตัวลงเพราะความเสื่อมภายในตัวเอง

ในทันทีที่ได้ตระหนักถึงข้อเท็จจริงอันเป็นสากลนี้
มันก็จะลบล้างทฤษฎีที่ว่าความก้าวหน้าดำเนินไปโดยการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์
เมื่อพิจารณาดูตลอดประวัติศาสตร์ของโลกจะเห็นได้ว่าเส้นแนวแห่งความก้าวหน้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุดมิได้ซ้อนทับกับเส้นแนวพันธุกรรมใด ๆ เลยไม่ว่าจะเป็นช่วงระยะเวลาใดก็ตาม
ดูเหมือนว่าความเสื่อมถอยหลังจะเกิดขึ้นติดตามความเจริญก้าวหน้าไปเสมอบนทุกเส้นแนวแห่งพันธุกรรม

เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะกล่าวหรือว่ามีชีวิตแห่งชาติหรือแห่งเชื้อชาติ
ดังที่มีชีวิตของแต่ละบุคคล –
จะกล่าวหรือว่าสังคมส่วนรวมทุกสังคมเสมือนว่าจะมีพลังงานอยู่จำนวนหนึ่ง
ซึ่งเมื่อใช้หมดเปลืองไปก็จะทำให้เกิดความเสื่อมขึ้น?
นี่เป็นความคิดที่ดั้งเดิมและแพร่หลายซึ่งยังคงมีผู้ยึดถือกันอยู่มาก
และจะได้เห็นปรากฏออกมาอย่างไม่สมเหตุผลอยู่เป็นนิจในงานเขียนของบรรดาผู้อธิบายปรัชญาแห่งพัฒนาการ โดยแท้จริงแล้ว
ข้าพเจ้ามองไม่เห็นเหตุผลเลยว่าทำไมเราจะกล่าวถึงสังคมในฐานะสสารและอาการเคลื่อนไหวมิได้ ทั้งนี้เพื่อให้มันเข้าอยู่ภายในกฎทั่วไปของวิวัฒนาการให้เห็นได้ชัด
เพราะเมื่อคิดว่าแต่ละบุคคลในสังคมเป็นประดุจแต่ละปรมาณู ความเจริญเติบโตของสังคมก็คือ
“การรวมตัวกันของสสารและการที่อาการเคลื่อนไหวลดลงไปพร้อมกัน
ซึ่งในระหว่างนี้สสารจะผ่านจากฐานะความเป็นเนื้อเดียวกันอันไม่เจาะจงไม่สอดคล้องกัน
มาเป็นความต่างแบบกันอันเจาะจงและสอดคล้องกัน
และระหว่างนี้อาการเคลื่อนไหวที่ยังคงมีอยู่ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงคู่ขนานกันไป” *
เช่นนี้เราก็อาจจะแสดงให้เห็นความคล้ายคลึงกันระหว่างชีวิตของสังคมกับชีวิตของสุริยจักรวาลตามสมมติฐานในเรื่องกลุ่มหมอกเพลิง (nebular hypothesis) ได้
ความร้อนและแสงสว่างของดวงอาทิตย์เกิดขึ้นเนื่องจากการรวม

* Herbert Spencer's definition of Evolution, "First Principles," p. 396.

ตัวกันของปรมาณูซึ่งทำให้เกิดการเคลื่อนไหว
ซึ่งในที่สุดก็หยุดลงเมื่อปรมาณูเข้าสู่ดุลยภาพและเกิดสภาพอยู่นิ่งต่อมา
ซึ่งจะเคลื่อนไหวใหม่อีกก็ต่อเมื่อมีแรงจากภายนอกมากระทบ
อันจะทำให้ย้อนกรรมวิธีของวิวัฒนาการ
ทำให้เกิดอาการเคลื่อนไหวมากขึ้นและสลายสสารออกไปเป็นแก๊ส
ซึ่งจะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวอีกครั้งหนึ่งด้วยการรวมตัวกันของแก๊ส เช่นเดียวกัน
เราก็อาจกล่าวได้ว่าการรวมกันของแต่ละบุคคลในประชาคมจะทำให้เกิดพลังอันก่อให้เกิดแสงส
ว่างและความอบอุ่นแห่งอารยธรรม
แต่เมื่อกรรมวิธีนี้หยุดลงและแต่ละบุคคลอันเป็นองค์ประกอบเข้าสู่ดุลยภาพอยู่ ณ
ที่ประจำของตน ความชะงักงันก็เกิดตามมา
และการกระจัดกระจายเนื่องจากการบุกรุกของคนป่าเถื่อนนับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเริ่มต้นก
รรมวิธีและความเจริญเติบโตของอารยธรรมใหม่อีกครั้งหนึ่ง

แต่การเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันนับเป็นวิธีการคิดที่มีอันตรายที่สุด
มันอาจจะเชื่อมต่อความคล้ายคลึงกัน แต่ก็ยังซ่อนพรางหรือปิดบังความจริงเสีย
และความคล้ายคลึงกันที่กล่าวแล้วทั้งสิ้นก็เป็นแต่เพียงผิวเผิน
เมื่อสมาชิกของประชาคมเกิดขึ้นใหม่เรื่อย ๆ ในสภาพเด็กที่มีพลังใหม่
ประชาคมย่อมไม่แก่ลงด้วยความเสื่อมกำลังความสามารถดังเช่นมนุษย์
เมื่อพลังของส่วนรวมจะต้องเท่ากับผลรวมของพลังของแต่ละบุคคลอันเป็นองค์ประกอบ
ประชาคมย่อมจะไม่สูญเสียพลังอันสำคัญยิ่งไป
นอกจากพลังอันสำคัญยิ่งขององค์ประกอบของมันจะลดลง

แต่
ทั้งในการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันอย่างสามัญระหว่างพลังชีวิตของชาติกับของแต่ละบุคค

ล และในการเปรียบเทียบตามที่ข้าพเจ้าเสนอ
ย่อมมีการตระหนักถึงความจริงอันเด่นชัดข้อหนึ่งแฝงอยู่ –
นั่นคือความจริงที่ว่าอุปสรรคที่ทำให้ความก้าวหน้าหยุดลงในที่สุดนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากความก้าวหน้านั้นเอง
และสิ่งที่ได้ทำลายอารยธรรมทั้งสิ้นที่แล้วมาก็คือเงื่อนไขที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเจริญเติบโตของอารยธรรมนั้นเอง

นี่เป็นสัจธรรมซึ่งปรัชญาในปัจจุบันได้ละเลยเสีย
แต่มันเป็นสัจธรรมที่มีความหมายสำคัญที่สุด
ทฤษฎีว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติจะมีเหตุผลฟังขึ้นก็ต้องอธิบายสัจธรรมข้อนี้ด้วย.

บทที่ 2

ความแตกต่างกันในอารยธรรมเป็นเพราะอะไร

ในการพยายามที่จะค้นให้พบกฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษย์นั้น ขั้นแรก
เราจะต้องกำหนดหาลักษณะอันสำคัญของความแตกต่างเหล่านี้ซึ่งเรากล่าวว่าเป็นความแตกต่างกันในอารยธรรม

เราได้เห็นแล้วว่า
ปรัชญาปัจจุบันซึ่งอ้างว่าความก้าวหน้าของสังคมเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติของมนุษย์นั้นมิได้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ และถ้าเราพิจารณา
เราจะเห็นได้ด้วยว่าความแตกต่างระหว่างประชาคมในขั้นอารยธรรมต่าง ๆ

กันมิใช่เป็นเพราะความแตกต่างกันภายในตัวแท้ ๆ
ของบุคคลผู้ประกอบกันเป็นประชาคมเหล่านี้ เป็นความจริงที่มีความแตกต่างกันตามธรรมชาติ
และก็เป็นจริงอย่างปราศจากข้อสงสัยที่ว่าย่อมมีสิ่งจำพวกการถ่ายทอดลักษณะจำเพาะทางพันธุกรรม แต่เราจะไม่สามารถอธิบายความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างมนุษย์ในสภาพสังคมต่าง ๆ กันได้ด้วยวิธีนี้เลย
อิทธิพลแห่งพันธุกรรมซึ่งเดี๋ยวนี้นิยมนับถือกันว่ามีอิทธิพลสูงยิ่งนั้นมีค่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอิทธิพลที่หล่อหลอมมนุษย์ภายหลังจากที่เขาเกิดมาในโลกแล้ว
มีอะไรที่ฝังเข้าไปแนบแน่นในนิสัยความเคยชินยิ่งกว่าภาษา
ซึ่งมิได้เพียงแต่กลายเป็นการใช้กล้ามเนื้อโดยอัตโนมัติเท่านั้น
แต่ยังเป็นสื่อแห่งความคิดอีกด้วย? มีอะไรที่ยั่งยืนอยู่นานกว่า หรือจะแสดงสัญชาติได้เร็วกว่า?
แต่เราก็มิได้เกิดมาโดยมีแนวโน้มไปทางภาษาหนึ่งภาษาใดเลย
ภาษาแม่ของเราเป็นภาษาแม่ของเราก็เพียงเพราะเราเรียนกันมาตั้งแต่เป็นทารกเท่านั้น
ถึงแม้บรรพบุรุษของเขาจะคิดและพูดกันมาด้วยภาษาหนึ่งไม่รู้กี่ชั่วอายุคน
แต่เด็กซึ่งไม่ได้ยินภาษาอื่นมาตั้งแต่แรกก็จะเรียนภาษาหนึ่งภาษาใด

ได้ด้วยความง่ายพอ ๆ กัน และเป็นเช่นเดียวกันสำหรับลักษณะจำเพาะอื่น ๆ แห่งชาติ
แห่งท้องถิ่น หรือแห่งชั้นวรรณะ
ดูเหมือนมันจะเป็นเรื่องของการศึกษาอบรมและนิสัยความเคยชิน
มิใช่เรื่องถ่ายทอดทางพันธุกรรม ตัวอย่างเด็ก ๆ
ผิวขาวที่ถูกพวกอินเดียนแดงจับเอาไปตั้งแต่เป็นทารกและเติบโตขึ้นมาในกระโจมของพวกอินเดียนแดงย่อมแสดงข้อนี้ เขากลายเป็นอินเดียน
แดงไปทุกประการ และข้าพเจ้าก็เชื่อว่าจะเป็นเช่นเดียวกันสำหรับเด็ก ๆ
ที่พวกยิปซีเลี้ยงเติบโตขึ้นมา

การที่ข้อนี้ไม่เป็นความจริงทีเดียวนักสำหรับเด็ก ๆ ชาวอินเดียนแดงหรือเผ่าอื่น ๆ ที่มีลักษณะแตกต่าง ซึ่งคนผิวขาวเป็นผู้เลี้ยงดูนั้น
ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเพราะเด็กเหล่านี้มิได้รับการปฏิบัติเสมือนเป็นเด็กผิวขาวด้วยอย่างแท้จริง
สุภาพบุรุษผู้หนึ่งซึ่งสอนที่โรงเรียนสำหรับเด็กผิว
สีเคยบอกข้าพเจ้าว่าเด็กนิโกรมีสติปัญญาดีกว่าและเรียนได้เร็วกว่าเด็กผิวขาวจนถึงอายุ 10 – 12 ปี แต่หลังจากนั้นดูเหมือนพวกเขาจะโง่ทึบลงและกลายเป็นคนไม่เอาใจใส่
เขาคิดว่านี่เป็นข้อพิสูจน์ถึงความด้อยกว่าอันมีประจำอยู่ในเชื้อชาติ
และข้าพเจ้าก็คิดเช่นเดียวกันในขณะนั้น
แต่ภายหลังข้าพเจ้าได้ฟังสุภาพบุรุษนิโกรที่มีสติปัญญาสูงผู้หนึ่ง (Bishop Hillery) กล่าวข้อความซึ่งสำหรับความคิดของข้าพเจ้าแล้วดูเหมือนจะเป็นคำอธิบายที่เพียงพอ
ท่านกล่าวว่า “เมื่อเด็กของเรายังเล็กอยู่ เขามีสติปัญญาดีเต็มที่เท่า ๆ กับเด็กผิวขาวและเรียนได้เร็วเท่า ๆ กัน แต่เมื่อเขามีอายุมากพอที่จะตระหนักถึงฐานะของตน – เมื่อประจักษ์ว่าพวกเขาถูกถือว่าเป็นชนเชื้อชาติที่ต่ำกว่าและไม่สามารถจะหวังได้เลยว่าจะเป็นอย่างอื่นได้นอกจากคนครัว คนรับใช้ หรืออื่น ๆ ทำนองเดียวกันนี้
เขาก็หมดความทะเยอทะยานและหยุดขวนขวายหาความก้าวหน้า”
และท่านอาจจะกล่าวเพิ่มเติมได้ว่า โดยที่เป็นลูกของพ่อแม่ที่ยากจน
ที่มิได้รับการอบรมและปราศจากความทะเยอทะยาน อิทธิพลทางบ้านจึงมีผลร้ายต่อเขา
ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าเชื่อว่ามันเป็นเรื่องการสังเกตอย่างธรรมดาที่ว่าในการเรียนระยะต้น ๆ ลูก ๆ ของพ่อแม่ที่โง่เขลาก็มีสมองรับรู้ได้พอ ๆ กับลูก ๆ ของพ่อแม่ที่ฉลาด แต่เมื่อนานไป ๆ เด็กจำพวกหลังก็มักขึ้นหน้าและกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ฉลาดที่สุด เหตุผลปรากฏชัดแจ้งสำหรับสิ่งแรก ๆ ง่าย ๆ ซึ่งเขาเรียนแต่ที่โรงเรียน

เท่านั้น เด็กเหล่านี้มีระดับไล่เลี่ยกัน
แต่เมื่อการศึกษาของพวกเขามีความสลับซับซ้อนขึ้น
เด็กซึ่งเมื่ออยู่ที่บ้านได้คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษที่ดี ได้ฟังการสนทนาที่ประเทืองปัญญา
ได้เข้าถึงหนังสือ เมื่อมีคำถามก็สามารถหาคำตอบได้ ฯลฯ ก็ย่อมมีความได้เปรียบ
ซึ่งแสดงผลออกมา

เราอาจจะได้เห็นเรื่องทำนองเดียวกันในชีวิตในภายหลัง
ตัวอย่างผู้ที่ได้ยกตนเองขึ้นมาจากระดับคนงานสามัญ
เมื่อเขาได้คบหาสมาคมกับผู้มีวัฒนธรรมและผู้คล่องธุรกิจ
เขาก็จะมีสติปัญญาสูงขึ้นและมีความเป็นผู้ดีขึ้น
ตัวอย่างพี่น้องสองคนบุตรชายของพ่อแม่ที่ยากจน
ถูกเลี้ยงดูเติบโตมาในบ้านเดียวกันและโดยวิธีเดียวกัน คนหนึ่งต้องประกอบอาชีพที่หยาบ
ไม่เคยได้รับเกินกว่าที่จำเป็นในการครองชีพโดยต้องทำงานหนักเป็นประจำวัน
อีกคนหนึ่งเริ่มต้นด้วยการเป็นเด็กรับส่งของ
หันเหชีวิตไปอีกทิศหนึ่งและในที่สุดก็ได้เป็นนักกฎหมาย
พ่อค้าหรือนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จ เมื่ออายุ 40 – 50 ปี
ความแตกต่างระหว่างพี่น้องทั้งสองจะปรากฏเด่นชัด
และผู้ที่ไม่คิดก็จะถือว่ามันเป็นเพราะความสามารถตามธรรมชาติอันสูงกว่าที่ทำให้คนหนึ่งสามารถผลักดันตนเองให้ก้าวหน้าไปมากกว่าได้
แต่ความแตกต่างเด่นชัดเช่นเดียวกันในกิริยามารยาทและสติปัญญาจะแสดงออกระหว่างสตรีสองพี่น้อง คนหนึ่งแต่งงานกับชายซึ่งต่อมาก็ยังยากจนอยู่คงเดิม ต้องทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ และไร้โอกาสต่าง ๆ
อีกคนหนึ่งแต่งงานกับชายซึ่งภายหลังได้มีฐานะตำแหน่งที่ทำให้เธอเข้าสู่สังคมที่ดีและทำให้มีโอกาสซึ่งขัดเกลารสนิยมให้ดีขึ้นและขยายสติปัญญาออกไป
และเราก็อาจจะได้เห็นความเสื่อมเช่นเดียวกัน คำกล่าว “evil communications corrupt good manners”
เป็นเพียงแสดงถึงกฎโดยทั่วไปที่ว่าลักษณะนิสัยของมนุษย์ย่อมจะถูกปรุงแต่งอย่างมากด้วยเงื่อนไขและสิ่งแวดล้อม

ข้าพเจ้าจำได้ว่าครั้งหนึ่งในท่าเรือริมฝั่งทะเลของบราซิลข้าพเจ้าได้เห็นชายนิโกรคนหนึ่งแต่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่าพยายามให้ทันสมัยที่สุด แต่ไม่มีรองเท้าและถุงเท้า
ลูกเรือคนหนึ่งในกลุ่มที่ข้าพเจ้าร่วมไปด้วยซึ่งมีส่วนร่วมในการค้าทาส
มีทฤษฎีอยู่ว่านิโกรมิใช่มนุษย์ แต่เป็นลิงชนิดหนึ่ง และได้อ้างกรณีนี้เป็นหลักฐานพิสูจน์
โดยยืนยันว่าเป็นการผิดธรรมชาติของ

นิโกรที่จะสวมรองเท้า และว่าในขั้นที่เป็นป่าเถื่อน เขาจะไม่สวมเสื้อผ้าเลย
ภายหลังข้าพเจ้าได้ทราบว่าที่นั่นเขาถือกันว่าเป็นการไม่ “บังควร”
ที่ทาสจะสวมรองเท้าเช่นเดียวกับที่ในอังกฤษก็ถือกันว่าไม่เป็นการบังควรที่หัวหน้าคนรับใช้ซึ่งแต่งกายถูกต้องจะสวมเครื่องเพชร
ถึงแม้ว่านับแต่นั้นมาข้าพเจ้าจะได้เห็นคนผิวขาวผู้มีเสรีที่จะแต่งตัวตามใจชอบกลับแต่งตัวไม่กลมกลืนกันเช่นทาสแห่งบราซิลก็ตาม
แต่ข้อเท็จจริงจำนวนมากที่ยกกันขึ้นมาเพื่อแสดงถึงการถ่ายทอดพันธุกรรมก็ไม่มีผลกระทบมากไปกว่าข้อเท็จจริงอันนี้ของลูกเรือชาวลัทธิดาร์วินของเรา

ยกตัวอย่างเช่นการที่ปรากฏว่าอาชญากรและผู้รับการบรรเทาทุกข์สาธารณะจำนวนมากในนิวยอร์กสืบเชื้อสายมาจากยาจกคนหนึ่งย้อนหลังไป 3 – 4
ชั่วอายุคนนั้นได้ถูกยกเป็นตัวอย่างอย่างกว้างขวางเพื่อแสดงถึงการถ่ายทอดพันธุกรรม
แต่มันก็มิได้แสดงอะไรในทำนองนั้นเลย
โดยที่การอธิบายข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอประการหนึ่งปรากฏใกล้เคียงกว่า
ยาจกจะทำให้เกิดยาจก ถึงแม้ว่าเด็กเหล่านั้นจะมิใช่ลูกของพวกเขาก็ตาม
เช่นเดียวกับที่การคบหาใกล้ชิดกับอาชญากรก็จะทำให้ลูกของพ่อแม่ที่ดีกลายเป็นอาชญากรไปด้วยนั่นเอง

การใช้วิธีพึ่งพาการกุศลย่อมจะทำให้หมดความนับถือตนเองและความเป็นอิสระอันจำเป็นสำหรับการพึ่งตนเองเมื่อการดิ้นรนรุนแรงยิ่งขึ้น
ข้อนี้เป็นความจริงอย่างยิ่งจนกระทั่งการกุศลมีผลทำให้ความต้องการในกิจการกุศลมีมากขึ้น ซึ่งเป็นที่ทราบกันดี
และปัญหาที่ว่าการบรรเทาทุกข์สาธารณะและการให้ทานของเอกชนจะทำให้เกิดผลร้ายมากกว่าผลดีหรือไม่ก็กลายเป็นปัญหาที่ลงเอยกันไม่ได้
และเป็นเช่นเดียวกันในปัญหาแนวโน้มของเด็กที่จะแสดงความรู้สึก รสนิยม อคติ
หรือความสามารถพิเศษเช่นเดียวกับบิดามารดาของตน
เด็กเหล่านี้จะรับแนวโน้มดังกล่าวเช่นเดียวกับที่รับจากเพื่อน ๆ ที่สนิท
และข้อยกเว้นย่อมพิสูจน์กฎ โดยที่ความไม่ชอบหรือความขยะแขยงอาจจะเกิดขึ้นแทนก็ได้

และข้าพเจ้าก็คิดว่ายังมีอิทธิพลอีกประการหนึ่งที่ละเอียดลึกล้ำยิ่งกว่าซึ่งมักจะอธิบายถึงสิ่งที่ถือกันว่าเป็นการกลับปรากฏลักษณะของบรรพบุรุษที่ขาดหายไปหลายชั่วอายุคน (atavism) – นี่เป็นอิทธิพลทำนองเดียวกันกับที่ทำให้เด็กผู้อ่านนวนิยายเล่มละสิบสตางค์ต้องการเป็นโจร-

สลัด ข้าพเจ้าเคยรู้จักสุภาพบุรุษผู้หนึ่งซึ่งมีสายเลือดของหัวหน้าเผ่าอินเดียนแดง
เขาเคยเล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงประเพณีที่เรียนรู้มาจากปู่ของเขาที่แสดงให้เห็นสิ่งที่คนผิวขาวยากที่จะเข้าใจได้ – นั่นคือนิสัยความคิดของอินเดียนแดง ความกระหายเลือดอันรุนแรง ทว่าอดทน
ในการตามล่าตลอดจนความอดทนต่อการถูกทรมาน จากลักษณะที่เขาฝังใจอยู่กับเรื่องนี้
ข้าพเจ้าไม่สงสัยเลยว่าในสถานการณ์บางอย่าง ถึงแม้เขาจะได้รับการศึกษาสูง มีอารยธรรมดี
เขาก็จะแสดงลักษณะนิสัยซึ่งจะมีผู้ถือว่าเนื่องมาจากเลือดอินเดียนแดงของเขา
แต่ซึ่งแท้ที่จริงแล้วจะอธิบายได้เพียงพอด้วยการที่เขาเฝ้าแต่ครุ่นคิดคำนึงถึงการกระทำของบรรพบุรุษของเขา *

เราจะได้เห็นความแตกต่างระหว่างชนชั้นและกลุ่มต่าง ๆ ในประชาคมใหญ่ ๆ ทุกแห่ง

ชนิดเดียวกันกับที่มีอยู่ระหว่างประชาคมต่าง ๆ ซึ่งเรากล่าวว่ามีอารยธรรมแตกต่างกัน – นั่นคือ ในหมู่ประชาชนเชื้อชาติเดียวกัน อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกัน ความแตกต่างด้านความรู้ ความเชื่อ ประเพณี รสนิยม และคำพูด
ซึ่งในระดับที่รุนแรงที่สุดจะแสดงให้เห็นความแตกต่างกันอย่างมากมายเกือบพอ ๆ กับความแตกต่างในระหว่างประชาคมอารยะกับประชาคมที่ป่าเถื่อน
เรายังจะได้พบขั้นของพัฒนาการทางสังคมทุกขั้น นับแต่ยุคหินเป็นต้นมา ในประชาคมต่าง ๆ ที่ร่วมสมัยกันในปัจจุบัน ฉันใด ฉันนั้น ในประเทศเดียวกันและในเมืองเดียวกัน
เราก็จะได้พบกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งแสดงความแตกต่างทำนองเดียวกันอยู่เคียงข้างกัน
ในประเทศเช่นอังกฤษและเยอรมนี เด็กเชื้อชาติเดียวกัน
เกิดและได้รับการเลี้ยงดูในที่แห่งเดียวกัน จะเติบโตขึ้นมาโดยพูดภาษาเดียวกันอย่างแตกต่างกัน มีความเชื่อต่างกัน ถือขนบประเพณีต่างกัน และแสดงรสนิยมต่าง

* ใน “Song at the Feast of Brougham Castle” Wordsworth
ได้กล่าวเป็นนัยถึงอิทธิพลเช่นนี้เป็นบทร้อยกรองอันไพเราะมีใจความว่า:

Armor rusting in his halls
On the blood of Clifford calls:
“Quell the Scot,” exclaims the lance;
“Bear me to the heart of France,”
Is the longing of the shield.

กัน และแม้แต่ในประเทศเช่นสหรัฐฯ
เราก็จะได้เห็นความแตกต่างชนิดเดียวกันในระหว่างพวกหรือกลุ่มต่าง ๆ
ถึงแม้จะไม่รุนแรงถึงขนาดเดียวกัน

แต่เป็นที่แน่นอนว่าความแตกต่างเหล่านี้มิได้เกิดติดตัวมา ไม่มีเด็กคนไหนที่เกิดมาเป็น

เมธอดิสต์หรือคาทอลิก ที่จะเว้นเสียงตัว h หรือเปล่งเสียง
ความแตกต่างกันเหล่านี้ทั้งสิ้นซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มหรือพวก
เกิดขึ้นมาจากการร่วมสังคมกันในกลุ่มของตน

กองทหาร Janissaries
ประกอบด้วยคนหนุ่มที่ถูกพรากมาจากบิดามารดาชาวคริสต์ตั้งแต่ยังเยาว์
แม้กระนั้นพวกเขาก็ยังเป็นมุสลิมที่คลั่งศาสนาและแสดงออกซึ่งลักษณะนิสัยของพวกตุรกีทุกประการ พระเยซูอิตและพระในนิกายอื่น ๆ แสดงให้เห็นลักษณะที่แตกต่างออกไป
แต่เป็นที่แน่นอนว่ามิได้สืบทอดกันตลอดไปด้วยการถ่ายทอดพันธุกรรม
และแม้แต่สังคมเช่นโรงเรียนหรือหน่วยทหาร ซึ่งสมาชิกแต่ละคนเข้าร่วมเพียงชั่วเวลาสั้น ๆ
และเปลี่ยนสมาชิกไปเรื่อยๆ ก็ยังแสดงออกซึ่งลักษณะเฉพาะทั่ว ๆ ไป
อันเป็นผลแห่งความประทับใจที่สังคม
นั้น ๆ สืบทอดกันมา

ปัจจัยสำคัญที่กำหนดลักษณะประจำชาติ ตามความเชื่อของข้าพเจ้า
ก็คือองค์รวมของประเพณี ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม กฎหมาย นิสัยและการร่วมสังคมนี้เอง
ซึ่งเกิดขึ้นในประชาคมทุกประชาคมและซึ่งล้อมรอบแต่ละบุคคลอยู่ – ซึ่ง Herbert Spencer
เรียกว่า “super- organic environment” สิ่งเหล่านี้เอง หาใช่การถ่ายทอดพันธุกรรมไม่
ที่ทำให้คนอังกฤษแตกต่างไปจากคนฝรั่งเศส คนเยอรมันแตกต่างจากคนอิตาลี
คนอเมริกันแตกต่างจากคนจีน และอารยชนแตกต่างจากคนป่าเถื่อน
โดยวิธีนี้เองที่ทำให้ลักษณะนิสัยประจำชาติดำรงอยู่ แผ่ขยายออก หรือเปลี่ยนแปลงไป

การถ่ายทอดทางพันธุกรรมอาจจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติได้ภายในขอบเขตจำกัดบางประการ หรือ ถ้าท่านพอใจ จะว่าไม่มีขอบเขตจำกัดในตัวเองเลยก็ได้
แต่ข้อนี้เป็นจริงในด้านร่างกายมากยิ่งกว่าในด้านจิตใจของมนุษย์
และเป็นจริงในกรณีสัตว์เดรัจฉานมากกว่าแม้แต่ในด้านร่างกายของมนุษย์ การนิรนัย
(deductions) จากการผสมพันธุ์นกพิราบหรือวัวควายจะนำมาใช้กับมนุษย์มิได้
และเหตุผลย่อมแจ่มชัด ชีวิตของมนุษย์ แม้แต่ในสภาพที่หยาบที่สุดก็

ยังสลับซับซ้อนกว่าอย่างไม่สามารถจะประมาณได้
เขาถูกอิทธิพลจำนวนมากกว่าอย่างสุดคณานับกระทำอยู่เป็นนิจ ซึ่งในท่ามกลางอิทธิพลเหล่านี้
อิทธิพลโดยสัมพัทธ์เนื่องจากกรรมพันธุ์จะน้อยลง ๆ
ข้าพเจ้าไม่สงสัยว่าเชื้อชาติของมนุษย์ที่ไม่มีกิจกรรมทางความคิดมากไปกว่าสัตว์ –
มนุษย์ที่เพียงแต่กิน ดื่ม นอน และสืบพันธุ์เท่านั้น –
ถ้าได้รับการปรนนิบัติอย่างดีและเลือกผสมพันธุ์แล้ว
ในระยะต่อไปก็จะทำให้ปรากฏความหลากหลายในด้านรูปร่างและลักษณะได้มากพอ ๆ
กับที่วิธีการเช่นเดียวกันได้ทำให้เกิดขึ้นในสัตว์เลี้ยง แต่มนุษย์เช่นนี้ไม่มีอยู่
และภายในตัวมนุษย์เช่นที่เขาเป็นอยู่นั้น อิทธิพลทางความคิดซึ่งกระทำต่อร่างกายโดยทางจิต
จะสอดแทรกขัดขวางกรรมวิธีนี้อยู่เสมอ
ท่านจะไม่สามารถขุนบุคคลหนึ่งให้อ้วนได้โดยการขังเอาไว้และให้อาหารแก่เขาดังเช่นที่กระทำ
ในการขุนหมู ถ้าจิตใจของเขามีความตึงเครียด
มีความน่าจะเป็นในทุกทางว่ามนุษย์ได้อยู่มาในโลกนี้นานกว่าสัตว์มากชนิด
เขาต้องอยู่แยกจากกันภายใต้ความแตกต่างกันของลมฟ้าอากาศที่ทำให้เกิดความแตกต่างกันอย่าง
มากที่สุดในสัตว์ แต่ความแตกต่างทางร่างกายระหว่างชนเชื้อชาติต่าง ๆ
ก็ยังไม่ค่อยจะมีมากไปกว่าความแตกต่างระหว่างม้าขาวกับม้าดำ –
เป็นที่แน่นอนว่าความแตกต่างทางร่างกายเหล่านี้ระหว่างมนุษย์ไม่มีมากเหมือนระหว่างสุนัขใน
พันธุ์ย่อย (subspecies) เดียวกัน ตัวอย่างเช่นพันธุ์ย่อยต่าง ๆ กันของพันธุ์ terrier หรือ spaniel
และแม้แต่ความแตกต่างกันทางร่างกายเหล่านี้ระหว่างมนุษย์เชื้อชาติต่าง ๆ
ผู้ที่ถือว่าเป็นเพราะการเลือกตามธรรมชาติและการถ่ายทอดกรรมพันธุ์ก็ยังเชื่อว่าจะปรากฏขึ้นเมื่
อมนุษย์มีสภาพใกล้สัตว์มาก – นั่นคือ เมื่อเขามีความคิดจิตใจน้อยลง

และถ้าข้อนี้เป็นความจริงในด้านร่างกายของมนุษย์
มันจะเป็นความจริงมากยิ่งขึ้นเพียงไรในด้านจิต? ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทั้งสิ้นของเรานั้น
เรานำเข้ามาในโลกกับเราด้วย แต่ความคิดจิตใจพัฒนาขึ้นภายหลัง

ในการเจริญเติบโตของอินทรีย์ทั้งหลาย
ย่อมมีอยู่ขั้นหนึ่งซึ่งเราไม่สามารถจะกล่าวได้ว่ามันจะเป็นอะไร
คือจะเป็นปลาหรือเป็นสัตว์เลื้อยคลาน จะเป็นลิงหรือเป็นคน ทั้งนี้ยกเว้น

ไว้แต่โดยดูจากสภาพแวดล้อม เช่นเดียวกันสำหรับทารกที่เกิดใหม่
จิตใจที่รอการตื่นเข้าสู่ความสำนึกและความสามารถที่จะคิด จะเป็นแบบอังกฤษหรือเยอรมัน
อเมริกันหรือจีน – จะเป็นจิตใจของอารยชนหรือจิตใจของคนป่าเถื่อน –
ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมของตนโดยสิ้นเชิง

จงเอาทารกจำนวนหนึ่งที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีอารยธรรมสูงสุดลำเลียงไปไว้ ณ
ดินแดนที่ไม่มีใครอาศัยอยู่
สมมติว่าเด็กเหล่านี้มีชีวิตรอดอยู่ได้โดยอภินิหารบางประการจนกระทั่งมีอายุถึงขั้นที่ดูแลตนเอง
ได้ เด็กเหล่านี้จะเป็นอย่างไร?
พวกเขาจะเป็นคนป่าเถื่อนที่ช่วยตัวเองไม่ได้มากยิ่งกว่าชนเผ่าใดที่เราเคยรู้จัก
เขาจะมีไฟที่ให้ค้นพบ มีเครื่องมือและอาวุธหยาบที่สุดที่จะให้คิดประดิษฐ์
มีภาษาที่จะให้สร้างขึ้นมา กล่าวสั้น ๆ
พวกเขาจะต้องล้มลุกคลุกคลานไปตามวิถีทางไปสู่ความรู้ในขั้นที่ง่ายที่สุด
ซึ่งเผ่าชนที่ต่ำสุดในขณะนี้รู้อยู่ เสมือนเด็กที่สอนเดิน
ข้าพเจ้าไม่สงสัยเลยแม้แต่น้อยในข้อที่ว่าในไม่ช้าพวกเขาก็จะกระทำสิ่งเหล่านี้ได้ทั้งหมด
เพราะว่าความเป็นไปได้เหล่านี้ทั้งสิ้นมีแอบแฝงอยู่แล้วในจิตใจของมนุษย์
เช่นเดียวกับที่ความสามารถในการเดินมีแอบแฝงอยู่ในโครงร่างของมนุษย์
แต่ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าเขาจะกระทำได้ดีกว่าหรือเลวกว่า ช้ากว่าหรือเร็วกว่าลูก ๆ
ของพ่อแม่ที่ป่าเถื่อนที่ถูกจับเอาไปไว้ในสภาพเดียวกัน

ถึงแม้จะมีพลังความคิดสูงสุดเท่าที่บุคคลพิเศษได้เคยแสดงออก
แต่ถ้ามนุษย์รุ่นหนึ่งถูกแยกออกจากรุ่นต่อไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง
ดังเช่นฝูงจักจั่นที่อยู่ในสภาพดักแด้เกือบตลอดอายุ 17 ปีของมัน (seventeen-year locusts)
มนุษยชาติจะเป็นอย่างไร?
ระยะเวลาช่วงหนึ่งเช่นนั้นจะลดมนุษยชาติลงสู่ภาวะที่ยิ่งกว่าป่าเถื่อน
ถึงขนาดที่เมื่อเทียบกับภาวะป่าเถื่อนเท่าที่เรารู้จักกันแล้ว
ภาวะป่าเถื่อนนี้จะดูเสมือนเป็นอารยธรรมทีเดียว
และโดยกลับกัน
สมมติว่ามีการเปลี่ยนตัวทารกของคนป่าเถื่อนจำนวนหนึ่งกับเด็กอารยะจำนวนเท่ากันได้โดยเหล่
ามารดามิได้ล่วงรู้ (เพราะว่าแม้แต่ข้อนี้ก็จำเป็นเพื่อให้การทดลองเป็นไปอย่างยุติธรรม)
เราจะกล้าคิดได้หรือว่า เมื่อเขาโตขึ้น เขาจะแสดงความแตกต่างใด ๆ ออกมา?
ข้าพเจ้าคิดว่าจะไม่มีผู้ใดที่เคยอยู่ร่วมกับชนชาติและชนชั้นอื่น ๆ มามากแล้วจะ

คิดเช่นนั้น บทเรียนอันยิ่งใหญ่ที่ได้รับรู้เช่นนี้ก็คือ
“ธรรมชาติของมนุษย์ก็คือธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งเป็นไปตลอดทั่วโลก”
และบทเรียนนี้ก็อาจเรียนได้จากห้องสมุดด้วย
ข้าพเจ้ามิได้หมายถึงเรื่องราวของนักเดินทางมากนัก
เพราะว่าเรื่องราวของคนป่าเถื่อนที่อารยชนผู้เขียนหนังสือให้ไว้มักจะเป็นทำนองเดียวกับเรื่องรา
วที่คนป่าจะเขียนเกี่ยวกับพวกเราถ้าเขาจะได้บินผ่านมาแล้วเขียนหนังสือขึ้น
แต่ข้าพเจ้าหมายถึงของที่ระลึกแห่งชีวิตและความคิดของสมัยอื่นและชาติอื่น ๆ
ซึ่งเมื่อแปลมาสู่ภาษาปัจจุบันของเราแล้ว ก็เหมือนกับแสงแห่งชีวิตและความคิดของเราเอง
ความรู้สึกที่มันก่อให้เกิดขึ้นก็คือความรู้สึกแห่งความคล้ายคลึงกันของมนุษย์ในสาระสำคัญ

Emanuel Deutsch กล่าวว่า –
"นี่เป็นอันจบการสืบสวนทั้งหลายในเรื่องประวัติศาสตร์หรือศิลปะ
พวกเขาก็เป็นเหมือนกับที่พวกเราเป็นอยู่"

มีชนชาติหนึ่งที่เราจะพบได้ในทุกส่วนของโลก
ซึ่งแสดงให้เห็นได้ดีว่าลักษณะเฉพาะเช่นไรเกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
และลักษณะเฉพาะเช่นไรเกิดจากการถ่ายทอดโดยการร่วมสังคม
พวกยิวได้ดำรงรักษาความบริสุทธิ์แห่งเลือดของตนไว้อย่างกวดขันกว่าและเป็นเวลานานกว่าเชื้อชาติยุโรปชาติใด ๆ
แต่ข้าพเจ้าก็สมัครใจจะคิดว่าลักษณะประการเดียวที่ถือได้ว่าเป็นเพราะข้อนี้ก็คือรูปร่างหน้าตา
และตามความจริงแล้วลักษณะเช่นนี้ก็ปรากฏน้อยกว่าที่คาดกันไว้ตามธรรมดามาก
ซึ่งผู้ใดก็ตามที่ยอมลำบากสังเกตดูจะได้เห็น
ถึงแม้พวกยิวจะแต่งงานในระหว่างกันเองอยู่เรื่อยมา
เขาก็ยังเปลี่ยนแปลงไปทุกแห่งเนื่องจากสภาพแวดล้อม – ยิวอังกฤษ ยิวรัสเซีย ยิวโปแลนด์ ยิวเยอรมัน และยิวแห่งตะวันออก
มีลักษณะหลายประการที่แตกต่างกันมากเสมือนความแตกต่างระหว่างคนในประเทศเหล่านั้นเอง แต่เขาก็ยังมีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ และได้รักษาเอกัตภาพ (individuality) ของตนไว้ทุกแห่ง เหตุผลปรากฏชัดเจน นั่นคือลัทธิศาสนาของพวกฮีบรู – และแน่นอน ลัทธิมิได้ถ่ายทอดโดยกำเนิด แต่โดยการร่วมสังคม –
ที่ได้ธำรงรักษาลักษณะพิเศษของชนเชื้อชาติฮีบรูไว้ทุกแห่ง ลัทธินี้ ซึ่งเด็ก ๆ ได้รับมา

มิใช่โดยวิธีเดียวกับที่รับลักษณะทางร่างกาย แต่โดยคำสั่งสอนและการร่วมสังคม
มิใช่เพียงแต่คำสั่งสอนจะมีลักษณะเฉพาะเท่านั้น

แต่ยังทำให้เกิดความระแวงและความเกลียดชัง ทำให้เกิดความกดดันอันทรงพลังจากภายนอก
ซึ่งทำให้เกิดมีประชาคมของยิวซ้อนขึ้นภายในประชาคมทุกแห่ง
สภาพแวดล้อมอันมีลักษณะเฉพาะบางประการจึงเกิดสะสมขึ้นและคงอยู่ด้วยประการฉะนี้
ซึ่งทำให้เกิดลักษณะอันเด่นชัดแตกต่างออกไป การแต่งงานระหว่างชาวยิวด้วยกันเองเป็นผล
มิใช่เป็นสาเหตุของข้อนี้
สิ่งที่การล้างทำลายที่ยังไม่ถึงขั้นพรากเอาเด็กชาวยิวออกไปจากพ่อแม่และเลี้ยงดูให้เจริญเติบโต
ขึ้นมาภายนอกสภาพแวดล้อมอันมีลักษณะเฉพาะนี้ไม่ทำให้สัมฤทธิ์ผลได้นั้น
จะสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยการที่ความเชื่อทางลัทธิคลายตัวลง ดังที่ประจักษ์ชัดแล้วในสหรัฐฯ
ซึ่งความแตกต่างระหว่างยิวกับพวกคริสเตียนกำลังสูญสิ้นไปอย่างรวดเร็ว

และสำหรับข้าพเจ้า
ดูเหมือนว่าอิทธิพลแห่งตาข่ายสังคมหรือสภาพแวดล้อมนี้จะอธิบายถึงสิ่งที่เชื่อกันบ่อย ๆ
ว่าเป็นข้อพิสูจน์ความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ –
นั่นคือความยากลำบากที่เชื้อชาติด้อยอารยธรรมแสดงออกในการรับอารยธรรมที่สูงกว่า
และลักษณะซึ่งเชื้อชาติเหล่านี้บางเชื้อชาติสูญสิ้นไปต่อหน้าอารยธรรมใหม่
เมื่อสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างหนึ่งยังดำรงคงทนอยู่
มันก็จะทำให้ลำบากหรือเป็นไปไม่ได้เลยที่ผู้ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้จะรับสภาพแวดล้อม
อย่างอื่น

ลักษณะของชาวจีนจะคงที่แน่นอนถ้าลักษณะของชนชาติอื่น ๆ เป็นเช่นเดียวกัน
แต่ชาวจีนในแคลิฟอร์เนียก็รับเอาวิธีของอเมริกันในการทำงาน ค้าขาย การใช้เครื่องจักร ฯลฯ
ได้อย่างง่ายดายพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าพวกเขามิได้ขาดความอ่อนตัว (flexibility) หรือ
ความสามารถตามธรรมชาติ การที่ชาวจีนเหล่านี้มิได้เปลี่ยนแปลงไปในด้านอื่น ๆ
นั้นเป็นเพราะสภาพแวดล้อมแบบจีนซึ่งยังคงดำรงอยู่และยังคงล้อมรอบพวกเขาอยู่
ในฐานะที่พวกเขามาจากเมืองจีน เขาก็มุ่งหวังที่จะกลับไปสู่ประเทศจีนอีก
และในระหว่างที่อยู่ ณ ที่นี้ก็ดำรงชีวิตอยู่ในเมืองจีนขนาดเล็กของตนเอง
เช่นเดียวกับที่ชาวอังกฤษในอินเดียทำให้เกิดเมืองอังกฤษเล็ก ๆ ขึ้นในอินเดีย
มิใช่จะเพียงเพราะว่าตามธรรมชาตินั้นเราย่อมหาทางสังคมกับผู้ที่มีลักษณะพิเศษเช่น

เดียวกับเรา (และฉะนั้นจึงทำให้ภาษา ศาสนา
และประเพณีมีแนวโน้มที่จะยืนยงอยู่ในที่ซึ่งแต่ละบุคคลมิได้แยกกันอยู่อย่างสิ้นเชิง) เท่านั้น
แต่ยังเป็นเพราะว่าความแตกต่างกันเหล่านี้ก่อให้เกิดความกดดันจากภายนอกขึ้นด้วย
ที่บังคับให้มีการสังคมกันเช่นนี้

หลักการอันแจ่มชัดเหล่านี้จะอธิบายได้อย่างเต็มที่ถึงปรากฏการณ์ทั้งหลายซึ่งเห็นจากกการมาพบกันระหว่างวัฒนธรรมขั้นหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งกับวัฒนธรรมอีกขั้นหนึ่งหรืออีกกลุ่มหนึ่ง โดยไม่ต้องหันไปหาทฤษฎีที่ว่าด้วยความแตกต่างกันอันฝังอยู่ภายในเลย ยกตัวอย่างดังที่การศึกษาภาษาเปรียบเทียบแสดงให้เห็น ชาวฮินดูมีเชื้อชาติเดียวกับชาวอังกฤษผู้พิชิตตนและกรณีต่าง ๆ
แต่ละกรณีก็ได้แสดงให้เห็นมากมายแล้วว่าถ้าสามารถนำเขาเข้าไปไว้ในสภาพแวดล้อมของอังกฤษได้อย่างสมบูรณ์และเด็ดขาดแล้ว (ซึ่งดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว
จะกระทำได้จริงก็เฉพาะต่อเมื่อนำทารกเข้าไปไว้ในครอบครัวของชาวอังกฤษโดยวิธีที่ตัวเขาเองเมื่อเติบโตขึ้น หรือผู้ที่อยู่ล้อมรอบจะไม่สำนึกถึงความแตกต่างใด ๆ เลย)
การปลูกฝังอารยธรรมยุโรปให้แก่เขาอย่างละเอียดถี่ถ้วนจะใช้เวลาเพียงหนึ่งชั่วอายุคนเท่านั้น
แต่ความก้าวหน้าแห่งความคิดและนิสัยความเคยชินแบบอังกฤษในอินเดียย่อมจะก้าวหน้าได้ช้ามาก
เพราะที่นั่นพวกเขาต้องได้พบกับสายใยแห่งความคิดและนิสัยความเคยชินอันยังคงดำรงอยู่เป็นนิจในประชากรจำนวนมหา-
ศาลและเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตในทุกทาง

Bagehot (“Physics and Politics”)

ได้พยายามอธิบายเหตุผลว่าทำไมคนป่าเถื่อนจึงสาบสูญหายไปต่อหน้าอารยธรรมของเรา
แต่ไม่สาบสูญไปต่อหน้าอารยธรรมสมัยโบราณ
ทั้งนี้โดยการตั้งสมมติฐานว่าความก้าวหน้าของอารยธรรมได้ทำให้เรามีลักษณะร่างกายเข้มแข็ง

ขึ้น

หลังจากที่กล่าวเป็นนัยถึงข้อเท็จจริงที่ว่าบรรดานักเขียนคลาสสิกไม่ได้แสดงความเศร้าสลดใจสำหรับพวกคนป่าเถื่อน

แต่คนป่าเถื่อนทุกหนทุกแห่งกลับทนทานต่อการกระทบกับชาวโรมันและชาวโรมันกลับเข้าเป็นพันธมิตรกับคนป่าเถื่อน เขาก็กล่าว (หน้า 47, 48) ว่า:

> "คนป่าเถื่อนในปีที่ 1 ของคริสต์ศักราชมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับในปีที่ 1800 และในเมื่อพวกเขาทนทานต่อการกระทบกับอารยชนโบราณแต่ไม่ทนทานต่อการกระทบกับพวกเรา จึงเป็นอันสันนิษฐานได้ว่าเชื้อชาติของเราเข้มแข็งกว่าคนโบราณ เพราะเราต้องทนทาน และได้ทนทานต่อเชื้อโรคจำนวนมากมายกว่า

ชนโบราณ

บางทีเราอาจจะใช้คนป่าเถื่อนซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปเป็นมาตรวัดความเข้มแข็งของร่างกายของผู้ที่คนป่าเถื่อนจะต้องติดต่อด้วย"

Bagehot มิได้พยายามที่จะอธิบายว่าทำไมเมื่อ 1,800 ปีมาแล้วอารยธรรมจึงมิได้ทำให้อารยชนได้เปรียบเหนือคนป่าเถื่อนเช่นที่เป็นในปัจจุบัน แต่ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ หรือเรื่องการขาดข้อพิสูจน์ที่ว่าร่างกายของมนุษย์เข้มแข็งขึ้นสำหรับผู้ใดก็ตามที่ได้เห็นว่าการสัมผัสกับอารยธรรมของเรากระทบกระเทือนชนเชื้อชาติที่ด้อยกว่าอย่างไร คำอธิบายก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่ามากถึงแม้จะทำให้พึงพอใจน้อยกว่าก็ตาม

มิใช่เพราะร่างกายของเราตามธรรมชาติมีความเข้มแข็งกว่าคนป่าเถื่อน จึงทำให้โรคภัยซึ่งดูไม่มีอันตรายสำหรับเรากลับเป็นอันตรายถึงชีวิตสำหรับเขา หากเป็นเพราะว่าเรารู้และมีหนทางบำบัดโรคภัยเหล่านี้ได้ แต่เขาขาดความรู้และวิธีบำบัดเชื้อโรคอันเดียวกันซึ่งเศษของ

อารยธรรมที่ล่องลอยไปในความก้าวหน้าทำให้เกิดความต้านทานแก่คนป่าเถื่อนจะเป็นอันตรายร้ายแรงเท่ากันต่ออารยชน ถ้าเขาไม่รู้จะทำอะไรนอกจากจะปล่อยให้มันแสดงฤทธิ์เดชไป

เช่นเดียวกับที่คนป่าเถื่อนต้องปล่อยให้มันแสดงฤทธิ์เดชไปเพราะความไม่รู้
และที่จริงมันก็เป็นอันตรายร้ายแรงมาแล้วจนกระทั่งเราได้ค้นพบวิธีบำบัด และใช่แต่เพียงเท่านี้
หากการกระทบของอารยธรรมต่อคนป่าเถื่อนยังมีผลทำให้ความสามารถของเขาลดลงด้วยโดยมิ
ได้นำเขาเข้าสู่สภาพเช่นเดียวกับที่ทำให้อารยชนเกิดความสามารถขึ้น
ในขณะที่นิสัยความเคยชินและประเพ-
ณีของเขายังมีแนวโน้มที่จะดำรงอยู่ และได้ดำรงอยู่ตราบเท่าที่จะคงอยู่ได้
สภาพแวดล้อมซึ่งพวกเขาปรับตัวเคยชินอยู่ก็ถูกเปลี่ยนแปลงไป
เขากลายเป็นพรานในแผ่นดินซึ่งไม่มีสัตว์หลงเหลืออยู่
เป็นนักรบที่ไร้อาวุธและต้องถูกเรียกมาแก้ฟ้องซึ่งต้องใช้เทคนิคทางกฎหมาย
เขาไม่เพียงแต่ถูกวางไว้ระหว่างกลางวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายเท่านั้น แต่ดังที่ Bagehot
กล่าวถึงคนลูกครึ่งยุโรปในอินเดีย เขายังถูกวางอยู่ระหว่างกลางหลักจริยธรรมของทั้งสองฝ่าย
และได้เรียนรู้ถึงความชั่วร้ายของอารยธรรมโดยไม่รู้ถึงคุณความดีของมัน
เขาสูญเสียวิธีการหาเลี้ยงชีวิตตาม

แบบที่เขาเคยชิน เขาสูญเสียความนับถือในตัวเอง เขาสูญเสียหลักศีลธรรม
เขาเสื่อมโทรมลงและตายไป
สัตว์โลกผู้น่าสมเพชซึ่งเราอาจจะได้เห็นเกะกะอยู่ตามเมืองชายแดนหรือสถานีรถไฟ
พร้อมเสมอที่จะขอทาน หรือขโมย หรือเสนอขายสิ่งชั่วช้านั้น
มิใช่ผู้แทนที่แท้จริงของอินเดียนแดงก่อนที่คนผิวขาวจะบุกรุกเข้าไปในพื้นที่ล่าสัตว์ของเขา
พวกเขาได้สูญเสียพลังและคุณค่าแห่งสถานะดั้งเดิมของตนโดยมิได้รับพลังและคุณค่าแห่งสถาน
ะที่สูงกว่า อันที่จริงแล้ว
อารยธรรมดังที่ผลักไสคนผิวแดงออกไปนั้นหาได้แสดงถึงคุณความดีไม่ สำหรับพวกแองโกล-
แซ็กซันทางชายแดนแล้ว ตามปกติคนพื้นเมืองหาได้มีสิทธิซึ่งคนผิวขาวจะต้องเคารพไม่

เขาต้องยากจนข้นแค้น ถูกเข้าใจผิด ถูกฉ้อโกง และถูกกดขี่
พวกเขาละลายหายสูญไป ซึ่งพวกเราก็จะละลายหายสูญไปถ้าต้องตกอยู่ในสภาพเดียวกันนั้น
เขาสาบสูญไปต่อหน้าอารยธรรมดังเช่นที่ชาวบริตันผู้ถูกครอบด้วยอิทธิพลโรมันได้สาบสูญไปต่อหน้าสภาพป่าเถื่อนของพวกแซ็กซัน

เหตุผลอันแท้จริงว่าทำไมบรรดานักเขียนคลาสสิกจึงไม่แสดงความเสียใจสำหรับคนป่าเถื่อนที่อารยธรรมของโรมันใช้วิธีผสมกลมกลืนหรือสมานลักษณ์ (assimilate)
แทนที่จะทำลายนั้น
ข้าพเจ้าเข้าใจว่าจะมิใช่เพียงเพราะข้อเท็จจริงที่ว่าอารยธรรมโบราณมีลักษณะคล้ายคลึงอย่างมากกับสภาพป่าเถื่อนที่มันได้พบเท่านั้น
แต่ยังเป็นเพราะข้อเท็จจริงที่สำคัญยิ่งกว่าที่ว่าอารยธรรมนี้มิได้ขยายออกไปแบบที่เราขยายการแผ่ขยายอารยธรรมนี้มิใช่ด้วยแบบการบุกรุกของพวกนักล่าอาณานิคม
แต่ด้วยการพิชิตซึ่งเพียงแต่ลดฐานะของมณฑลใหม่ ๆ ลงอยู่ใต้บังคับโดยทั่วไป
คงปล่อยให้การจัดทางสังคมและทางการเมืองของประชาชนเป็นไปตามเดิมเป็นส่วนมาก
ทำให้กรรมวิธีผสมกลมกลืนดำเนินไปโดยไม่ล้างผลาญทำลายหรือทำความเสื่อมโทรมให้
ดูเหมือนว่าขณะนี้อารยธรรมของญี่ปุ่นกำลังผสมกลมกลืนตนเองเข้ากับอารยธรรมของยุโรปโดยวิธีการที่ค่อนข้างจะคล้ายคลึงกันนี้

ในอเมริกา พวกแองโกล-
แซ็กซันได้ทำให้พวกอินเดียนแดงหมดสิ้นไปแทนที่จะทำให้เป็นอารยะ
ทั้งนี้เพียงเพราะพวกเขาไม่ได้นำเอาอินเดียนแดงเข้าสู่สภาพแวดล้อมอันเดียวกับเขา
และการติดต่อกันก็มิได้เป็นในลักษณะที่จะชักนำหรือยินยอมให้สายใยแห่งนิสัยความคิดและประเพณีของอินเดียนแดงเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วพอเพื่อให้เข้ากับสภาพใหม่ ๆ ซึ่งเข้าล้อมรอบ

พวกเขาเนื่องจากความอยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านใหม่ซึ่งทรงอำนาจ มีกรณีต่าง ๆ
ที่แสดงให้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่าว่าอนารยชนเหล่านี้หาได้มีเครื่องหน่วงเหนี่ยวในตัวเองที่จะรับอารยธรรมของเราไม่ และเท่าที่การทดลองจะเป็นไปได้

ก็ปรากฏตัวอย่างทำนองเดียวกันจากพระในนิกายเยซูอิตในปารากวัย
พระในนิกายฟรานซิสกันในแคลิฟอร์เนีย และคณะสอนศาสนานิกายโปรเตส-
แตนต์ในหมู่เกาะแปซิฟิกบางแห่ง

สมมติฐานในเรื่องที่ร่างกายของมนุษย์เข้มแข็งขึ้นไม่ว่าในสมัยใดเท่าที่เรารู้จักย่อมไร้เหตุผลโดยสิ้นเชิง และในช่วงเวลาที่ Bagehot
กล่าวถึงนั้นสมมติฐานนี้ก็ถูกพิสูจน์หักล้างอย่างสมบูรณ์ เราได้ทราบจากรูปปั้นโบราณ
จากสัมภาระที่ทหารโบราณเอาติดตัวไป และจากการเดินทัพของทหาร
จากสถิติของนักวิ่งและความสำเร็จของนักกายกรรม ว่ามนุษย์มิได้มีร่างกาย
ใหญ่โตขึ้นหรือมีกำลังเข้มแข็งขึ้นแต่ประการใดภายในระยะ 2,000 ปีมานี้
แต่สมมติฐานในด้านความเจริญขึ้นทางความคิดจิตใจ
ซึ่งกล่าวด้วยความเชื่อมั่นยิ่งกว่าและกล่าวโดยทั่วไปมากกว่า ก็น่าประหลาดยิ่งขึ้นไปอีก
ในด้านกวี ศิลปิน สถาปนิก นักปรัชญา นักสุนทรพจน์ รัฐบุรุษ หรือทหารนั้น
อารยธรรมสมัยใหม่จะสามารถแสดงตัวบุคคลผู้ที่มีความสามารถทางความคิดยิ่งใหญ่ไปกว่าสมัยโบราณได้หรือ? ไม่มีประโยชน์ที่จะมานึกกันใหม่ถึงชื่อของท่านเหล่านี้ –
เด็กนักเรียนทุกคนย่อมรู้จักดีอยู่แล้ว
เราหันกลับไปยังสมัยโบราณเพื่อหาตัวอย่างในด้านความสามารถทางสมอง
และถ้าเราสามารถจะคิดเพียงชั่วครู่ถึงความเป็นไปได้ของสิ่งที่เชื่อถือกันมาช้านานที่สุดและกว้างขวางที่สุดในบรรดาความเชื่อทั้งหลาย – คือความเชื่อซึ่ง Lessing
ประกาศว่ามีทางเป็นจริงอย่างที่สุดด้วยเหตุผลเช่นนี้
ถึงแม้เขาจะยอมรับมันโดยเหตุผลทางอภิปรัชญาก็ตาม – และสมมติว่าถ้า Homer หรือ Virgil, Demosthenes หรือ Cicero, Alexander, Hannibal หรือ Caesar, Plato หรือ Lucretius, Euclid หรือ Aristotle กลับมีชีวิตขึ้นมาอีกในศตวรรษที่ 19 นี้
เราจะคิดได้หรือว่าท่านเหล่านี้จะแสดงความด้อยกว่ามนุษย์ในปัจจุบัน?
หรือถ้าเราจะพิจารณาระยะใดสมัยใดก็ตามนับแต่ยุคคลาสสิก
แม้แต่สมัยที่มืดที่สุดหรือสมัยก่อนหน้านี้เท่าที่เราจะรู้ไป

ถึง เราจะไม่ได้พบผู้ที่แสดงความสามารถทางสมองสูงเท่าที่มนุษย์ในปัจจุบันแสดง
เมื่อคิดถึงในสภาพและระดับความรู้ในยุคนั้น ๆ หรือ?
และในปัจจุบันในชนชาติที่ก้าวหน้าน้อยกว่า เมื่อเราเกิดความสนใจในตัวเขาขึ้นมา
เราจะมิได้พบเห็นผู้ที่แสดงคุณภาพทางความคิดตามสภาพของเขายิ่งใหญ่เท่าเทียมกับที่อารยธรรมจะแสดงได้หรอกหรือ? การคิดประดิษฐ์ทางรถไฟตามที่เกิดขึ้นนั้น
แสดงถึงความสามารถในการคิดค้นยิ่งใหญ่กว่าการคิดประดิษฐ์รถเข็นล้อเดียวในเมื่อยังไม่มีรถเข็นล้อเดียว กระนั้นหรือ?
พวกเราแห่งอารยธรรมสมัยใหม่ได้รับการยกสูงขึ้นมากเหนือบุคคลรุ่นก่อนเราและเหนือชนชาติที่ก้าวหน้าน้อยกว่าที่เกิดมาร่วมสมัยเดียวกับเรานี้ แต่มันเป็นเพราะเรายืนอยู่บนพีระมิด
มิใช่เพราะเราตัวสูงกว่า
สิ่งที่ระยะเวลานับศตวรรษกระทำต่อเรานั้นมิใช่การเพิ่มความใหญ่โตให้แก่ร่างกายของเรา
แต่เป็นการสร้างเสริมโครงสร้างที่รองรับตัวเราต่างหาก

ข้าพเจ้าขอกล่าวซ้ำ:

ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถอย่างเดียวกันหรือมีสมองมีความคิดเหมือน ๆ กัน เช่นเดียวกันข้าพเจ้าก็มิได้หมายความว่า เขามีความเหมือนกันในด้านร่างกาย
ในบรรดาคนหลายล้านที่มาสู่โลกนี้แล้วก็ออกไปนั้น
อาจจะไม่เคยมีคู่ใดที่จะเหมือนกันอย่างแท้จริงไม่ว่าจะทางร่างกายหรือความคิด
ทั้งข้าพเจ้าก็มิได้หมายความว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างเชื้อชาติในด้านความคิดเท่ากับที่มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างเชื้อชาติในด้านร่างกาย
ข้าพเจ้าไม่ปฏิเสธอิทธิพลของพันธุกรรมในการถ่ายทอดลักษณะเฉพาะแห่งความคิดโดยวิธีเดียวกับ (และอาจจะเป็นในขนาดเดียวกันด้วยกับ) การถ่ายทอดลักษณะเฉพาะทางกาย อย่างไรก็ตาม
สำหรับข้าพเจ้าดูเหมือนว่าจะมีมาตรฐานร่วมกันและความเหมือนกันตามธรรมชาติอันหนึ่งในด้านความคิดจิตใจ ดังที่มีอยู่ในด้านร่างกาย

ซึ่งการเบี่ยงเบนผิดไปทั้งหลายย่อมมีแนวโน้มที่จะหันกลับมาสู่มาตรฐานนี้เสมอ
ภาวะที่เราเป็นอยู่ขณะนี้อาจจะก่อให้เกิดความบิดเบือนไปดังเช่นที่ชาวอินเดียนแดงเผ่า Flathead
ก่อให้เกิดขึ้นโดยการอัดศีรษะของทารกของตน หรือดัง เช่นที่ชาวจีนรัดเท้าของบุตรี
แต่เมื่อทารกของอินเดียน

แดงเผ่า Flathead
ยังคงเกิดมาโดยมีศีรษะเป็นรูปตามธรรมชาติและทารกชาวจีนยังคงเกิดมาโดยมีเท้าเป็นรูปตามธรรมชาติฉันใด ก็ดูเหมือนว่าธรรมชาติจะหันกลับไปสู่แบบของความคิดจิตใจตามปกติฉันนั้น
เด็กมิได้สืบมรดกความรู้แห่งบิดาตนมากไปกว่าที่เขาจะสืบมรดกนัยน์ตาแก้วหรือขาเทียมของบิดา บุตรของบิดามารดาที่โง่ทึบที่สุดอาจจะกลายเป็นผู้บุกเบิกในด้านวิทยา-
ศาสตร์หรือเป็นผู้นำในด้านความคิดก็ได้

แต่นี่คือข้อเท็จจริงอันยิ่งใหญ่ซึ่งเราเกี่ยวข้องด้วย:
ความแตกต่างระหว่างประชาชนของประชาคมต่าง ๆ ในสถานที่และเวลาต่าง ๆ กัน
ซึ่งเราเรียกว่าความแตกต่างกันในด้านอารยธรรมนั้น
มิใช่ความแตกต่างกันอันมีฝังอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล
หากเป็นความแตกต่างกันอันมีฝังอยู่ในสังคม
มันมิใช่ความแตกต่างกันอันเนื่องจากความแตกต่างกันของแต่ละหน่วย ดังที่ Herbert Spencer กล่าว
แต่มันเป็นความแตกต่างกันอันเนื่องจากภาวะที่แต่ละหน่วยเหล่านี้เข้ามารวมกันอยู่ในสังคม
กล่าวสั้น ๆ ข้าพเจ้าถือว่าคำอธิบายถึงความแตกต่างซึ่งทำให้ประชาคมต่าง ๆ แตกต่างกันไป
เป็นดังนี้: สังคมแต่ละสังคม จะใหญ่หรือเล็กก็ตาม ย่อมจะทอสานสายใยแห่งความรู้ ความเชื่อ
ประเพณี ภาษา รสนิยม สถาบัน และกฎเพื่อตนเอง

บุคคลแต่ละคนจะเกิดเข้ามาสู่ข่ายสายใยนี้ซึ่งสังคมแต่ละสังคมสร้างขึ้นมา หรือที่ถูก
บุคคลแต่ละคนจะเกิดเข้ามาสู่บรรดาข่ายสายใยหลาย ๆ ข่ายเหล่านี้
(เพราะประชาคมแต่ละประชาคมที่สูงกว่าระดับที่ง่ายที่สุดย่อมจะประกอบไปด้วยสังคมเล็ก ๆ
หลายสังคมซึ่งซ้อนทับกันและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน) และจะคงอยู่ต่อไปจนกว่าจะตาย
มันเป็นแม่พิมพ์อันเป็นแหล่งเจริญเติบโตของจิตใจและเป็นที่ก่อให้เกิดแบบลักษณ์แก่ความคิด
นี่เป็นลักษณะที่ประเพณี ศาสนา อคติอุปาทาน รสนิยม
และภาษาเติบโตขึ้นมาและดำรงอยู่ต่อไป
นี่เป็นลักษณะวิธีในการถ่ายทอดฝีมือความชำนาญและในการสะสมความรู้
และในการที่การค้นพบของยุคหนึ่งกลายเป็นสมบัติร่วมกันและเป็นบันไดสำหรับยุคต่อไป
ถึงแม้มันเองมักจะเป็นอุปสรรคอันร้ายแรงที่สุดที่ขัดขวางความก้าวหน้าอยู่บ่อย ๆ
แต่มันก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าขึ้นได้
สิ่งนี้แหละที่ทำให้เด็กนักเรียนในสมัยของเราสามารถเรียนรู้เรื่องของเอกภพได้มากกว่าที่
Ptolemy รู้ โดยใช้เวลาเพียง 2 –3 ชั่วโมงเท่านั้น
สิ่งนี้แหละที่ทำให้นักวิทยาศาสตร์ที่โง่ที่สุดอยู่สูงกว่าระดับของความคิดอันยิ่งใหญ่ของ

Aristotle ขึ้นไปมาก สำหรับเชื้อชาติหนึ่ง ๆ มันเป็นเสมือนความทรงจำของบุคคลหนึ่ง ๆ
ศิลปะการช่างอันน่าทึ่ง วิทยาศาสตร์อันก้าวหน้าไปไกล การคิดประดิษฐ์อันมหัศจรรย์ของเรา
– เหล่านี้ ล้วนแต่เกิดขึ้นได้ด้วยวิธีนี้ทั้งสิ้น

ความก้าวหน้าของมนุษยชาติย่อมจะดำเนินต่อไปในเมื่อความเจริญก้าวหน้าที่มนุษย์รุ่น
หนึ่งกระทำไว้ได้กลายมาเป็นสมบัติร่วมกันของคนรุ่นต่อไปโดยวิธีนี้
และกลายเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการก้าวหน้าใหม่ ๆ.

บทที่ 3

กฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติ

เช่นนี้ อะไรเล่าจะเป็นกฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษยชาติ –
กฎที่ทำให้อารยธรรมเจริญก้าวหน้าไป?

กฎนี้จะต้องอธิบายอย่างแจ่มชัดและเจาะจงแน่นอน มิใช่กล่าวคลุม ๆ
ทั่วไปอย่างเลื่อนลอยหรือการเปรียบเทียบอย่างผิวเผินกับสิ่งอื่น
ว่าทำไมถึงแม้จะสันนิษฐานกันว่ามนุษย์จะเริ่มต้นมาด้วยความสามารถเหมือนกันและตั้งแต่เวลาเ
ดียวกัน ขณะนี้จึงมีความแตกต่างกันอย่างมากมายในด้านพัฒนาการของสังคม
มันจะต้องให้เหตุผลสำหรับอารยธรรมที่ชะงักงันและสำหรับอารยธรรมที่เสื่อมโทรมและสลาย

ตัวไป
จะต้องให้เหตุผลสำหรับข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของอารยธรรมและสำหรับพลังที่หยุดยั้งหรือทำความเสื่อมโทรมให้
ซึ่งความก้าวหน้าของอารยธรรมได้ก่อให้เกิดขึ้นเสมอมา
กฎนี้จะต้องให้เหตุผลสำหรับการเสื่อมถอยหลังตลอดจนการก้าวหน้า
สำหรับความแตกต่างกันในลักษณะทั่วไประหว่างอารยธรรมของเอเชียกับอารยธรรมของยุโรป
ให้เหตุผลสำหรับความแตกต่างกันระหว่างอารยธรรมโบราณกับอารยธรรมสมัยใหม่
สำหรับอัตราการก้าวหน้าที่แตกต่างกัน และสำหรับการระเบิด
การเริ่มต้นและการหยุดของความก้าวหน้า ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ย่อย ๆ
และดังนั้นมันจะต้องแสดงให้เราเห็นว่าเงื่อนไขที่สำคัญของความก้าวหน้าคืออะไร
และการปรุงปรับทางสังคมเช่นไรที่ทำให้การก้าวหน้าเป็นไปด้วยดี
อะไรที่ถ่วงรั้งความก้าวหน้า

ไม่เป็นการยากที่จะค้นให้พบกฎเช่นนี้ ขอให้เราเพียงแต่มองเท่านั้นแล้วเราก็จะแลเห็น ข้าพเจ้าจะไม่แสร้งทำเป็นว่ามันมีความละเอียดแม่นตรงตามหลักวิทยาศาสตร์
จะเพียงแต่ชี้ออกมาให้เห็นเท่านั้น

แรงกระตุ้นที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าคือความปรารถนาอันมีฝังประจำอยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ – นั่นคือ ความปรารถนาที่จะบำบัดความต้องการเยี่ยงสัตว์
ความต้องการในด้านพุทธิปัญญา และความต้องการในด้านความเห็นอกเห็นใจ
ความปรารถนาที่จะได้เป็น ได้รู้

และได้กระทำ – นี่คือความปรารถนาซึ่งถ้าไม่ถึงอนันตภาพแล้วก็ไม่รู้จักอิ่ม
เพราะว่ามันจะทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อได้รับสมความปรารถนา

จิตใจเป็นเครื่องมือที่ทำให้มนุษย์ก้าวหน้าไปและซึ่งทำให้จับยึดความก้าวหน้าแต่ละครั้งไว้ได้และนำมาเป็นชัยภูมิสำหรับการก้าวหน้าใหม่ ๆ
ถึงแม้ว่ามนุษย์จะเพิ่มขนาดร่างกายให้ตนเองมิได้ด้วยการแสวงหาความรู้ความคิด

แต่มันก็อาจจะทำให้มนุษย์ขยายความรู้เกี่ยวกับเอกภพและขยายอำนาจของเขาเหนือเอกภพ
ซึ่งเท่าที่เราสามารถจะเห็นได้นั้นก็มีถึงขนาดไม่รู้จักสิ้นสุด
ชีวิตที่สั้นของมนุษย์ทำให้แต่ละคนก้าวไปได้เพียงระยะสั้น ๆ
แต่ถึงแม้คนแต่ละชั่วอายุจะทำได้เพียงเล็กน้อย คนหลาย ๆ
รุ่นต่อกันไปที่รับความก้าวหน้าของบรรพบุรุษเข้าไว้ก็อาจจะค่อย ๆ ยกฐานะของมนุษยชาติขึ้น
ดังเช่นปะการังที่ค่อย ๆ
ยกตัวเองขึ้นมาจากก้นทะเลโดยการสร้างตัวเองขึ้นเหนือผลงานของปะการังรุ่นก่อน ๆ

เพราะฉะนั้นพลังจิตใจจึงเป็นเครื่องยนต์แห่งความก้าวหน้า
และมนุษย์มีแนวโน้มที่จะก้าวหน้าไปตามส่วนกับพลังจิตที่ใช้ไปในการก้าวหน้า –
นั่นคือพลังจิตซึ่งอุทิศไปในการขยายความรู้ การปรับปรุงวิธีการให้ดีขึ้น
และการทำให้สภาพสังคมดีขึ้น

แต่พลังจิตหรือพลังสมองย่อมมีปริมาณตายตัวอันหนึ่ง – นั่นคือ
มีขอบเขตจำกัดอันหนึ่งสำหรับงานที่มนุษย์จะสามารถกระทำได้ด้วยความคิดของเขา
เช่นเดียวกับที่มีขอบเขตจำกัดสำหรับงานที่เขาจะสามารถทำได้ด้วยร่างกายของเขา
เพราะฉะนั้นพลังจิตที่จะสามารถอุทิศไปในการสร้างความก้าวหน้าได้จึงเป็นเพียงส่วนที่เหลือจา
กที่ต้องการสำหรับความมุ่งหมายที่ไม่เกี่ยวกับความก้าวหน้า

ความมุ่งหมายที่ไม่เกี่ยวกับความก้าวหน้าเหล่านี้
ซึ่งพลังสมองต้องถูกใช้หมดเปลืองไปอาจจะแบ่งออกได้เป็นการธำรงรักษา (maintenance)
และการขัดแย้ง (conflict) สำหรับคำว่าการธำรงรักษานั้น
ข้าพเจ้ามิได้หมายเฉพาะการค้ำจุนให้ดำรงชีพอยู่ได้เท่านั้น
แต่หมายรวมถึงการพยุงสภาพสังคมและความก้าวหน้าที่ได้รับมาแล้วให้คงอยู่ด้วย
สำหรับคำว่าการขัดแย้งนั้น
ข้าพเจ้ามิได้หมายเฉพาะการสงครามและการเตรียมเพื่อสงครามเท่านั้น
แต่รวมถึงบรรดาการใช้พลังจิตหมดเปลืองไปในการหาทางบำบัดความปรารถนาโดยเสียประโย
ชน์ของผู้อื่น และในการต่อต้านการรุกรานเช่นนั้นด้วย

ถ้าจะเปรียบสังคมเสมือนเรือ
ความก้าวหน้าของเรือผ่านไปในน้ำจะไม่ขึ้นอยู่กับการใช้แรงงานของลูกเรือ
หากขึ้นอยู่กับแรงงานที่อุทิศไปในการขับเคลื่อน
มันจะลดลงไปถ้าต้องมีการใช้แรงงานไปในการวิดน้ำหรือต้องใช้แรงงานไปในการต่อสู้ระหว่างลูกเรือด้วยกันเองหรือในการดึงเรือกันไปคนละทิศ

โดยที่ในสภาพที่คนเราแยกกันอยู่
พลังทั้งหมดของมนุษย์จะต้องใช้ไปในการดำรงชีวิตให้อยู่ต่อไป
และจะมีพลังสมองเหลือสำหรับความมุ่งหมายที่สูงกว่าก็เฉพาะต่อเมื่อมนุษย์มีการร่วมสังคมกันในประชาคมซึ่งทำให้มีการแบ่งงาน
และมีสภาพอันถูกหลักเศรษฐกิจทั้งปวงอันเกิดจากความร่วมมือกันของมนุษย์จำนวนมากขึ้น
เพราะฉะนั้น การร่วมสังคม (association)
จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญประการแรกสำหรับความก้าวหน้า
การปรับปรุงดีขึ้นจะมีได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เข้ามาร่วมสังคมกันอย่างสงบสุข
และยิ่งมีการร่วมสังคมกันกว้างขวางและใกล้ชิดขึ้นเพียงไร
การปรับปรุงดีขึ้นก็มีทางที่จะเกิดได้มากขึ้นเพียงนั้น
และโดยที่การใช้พลังสมองสิ้นเปลืองไปเปล่าในการขัดแย้งกันย่อมจะมากขึ้นหรือน้อยลงแล้วแต่ว่ากฎแห่งศีลธรรมซึ่งให้สิทธิเท่าเทียมกันแก่ทุกคนจะถูกละเลยเสียหรือยอมรับกัน
ดังนั้นความเสมอภาคหรือความยุติธรรม (equality or justice)
จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญประการที่สองสำหรับความก้าวหน้า

ดังนั้นกฎว่าด้วยความก้าวหน้าก็คือการร่วมสังคมกันอย่างเสมอภาค (association in equality)
การร่วมสังคมกันจะปลดปล่อยพลังสมองสำหรับการใช้ไปในการปรับปรุงให้เจริญก้าวหน้าขึ้น
และความเสมอภาค หรือความยุติธรรม หรือเสรีภาพ –
ทั้งนี้เพราะศัพท์เหล่านี้หมายถึงสิ่งเดียวกัน คือการรับรองกฎแห่งศีลธรรม –
จะป้องกันมิให้พลังนี้ถูกใช้หมดเปลืองไปในการต่อสู้อันไม่เกิดผล

นี่คือกฎแห่งความก้าวหน้าซึ่งจะอธิบายเหตุผลที่ทำให้เกิดความแตกต่างกัน
ความก้าวหน้า การหยุดชะงัก และการเสื่อมถอยหลังทั้งสิ้น
มนุษย์มีแนวโน้มที่จะก้าวหน้าไปเมื่อเขาเข้ามาใกล้ชิดกัน และด้วยความร่วมมือกัน
ก็จะทำให้พลังจิตสำหรับจะอุทิศไปในการปรับปรุงเจริญขึ้นมีมากขึ้น
แต่เมื่อเกิดความขัดแย้งกันหรือการร่วมสังคมกระทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในด้านสภาพและ
อำนาจ แนวโน้มไปสู่ความก้าวหน้านี้ก็จะลดน้อยลง หยุดชะงัก และในที่สุดก็ถอยกลับ

ถ้าความสามารถอันฝังอยู่ภายในมีเหมือน ๆ กัน จะปรากฏชัดว่าพัฒนาการของสังคมจะ

ดำเนินไปเร็วหรือช้า จะหยุดหรือถอยกลับ ก็ย่อมแล้วแต่ความต้านทานที่จะต้องเผชิญด้วย
โดยทั่วๆ ไป อุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้อาจแบ่งออกได้เป็น 2
ประการตามความสัมพันธ์กับสังคมเอง คืออุปสรรคภายนอก และอุปสรรคภายใน –
อุปสรรคภายนอกจะแสดงผลอย่างมากในระยะต้น ๆ ของอารยธรรม
อุปสรรคภายในจะปรากฏความสำคัญยิ่งขึ้นในระยะหลัง ๆ

มนุษย์มีธรรมชาติต้องการสังคม
ไม่จำเป็นจะต้องจับเขาเอามาขังและทำให้เชื่องเพื่อที่จะชักนำให้เขาอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์
ความช่วยตัวเองไม่ได้อย่างสิ้นเชิงเมื่อเขาเกิดเข้ามาสู่โลกและระยะเวลาอันยาวนานกว่าความสา
มารถของเขาจะขึ้นสูงเต็มที่ได้ ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็น
ซึ่งเท่าที่เราสังเกตเห็น ความสัมพันธ์นี้ในชนชาติที่หยาบ ๆ
มีกว้างขวางกว่าและเข้มแข็งกว่าในชนชาติที่เจริญ สังคมขั้นแรกคือครอบครัว
แล้วขยายออกไปเป็นเผ่าชนซึ่งยังคงมีความสัมพันธ์ในสายโลหิตร่วมกัน
และแม้แต่เมื่อได้กลายเป็นชาติใหญ่ ๆ แล้วก็ยังถือว่ามีสายโลหิตร่วมกันอยู่อีก

ถ้าเอามนุษย์เช่นนี้ไปไว้บนโลกที่มีพื้นผิวและลมฟ้าอากาศต่าง ๆ กันเช่นโลกเรานี้
จะปรากฏชัดว่า ถึงแม้จะมีความสามารถเท่ากัน เริ่มต้นอย่างเท่าเทียมกันก็ตาม
แต่พัฒนาการทางสังคมจะต้องแตกต่างกันไปมาก
สิ่งจำกัดอันแรกหรือความต้านทานต่อการร่วมสังคมจะมาจากลักษณะของธรรมชาติทางกายภา

พ
และในเมื่อลักษณะเหล่านี้แตกต่างกันไปมากตามตำบลที่
ความแตกต่างมากเช่นเดียวกันในความก้าวหน้าทางสังคมก็จะต้องแสดงตัวเองออกด้วย
ความเร็วสุทธิในการเพิ่มและความใกล้ชิดที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันเมื่อพลเมืองเพิ่มขึ้นในสภาพควา
มรู้หยาบ ๆ
ซึ่งการหาเลี้ยงชีพต้องอาศัยพึ่งพาจากการประทานให้โดยสมัครใจของธรรมชาติเป็นสำคัญนั้น
ย่อมจะขึ้นอยู่กับลมฟ้าอากาศ ดิน และโครงรูปทางกายภาพอย่างมาก
ในที่ซึ่งต้องการอาหารและเสื้อผ้าให้ความอบอุ่นมาก ในที่ซึ่งพื้นโลกกันดารและไม่โอบเอื้อ
ในที่ซึ่งชีวิตอันอุดมมากมายแห่งป่าโซนร้อนท้าทายความพยายามอันอ่อนแอของคนป่าที่จะควบ
คุม ในที่ซึ่งเทือกเขา ทะเลทราย หรือ ทะเลเป็นเครื่องแบ่งแยกและกั้นมนุษย์ให้อยู่โดดเดี่ยว
เหล่านี้
การร่วมสังคมและพลังแห่งความเจริญก้าวหน้าอันเกิดจากการร่วมสังคมย่อมจะก้าวไปได้เพียง

เล็กน้อยในชั้นแรก แต่ ณ
ท้องทุ่งอันอุดมแห่งเขตอบอุ่นซึ่งมนุษย์สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้โดยสิ้นเปลืองแรงงานน้อยกว่า
และโดยใช้พื้นที่น้อยกว่ามาก มนุษย์ย่อมจะเข้ารวมกันได้ใกล้ชิดขึ้น
และพลังจิตซึ่งสามารถจะอุทิศให้แก่ความเจริญในขั้นแรกก็มีปริมาณสูงกว่ามาก ดังนั้น
อารยธรรมจึงย่อมเกิดขึ้นในที่ลุ่มใหญ่ ๆ และที่ราบก่อนเป็นธรรมดา
ซึ่งเราจะได้พบอนุสรณ์ดึกดำบรรพ์ที่สุดของอารยธรรม

แต่ความหลากหลายในสภาพของธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดความหลากห
ลายในพัฒนาการทางสังคมดังกล่าวโดยตรงเท่านั้น
หากด้วยการทำให้เกิดความหลากหลายในพัฒนาการของสังคมนั่นเอง ยังทำให้เกิดอุปสรรค
หรือที่ถูกคือพลังต่อต้านอันแข็งขัน ต่อการทำให้เจริญขึ้นภายในตัวมนุษย์เอง
เมื่อครอบครัวและเผ่าชนแบ่งแยกออกไปจากกัน
ความรู้สึกทางสังคมระหว่างพวกเขาก็ไม่แสดงอิทธิพลต่อไป
และจะเกิดความแตกต่างกันขึ้นในด้านภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา – กล่าวสั้น ๆ

คือแตกต่างกันในสายใยแห่งสังคมทั้งข่ายซึ่งประชาคมแต่ละประชาคม
ไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็กเพียงไร ปั่นขึ้นมาอยู่เป็นเนืองนิจ เมื่อเกิดความแตกต่างกันเช่นนี้
ความเดียดฉันท์ก็เกิดขึ้นตามมา เกิดความเป็นปรปักษ์กันขึ้น
การติดต่อก่อให้เกิดการพิพาทกันได้ง่าย การรุกรานจะทำให้เกิดการรุกรานหลายครั้งตามมา
และการกดขี่รังแกทำให้เกิดการพิพาทกันได้ง่าย การรุกรานจะทำให้เกิดการรุกรานตามมา
และการกดขี่รังแกทำให้เกิดการแก้แค้น* และเช่นเดียวกัน
ระหว่างสังคมอันแยกออกจากกันเหล่านี้ ความ
รู้สึกเช่นของ Ishmael และน้ำใจเช่นของ Cain ก็เกิดขึ้น สงครามกลายเป็นความสัมพันธ์อันเรื้อ

* ผู้ใดก็ตามที่ได้ปลดปล่อยตัวเองออกจากอคติจะมากหรือน้อยก็ตาม

และซึ่งได้ร่วมสังคมกับชนหลายชั้น
จะได้เห็นในสังคมอารยะว่าเป็นการง่ายเพียงไรที่ความโง่เขลาจะกลายเป็นความดูถูกเกลียดชัง
เป็นสิ่งธรรมดาเพียงไรที่เราจะคิดว่าความแตกต่างกันในกิริยามารยาท ขนบธรรมเนียม ศาสนา ฯลฯ
นั้นเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความด้อยกว่าของผู้ที่แตกต่างไปจากเรา ตัวอย่างเช่นในศาสนา
ความหมายแห่งบทสวด –

“ฉันใคร่จะเป็นพวกแบ็ปติสต์ แสดงสีหน้าชื่นแช่มแจ่มใส
มากกว่าที่จะเป็นพวกเมธอดิสต์ และเสียสง่าราศีอยู่ร่ำไป”

ได้ปรากฏให้สังเกตได้ในทุกนิกาย บิชอปชาวอังกฤษกล่าวว่า “ลัทธิที่เคร่งคือลัทธิของข้าพเจ้า
และลัทธินอกรีตคือลัทธิอื่น ๆ ทั้งสิ้น”
ในขณะเดียวกันแนวโน้มโดยทั่วไปก็คือการถือว่าทุกคนที่อยู่ทั้งนอกลัทธิที่เคร่งและลัทธินอกรีตของศาสนาที่
ถือกันอยู่เป็นส่วนใหญ่นั้นก็คือคนป่าเถื่อนหรือพวกนอกศาสนา
แนวโน้มทำนองเดียวกันนี้ปรากฏให้เห็นได้ในความแตกต่างกันอย่างอื่น ๆ

รังและดูเป็นธรรมดาระหว่างสังคมต่าง ๆ
และความสามารถทั้งหลายของมนุษย์ถูกใช้หมดไปในการเข้าตีหรือการตั้งรับ
ในการประหัตประหารกัน และทำลายล้างเศรษฐทรัพย์ของกันและกัน
หรือไม่ก็ใช้ไปในการเตรียมการทำนองเดียวกับสงครามทุกชนิด
กำแพงภาษีคุ้มครองและบรรดากองทหารประจำปกติของโลกอารยะในขณะนี้จะเป็นพยานให้เห็

นได้ว่าภาวะความเป็นปรปักษ์ต่อกันเช่นนี้ดำรงอยู่มาเป็นเวลานานเพียงไร
และความยากลำบากในการที่จะจัดให้มีกฎหมายสงวนลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศย่อมแสดงให้เห็น
ว่าเป็นการยากเพียงไรที่จะขจัดความคิดที่ว่าโจรกรรมจากชาวต่างประเทศมิใช่เป็นการผิด
เราจะสามารถรู้สึกประหลาดใจในความเป็นปรปักษ์ต่อกันชั่วกาลนานระหว่างเผ่าชนและเหล่าก
อได้หรือ? เมื่อแต่ละประชาคมแยกต่างหากออกจากกัน –
นั่นคือเมื่อแต่ละประชาคมมิได้รับอิทธิพลจากประชาคมอื่น ๆ
และสานทอสายใยแห่งสภาพแวดล้อมทางสังคมขึ้นแยกต่างหาก
อันแต่ละบุคคลไม่สามารถจะรอดพ้นไปได้นั้น
เราจะสามารถประหลาดใจได้หรือว่าการมีสงครามนั้นควรถือเป็นกฎ
และสันติภาพเป็นข้อยกเว้น? “พวกเขาเคยเป็นเหมือนกับที่พวกเราเป็นอยู่”

การสงครามคือการปฏิเสธการร่วมสังคม ดังนั้นการแบ่งแยกมนุษย์ออกเป็นเผ่าชน
ต่าง ๆ ด้วยการทำให้เกิดสงครามมากขึ้น จึงเป็นเครื่องถ่วงความเจริญก้าวหน้า
ในขณะเดียวกันในดินแดนที่ประชากรสามารถเพิ่มจำนวนขึ้นได้มากโดยไม่มีการแบ่งแยกกันนัก อารยธรรมก็จะได้รับประโยชน์เนื่องจากปราศจากสงครามระหว่างเผ่าชน
ถึงแม้เมื่อประชาคมนั้นเป็นส่วนรวมจะต้องทำสงครามนอกเขตแดนออกไปก็ตาม
ดังนั้นในที่ซึ่งความต้านทานของธรรมชาติต่อการร่วมสังคมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างมนุษย์มีน้อยที่สุด เราก็จะรู้สึกได้น้อยที่สุดในพลังต่อ
ต้านเนื่องจากการสงครามในชั้นแรก และในที่ราบอันอุดมซึ่งอารยธรรมได้เริ่มขึ้นก่อนที่อื่น
อารยธรรมก็อาจจะเจริญขึ้นได้สูงยิ่งในขณะที่เผ่าชนอื่น ๆ ที่กระจายกันอยู่ยังป่าเถื่อนอยู่
ดังนั้นเมื่อประชาคมเล็ก ๆ ที่แยกกันอยู่อยู่ในภาวะสงครามเรื้อรัง
ซึ่งเป็นเครื่องกีดกั้นความเจริญก้าวหน้า
ขั้นแรกที่ประชาคมเหล่านี้จะก้าวไปสู่อารยธรรมได้ก็คือการมาของเผ่าชนหรือชาติผู้พิชิตบางราย
ซึ่งจะรวมประชาคมเล็ก ๆ เหล่านี้เข้าเป็นประชาคมใหญ่ อันจะช่วยดำรงสันติภาพภายในไว้
เมื่อพลังแห่งการร่วมสังคมอย่างสันตินี้สลายตัวลง
จะเป็นโดยถูกโจมตีจากภายนอกหรือการแตกแยกภายในก็ตาม
ความเจริญก้าวหน้าก็จะหยุดชะงักและการเสื่อมถอยหลังจะเริ่มเกิดขึ้น

แต่มิใช่มีเพียงการพิชิตอย่างเดียวที่มีผลทำให้เกิดการร่วมสังคมกัน
ซึ่งพร้อมกันนั้นก็ส่งเสริมอารยธรรมให้สูงขึ้นด้วยโดยการปลดปล่อยพลังสมองให้พ้นจากความจำเป็นในด้านการสงคราม ถึงแม้ความแตกต่างกันในด้านลมฟ้าอากาศ ดิน
และรูปลักษณ์ของผิวพิภพจะมีอิทธิ-พลทำให้มนุษยชาติแบ่งแยกออกจากกันในชั้นแรก
แต่มันก็มีอิทธิพลส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันขึ้นด้วย
และการพาณิชย์ซึ่งในตัวเองเป็นรูปหนึ่งของการร่วมสังคมหรือการร่วมมือกัน
ก็มีอิทธิพลส่งเสริมอารยธรรม ซึ่งมิใช่จะเพียงโดยตรงเท่านั้น
แต่ยังเป็นโดยการสร้างสมความเอาใจใส่ในผลประโยชน์ ซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อการสงคราม
และโดยการขจัดความโง่เขลาอันเป็นแหล่งกำเนิดของความเดียดฉันท์และความเป็นปรปักษ์ต่อกันด้วย

เช่นเดียวกันในด้านศาสนา ถึงแม้รูปแบบต่าง ๆ
กันของศาสนาและความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันที่เกิดขึ้นจะแยกมนุษย์ออกจากกันและทำให้เกิดสงครามอยู่บ่อย ๆ ก็ตาม แต่ในบางเวลาศาสนาก็เป็นเครื่องมือส่งเสริมการร่วมสังคม
การเคารพบูชาร่วมกันมักจะทำให้สงครามบรรเทาเบาบางลงและนับเป็นมูลฐานแห่งความสามัคคีดังเช่นในระหว่างชนชาติกรีก
ในขณะเดียวกันชัยชนะของศาสนาคริสเตียนต่อพวกป่าเถื่อนในยุโรปก็ทำให้เกิดอารยธรรมสมัยใหม่ขึ้น ถ้าหากไม่มีศาสนาคริสต์อยู่เมื่อจักรวรรดิโรมันสลายตัว
ยุโรปก็จะขาดเครื่องผูกพันสำหรับการร่วมสังคมกันทั้งปวง
และอาจตกต่ำลงสู่สภาพที่ไม่ดีไปกว่าอินเดียนแดงแห่งอเมริกาเหนือเท่าไรนักหรือได้รับแต่เพียงอารยธรรมอันมีลักษณะแบบเอเชียจากอำนาจดาบของกลุ่มผู้รุกรานซึ่งศาสนาหนึ่งได้หล่อหลอมให้กลายเป็นอำนาจอันทรงพลัง ศาสนานี้ซึ่งเกิดขึ้นในทะเลทรายแห่งอเรเบียได้ทำให้เผ่าชนต่าง ๆ ซึ่งแยกออกจากกันมานานแสนนานแล้วกลับเข้าร่วมกันใหม่
และจากนั้นก็ได้ทำให้ส่วนใหญ่ส่วนหนึ่งของมนุษยชาติเข้ามาร่วมในสังคมแห่งศรัทธาในศาสนาร่วมกัน

ด้วยการพิจารณาสิ่งที่เรารู้จากประวัติศาสตร์โลก
เราก็ได้เห็นว่าอารยธรรมทุกหนทุกแห่งเกิดขึ้นในที่ซึ่งมนุษย์เข้ามาร่วมสังคมกัน
และทุกหนทุกแห่งอารยธรรมนี้จะสูญหายไปเมื่อการร่วมสังคมกันสุดสิ้นลง
โดยทำนองนี้อารยธรรมโรมันซึ่งแผ่ออกไปทั่วยุโรปด้วยการพิชิตซึ่งทำให้เกิดความสงบสุขภายใ
นก็ถูกทำลายลงโดยการบุกรุกของเหล่าประเทศทางเหนือซึ่งได้

ทำให้สังคมแตกแยกออกอีกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย
และความก้าวหน้าซึ่งดำเนินมาในอารยธรรมสมัยใหม่ของเราขณะนี้ก็เริ่มขึ้นเมื่อระบบฟิวแดลเริ่
มจะทำให้มนุษย์เข้าร่วมสังคมกันเป็นประชา-คมใหญ่ ๆ อีกครั้งหนึ่ง
และพลังสูงสุดทางจิตใจแห่งโรมเริ่มนำประชาคมเหล่านี้เข้ามาสู่ความสัมพันธ์ร่วมกัน
ดังที่กองทหารโรมันเคยกระทำมาก่อน
เมื่อความผูกพันเนื่องจากระบบฟิวแดลขยายออกไปเป็นประเทศต่าง ๆ ที่ปกครองตนเอง
และศาสนาคริสต์ทำให้มีกิริยามารยาทดีขึ้น
ก่อให้เกิดความรู้วิทยาการซึ่งในยุคมืดได้หลบซ่อนตัวอยู่
ผูกพันสายใยแห่งการร่วมกันอย่างสันติเข้าไว้ในองค์การศาสนาที่แผ่ออกทั่วไป
และสอนให้มีการร่วมสังคมในทางศาสนา ความก้าวหน้าก็ดำเนินไปได้มากขึ้น
ซึ่งเมื่อมนุษย์เราถูกนำมาร่วมสังคมกันและร่วมมือกันใกล้ชิดยิ่งขึ้น
ก็ได้ดำเนินไปด้วยพลังที่สูงขึ้น ๆ

แต่เราจะไม่มีวันเข้าใจถึงแนวทางแห่งอารยธรรมและปรากฏการณ์ต่าง ๆ
กันซึ่งประวัติศาสตร์ของมันได้แสดงให้เห็น
ถ้ามิได้พิจารณาสิ่งที่ข้าพเจ้าอาจเรียกได้ว่าความต้านทานภายในหรือแรงต่อต้าน
ซึ่งเกิดขึ้นในใจกลางของสังคมที่กำลังก้าวหน้าและเป็นเครื่องอธิบายได้โดยลำพังว่าทำไมอายธร
รมซึ่งเคยเริ่มต้นด้วยดีจึงหยุดชะงักลงได้ในตนเองหรือถูกทำลายลงด้วยคนป่าเถื่อน

พลังสมองอันเป็นเครื่องยนต์แห่งความก้าวหน้าของสังคมได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระโดยการร่วมสังคมกัน ซึ่งบางทีอาจจะเป็นสิ่งที่จะเรียกได้อย่างเหมาะสมกว่าว่าบูรณาการ (integration) สังคมในกระบวนการเช่นนี้จะมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น บุคคลจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น อาชีพและหน้าที่ต่าง ๆ จะแบ่งซอยออกเป็นแขนง ๆ โดยเฉพาะ ประชากรจะกลับอยู่ประจำเป็นที่เป็นทาง แทนที่จะตระเวนไป แทนที่มนุษย์แต่ละคนจะพยายามหาสิ่งบำบัดความต้องการของตนเองทั้งหมด จะกลับมีการแบ่งแยกอาชีพและอุตสาห-กรรมประเภทต่าง ๆ – คนหนึ่งจะขวนขวายหาความชำนาญแต่เพียงในสิ่งหนึ่ง และอีกคนหนึ่งก็หาความชำนาญในอีกสิ่งหนึ่ง เช่นเดียวกัน สำหรับความรู้มวลแห่งความรู้ทั้งหลายจะมีแนวโน้มอยู่เป็นนิจที่จะกว้างขวางออกไปเกินกว่าที่มนุษย์คนเดียวจะรู้ได้หมด และได้ถูกแบ่งแยกออกไปเป็นสาขาต่าง ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปก็ขวนขวายหาและติดตามหา เช่นเดียวกันการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาก็มีแนวโน้มที่จะผ่านเข้าไปอยู่ในมือของคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอุทิศ

ตนเองโดยเฉพาะสำหรับการนั้น และการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การบริหารความยุติธรรม การแบ่งมอบหน้าที่สาธารณะและการแจกจ่ายรางวัล การดำเนินการสงคราม ฯลฯ ก็กลายเป็นหน้าที่โดยเฉพาะของรัฐบาล กล่าวสั้น ๆ ถ้าจะใช้ภาษาที่ Herbert Spencer นิยามศัพท์วิวัฒนาการ ก็จะได้ดังนี้ พัฒนาการแห่งสังคมคือการผ่านจากความเป็นแบบเดียวกัน (homogeneity) อันไม่เจาะจงไม่สอดคล้องกันเข้าสู่ความต่างแบบกัน (heterogeneity) อันเจาะจงสอดคล้องกัน ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลอันเป็นองค์ประกอบ ยิ่งพัฒนาการแห่งสังคมอยู่ในขั้นที่ต่ำเพียงไร สังคมก็มีสภาพคล้ายคลึงกับอินทรีย์ของสัตว์ชั้นต่ำที่สุดเพียงนั้น

ซึ่งปราศจากอวัยวะหรือแขนขาและสามารถจะตัดเอาส่วนหนึ่งออกได้โดยไม่ตายไป
ยิ่งพัฒนาการแห่งสังคมอยู่ในขั้นสูงเพียงไร
สังคมก็ยิ่งมีสภาพคล้ายคลึงกับสิ่งมีชีวิตชั้นสูงเพียงนั้น
ซึ่งแบ่งแยกหน้าที่และความสามารถออกไปโดยเฉพาะ
และสมาชิกแต่ละคนก็ต้องพึ่งพาสมาชิกอื่น ๆ อย่างยิ่ง

กระบวนการแห่งบูรณาการ การแบ่งหน้าที่และความสามารถออกเป็นเฉพาะอย่าง
ดังที่ดำเนินไปในสังคมขณะนี้ ยังมีช่องทางแห่งความไม่เท่าเทียมกันติดตามมาเป็นนิจ
ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งที่อาจจะเป็นกฎแห่งธรรมชาติของมนุษย์ที่ลึกซึ้งที่สุดกฎหนึ่งก็ได้
ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่าความไม่เท่าเทียมกันเป็นผลลัพธ์อันจำเป็นแห่งความเจริญเติบโตของสังคม
แต่หมายความว่านั่นเป็นแนวโน้มอยู่เป็นนิจของความเจริญเติบโตแห่งสังคมถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงการปรุงปรับทางสังคมซึ่งจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันขึ้นในสภาพใหม่ที่เป็นผลจากความเจริญเติบโต หรืออาจจะกล่าวได้ว่าข้าพเจ้าหมายความว่า เสื้อผ้าอาภรณ์ คือกฎหมาย ขนบธรรม-เนียม และสถาบันทางการเมือง ซึ่งแต่ละสังคมทอถักขึ้นสำหรับตนเองนั้น
มีแนวโน้มอยู่เป็นนิจที่จะกลับคับเกินไปเมื่อสังคมพัฒนาขึ้น
อาจจะกล่าวได้ว่าข้าพเจ้าหมายความว่า ในขณะที่มนุษย์เราเจริญก้าวหน้าออกไป
เขาก็ต้องคลำหาทางไปตามเส้นทางอันวกวน
ซึ่งถ้าเขามุ่งตรงไปเขาจะต้องหลงทางอย่างแน่นอน
และเหตุผลและความยุติธรรมเท่านั้นที่จะทำให้เขาเดินตามเส้นทางสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ได้

เพราะว่า
ในขณะเดียวกับที่บูรณาการซึ่งติดตามมากับความเจริญก้าวหน้ามีแนวโน้มอยู่ภายในตัวเองที่จะปลดปล่อยพลังจิตให้ดำเนินการทำความเจริญนั้น ก็มีแนวโน้มต่อต้านเกิดขึ้น

(ทั้งตามส่วนกับจำนวนที่เพิ่มขึ้นและตามส่วนกับการเพิ่มความสลับซับซ้อนของสังคม)
จากการเกิดสภาพความไม่เท่าเทียมกัน อันทำให้พลังจิตสิ้นเปลืองไปเปล่า
และเมื่อเพิ่มความรุนแรงขึ้นก็จะทำให้ความเจริญก้าวหน้าหยุดชะงัก

การจะสืบหากฎที่มีผลทำให้เกิดพลังซึ่งจะหยุดยั้งความก้าวหน้าขึ้นพร้อมกับที่เกิดความก้าวหน้าไปนั้น
สำหรับข้าพเจ้าแล้วดูเหมือนว่าจะเท่ากับเป็นการหาคำตอบต่อปัญหาที่ลึกซึ้งเกินกว่าปัญหาการเกิดเอกภพเสียอีก – นั่นคือปัญหากำเนิดของสิ่งชั่วร้าย
ข้าพเจ้าขอพอใจอยู่แค่ชี้ให้เห็นลักษณะการเกิดของแนวโน้มที่ทำให้พัฒนาการหยุดชะงักในขณะที่สังคมพัฒนาไป

ธรรมชาติของมนุษย์มีลักษณะอยู่ 2
ประการซึ่งถึงอย่างไรก็ยังเป็นการดีที่จะขอให้ระลึกถึงเสียก่อน ประการหนึ่ง ก็คือ
พลังแห่งนิสัยความเคยชิน – นั่นคือแนวโน้มที่จะยังคงกระทำสิ่งต่าง ๆ ต่อไปตามวิธีเดิม
อีกประการหนึ่ง คือความเป็นไปได้แห่งความเสื่อมโทรมทางสมองและทางศีลธรรม
ผลของลักษณะประการแรกในพัฒนาการแห่งสังคมคือ จะยังคงรักษานิสัยความเคยชิน
ขนบธรรมเนียม กฎหมาย และวิธีการต่าง ๆ
ไว้ต่อไปเป็นเวลานานภายหลังจากที่สิ่งเหล่านี้ได้สูญเสียประโยชน์ดั้งเดิมไปแล้ว
และผลของลักษณะอีกประการหนึ่งคือ
จะทำให้เกิดสถาบันและแบบอย่างการคิดซึ่งความคิดความเข้าใจโดยปกติของมนุษย์พยายามผละออกห่างโดยสัญชาตญาณ

ความเจริญเติบโตและพัฒนาการของสังคมมิใช่จะเพียงแต่มีแนวโน้มที่จะทำให้แต่ละคนต้องพึ่งพาคนอื่น ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ และลดอิทธิพลของบุคคลลงแม้แต่ในด้านสภาพของตนเองเมื่อเทียบกับอิทธิพลของสังคม
แต่ผลของการร่วมสังคมกันหรือบูรณาการยังจะทำให้เกิดพลังความสามารถร่วมกันขึ้นด้วย
ซึ่งสามารถแยกให้เห็นแตกต่างจากผลรวมของพลังความสามารถของแต่ละบุคคลได้
ทุกทิศทุกทางเราจะได้พบความคล้ายคลึงกัน
หรือบางทีที่ถูกอาจจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของกฎอันเดียวกัน

เมื่อร่างกายของสัตว์เพิ่มความสลับซับซ้อนขึ้น
ก็เกิดมีชีวิตและพลังของส่วนรวมที่ร่วมกันขึ้นเหนือชีวิตและพลังของแต่ละส่วน
เกิดมีความสามารถที่จะเคลื่อนไหวโดยสมัครใจขึ้นเหนือความสามารถที่จะเคลื่อนไหวโดยไม่สมัครใจ การกระทำและแรงกระตุ้นของบุคคลเป็นกลุ่มตามที่ได้สังเกตกันมาบ่อย ๆ นั้น
ปรากฏว่า

แตกต่างไปจากการกระทำและแรงกระตุ้นซึ่งแต่ละบุคคลต้องการจะแสดงออกในสถานการณ์เดียวกัน
ความสามารถในการรบของกรมทหารอาจจะแตกต่างออกไปจากความสามารถของทหารแต่ละคนได้มาก แต่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องยกตัวอย่างขึ้นมาแสดง
ในการสอบสวนของเราเกี่ยวกับลักษณะและการเกิดค่าเช่า
เราได้ค้นพบสิ่งที่ข้าพเจ้าหมายถึงแล้ว ในที่พลเมืองเบาบาง ที่ดินก็ไม่มีราคา
แต่เมื่อมนุษย์เข้ามารวมกัน ราคาที่ดินก็ปรากฏขึ้นและสูงขึ้น – นี่
เป็นสิ่งที่แตกต่างชัดเจนจากมูลค่าที่แต่ละคนก่อให้เกิดขึ้น เป็นราคาที่เกิดจากการร่วมสังคมกัน
ซึ่งจะเพิ่มขึ้นเมื่อการร่วมสังคมเพิ่มมากขึ้นและจะหายไปเมื่อการร่วมสังคมสลายตัวลง
ข้อนี้เป็นความจริงเช่นเดียวกันสำหรับพลังอำนาจในรูปอื่น ๆ
นอกไปจากในรูปที่เป็นเศรษฐทรัพย์

เมื่อสังคมขยายออก
ความโอนเอียงที่จะใช้วิธีปรุงปรับสังคมตามเดิมต่อไปย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้พลังความสามารถอันเกิดจากส่วนรวมนี้เข้าไปอยู่ในมือของเพียงส่วนหนึ่งของประชาคมเท่านั้น
และความไม่เท่าเทียมกันในการแบ่งเศรษฐทรัพย์และความสามารถอันได้มาเมื่อสังคมก้าวหน้าออกไปนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น
ทั้งนี้เพราะการรุกรานย่อมเติบโตขึ้นด้วยสิ่งที่เป็นอาหารของมัน
และความคิดแห่งความยุติธรรมก็พร่ามัวไปเนื่องจากการอดทนที่เคยชินเป็นนิสัยต่อความอยุติธรรม

โดยวิธีนี้การจัดสังคมระบบหัวหน้าครอบครัวก็อาจขยายออกเป็นระบอบกษัตริย์สืบสันตติวงศ์ได้โดยง่าย ซึ่งพระมหากษัตริย์จะทรงเป็นเสมือนเทพเจ้าองค์หนึ่งในพิภพ
และมวลชนเป็นเพียงทาสสุดแต่พระราชหฤทัย
เป็นธรรมดาที่บิดาควรจะเป็นหัวหน้านำครอบครัว และ
เมื่อเขาตาย บุตรชายคนโตในฐานะสมาชิกที่อาวุโสที่สุดและมีประสบการณ์มากที่สุดของประ-ชาคมเล็ก ๆ ก็ควรจะได้สืบต่อฐานะหัวหน้า
แต่การที่จะดำเนินการตามแบบนี้ต่อไปในเมื่อครอบครัวขยายออกก็เท่ากับเป็นการมอบอำนาจให้แก่ตระกูลสายหนึ่งโดยเฉพาะ และอำนาจที่มอบให้นี้ย่อมจะต้องเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
เมื่อเผ่าพันธุ์นั้นใหญ่ขึ้น ๆ และอำนาจของประชาคมเพิ่มขึ้น
หัวหน้าครอบครัวจะกลายมาเป็นกษัตริย์สืบสันตติวงศ์ผู้จะทรงถือพระองค์เองว่าทรงเป็นผู้มีสิทธิ์สูงสุดและผู้อื่นก็จะนับถือเช่นนั้น
เมื่ออำนาจอันเกิดจากส่วนรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับอำนาจของแต่ละบุคคล
พระราชอำนาจของพระองค์ในการที่จะพระราชทานรางวัลและลงพระราชอาชญาก็เพิ่มขึ้นตาม
เช่นเดียวกันแรงชักนำให้เกิดการประจบสอพลอและเกิดความกลัวในพระองค์ก็จะเพิ่มขึ้นด้วย
จนกระทั่งในที่สุด ถ้ากระบวนการนี้มิได้รับความกระทบกระเทือนเปลี่ยนแปลงไป
ประชาชาติหนึ่งก็จะหมอบราบคาบแก้วอยู่ที่เชิงราชบัลลังก์
และพลเมืองนับแสนจะทำงานเหนื่อยยากเป็นเวลา 50 ปี
เพื่อจัดเตรียมสุสานสำหรับผู้หนึ่งในจำพวกเดียวกันกับตนซึ่งต้องตายเหมือนกัน

เช่นเดียวกัน หัวหน้านักรบของคนป่าเถื่อนกลุ่มเล็ก ๆ
ก็เป็นแต่คนหนึ่งในจำนวนคนกลุ่มนั้น
ซึ่งพวกเขาเชื่อฟังในฐานะที่เป็นผู้กล้าหาญที่สุดและรอบคอบที่สุด
แต่เมื่อคนจำนวนมากเข้ามาดำเนินการร่วมกัน การเลือกตัวก็ลำบากยิ่งขึ้น

การเชื่อฟังอย่างตาบอดกลายเป็นสิ่งจำเป็นและสามารถบังคับได้
และอำนาจเด็ดขาดก็เกิดขึ้นจากความจำเป็นในการสงครามขนาดใหญ่

สำหรับการแบ่งหน้าที่กันโดยเฉพาะก็เป็นเช่นเดียวกัน
พลังการผลิตย่อมเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเมื่อสังคมเจริญเติบโตขึ้นอย่างมากมายจนถึงกับแทนที่ผู้ผลิตทุกคนจะถูกเรียกให้ละทิ้งงานของตนมาทำสงคราม
เราก็สามารถจะจัดตั้งกองทหารประจำขึ้นโดยเฉพาะได้
แต่การนี้ย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้อำนาจเข้ากระจุกอยู่ในมือของพวกทหารหรือหัวหน้าของตน
อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การรักษาความสงบภายใน การบริหารความยุติธรรม
การก่อสร้างและดูแลงานสา-
ธารณะ และที่น่าสังเกตก็คือการนับถือศาสนา ทุกประการ
เหล่านี้มีแนวโน้มในทำนองเดียวกันที่จะผ่านเข้าไปอยู่ในมือของชนชั้นพิเศษซึ่งมีความพอใจที่จะขยายหน้าที่และอำนาจของตนให้มากขึ้น

แต่สาเหตุอันยิ่งใหญ่ของความไม่เท่าเทียมกันอยู่ที่การผูดขาดธรรมชาติซึ่งได้มาโดยการเป็นเจ้าของที่ดิน
ความคิดความเข้าใจขั้นแรกของมนุษย์ดูเหมือนจะถือว่าที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของส่วนรวมร่วมกันอยู่เสมอ แต่วิธีหยาบ ๆ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือรับรองกรรมสิทธิ์อันนี้ในชั้นแรก ๆ –
เช่นการแบ่งที่ดินกันทุกปีหรือการเพาะปลูกร่วมกันนั้น –
เหมาะสมแต่เฉพาะกับพัฒนาการขั้นต่ำเท่านั้น
ความคิดในเรื่องกรรมสิทธิ์ซึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดาเมื่อคิดถึงสิ่งของที่

มนุษย์เป็นผู้ผลิตขึ้นมา ได้ถูกนำไปใช้กับที่ดินด้วยอย่างง่ายดาย
และระบบซึ่งได้ทำให้ผู้ปรับปรุงและผู้ใช้ที่ดินได้รับรางวัลตามสมควรกับแรงงานของตนเมื่อประชากรยังเบาบางอยู่นั้น
ในที่สุดเมื่อประชากรหนาแน่นขึ้นและเกิดค่าเช่าขึ้นก็มีผลให้ผู้ผลิตถูกแย่งชิงค่าแรงของตนไป

ไม่แต่เพียงเท่านี้
ซ้ำการริบเอาค่าเช่ามาเป็นสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นหนทางเดียวที่จะยังคงรักษาที่ดินไว้เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันของส่วนรวมได้ง่ายในสภาพพัฒนาการสูง ๆ นั้น
ก็กลับกลายเป็นกรรมสิทธิ์ของชนชั้นหนึ่งไป
เมื่ออำนาจทางการเมืองและศาสนาผ่านเข้าไปอยู่ในมือของชนชั้นนี้
และส่วนที่เหลือของประชาคมก็กลายเป็นแต่เพียงผู้เช่า และการสงครามและการพิชิต
ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้อำนาจทางการเมืองกระจุกตัวและทำให้เกิดระบบทาสขึ้นนั้น
ก็ย่อมจะมีผลให้เกิดการยึดครองที่ดินในที่ซึ่งความเจริญเติบโตของสังคมทำให้ที่ดินมีราคาขึ้นมาด้วย
ชนชั้นที่มีอำนาจซึ่งรวบอำนาจไว้ในมือของตนก็จะรวบกรรมสิทธิ์ในที่ดินเข้าไว้ด้วยโดยทำนองเดียวกันในไม่ช้า ส่วนใหญ่ของแผ่นดินที่ถูกพิชิตจะตกเป็นของพวกนี้
ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่เดิมจะใช้เพาะปลูกในฐานะเป็นผู้เช่าหรือทาสติดที่ดิน
และที่ดินสาธารณะซึ่งถูกทอดทิ้งไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่งในทุกประเทศในขณะที่สังคมเจริญเติบโตขึ้นตามธรรมดา และซึ่งระบบดึกดำบรรพ์ของวัฒน-
ธรรมหมู่บ้านปล่อยให้ทุ่งหญ้าและป่าไม้เป็นที่สาธารณะนั้น
ในไม่ช้าก็ถูกจับจองเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนดังที่เราจะเห็นได้จากตัวอย่างในสมัยใหม่นี้เอง
เมื่อเกิดความไม่เท่าเทียมกันขึ้นแล้ว
กรรมสิทธิ์ในที่ดินก็มีแนวโน้มที่จะกระจุกตัวกันเข้าในขณะที่พัฒนาการดำเนินต่อไป

ข้าพเจ้าเพียงแต่พยายามที่จะแสดงให้เห็นข้อเท็จจริงทั่วไปว่า ในขณะที่สังคมพัฒนาไป ความไม่เท่าเทียมกันก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น และจะไม่ชี้ให้เห็นผลลัพธ์โดยเฉพาะ
ซึ่งย่อมจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
แต่ข้อเท็จจริงสำคัญนี้ทำให้เราเข้าใจปรากฏ-
การณ์ทั้งมวลแห่งการหยุดชะงักและการเสื่อมถอยหลัง
ความไม่เท่าเทียมกันในการแบ่งอำนาจและเศรษฐทรัพย์อันเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของมนุษย์ในสังคมย่อมมีแนวโน้มที่จะยับยั้งและในที่สุดจะต่อต้านพลังซึ่งทำให้เกิดความเจริญและทำให้สังคมก้าวหน้าไป สำหรับฝ่ายหนึ่ง
มวลชนหมู่มากของประชาคมจะถูกบังคับให้ต้องใช้พลังสมองของตนไปเพียงเพื่อการยังชีพอยู่

เท่านั้น
สำหรับอีกฝ่ายหนึ่งพลังสมองจะถูกใช้หมดไปในการรักษาระบบความไม่เท่าเทียมกันไว้และพยายามขยายออกให้มากขึ้น ในการโอ่อวด การฟุ่มเฟือยและในการสงคราม
ประชาคมซึ่งแบ่งออกเป็นชนชั้นปกครองกับชนชั้นที่ถูกปกครอง –
ชนชั้นที่ร่ำรวยมหาศาลกับชนชั้นที่ยากจนอย่างยิ่ง อาจจะ
“สร้างขึ้นได้ใหญ่โตราวกับยักษ์และทำสำเร็จอย่างประณีตราวกับช่างเพชร”
แต่มันจะเป็นอนุสรณ์แห่งความภาคภูมิใจอันโหดเหี้ยมและความฟุ้งเฟ้อที่ไร้สาระ
หรือเป็นอนุสรณ์
แห่งศาสนาที่กลายจากหน้าที่ยกมนุษย์ขึ้นสู่ระดับสูงไปเป็นเครื่องมือสำหรับทำให้มนุษย์ตกต่ำลง การค้นคิดประดิษฐ์อาจจะดำเนินต่อไปได้อีกระยะหนึ่ง
แต่มันจะเป็นการค้นคิดประดิษฐ์ให้เกิดความวิจิตรพิสดารขึ้นในการหรูหราฟุ่มเฟือย
มิใช่การค้นคิดประดิษฐ์ที่จะบรรเทาความยากแค้นและเพิ่มความสามารถ
ในความลึกลับของโบสถ์หรือห้องของแพทย์ประจำราชสำนักนั้น
อาจจะยังมีการแสวงหาความรู้กันอยู่
แต่มันจะถูกปิดบังไว้เสมือนสิ่งลึกลับหรือถ้ามันกล้าเสี่ยงปรากฏออกมาเพื่อยกระดับความคิดทั่วไปให้สูงขึ้นหรือทำให้ชีวิตสามัญสดใสขึ้น
มันจะถูกเหยียบย่ำลงไปในฐานะการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เป็นอันตราย
เพราะว่าในขณะที่ความไม่เท่าเทียมกันมีแนวโน้มทำให้พลังสมองที่จะอุทิศให้แก่การทำความเจริญได้ลดลงไป มันก็มีแนวโน้มทำให้มนุษย์เป็นศัตรูกับความเจริญก้าวหน้าด้วย
ในบรรดาชนชั้นที่ต้องโง่เขลาอยู่เพราะความจำเป็นที่จะต้องทำงานเหนื่อยยากเพียงเพื่อประทังชีวิตอยู่เท่านั้น ย่อมเป็นที่รู้กันดีเกินกว่าที่จะต้องการคำอธิบายใด ๆ
ว่าพวกเขามีความสมัครใจมากเพียงไรในการที่จะเกาะยึดอยู่กับวิธีการเก่า ๆ ในทางตรงกันข้ามลัทธิยึดมั่นในของเดิมสำหรับชนชั้นที่ได้รับประโยชน์พิเศษ

จากการปรุงปรับของสังคมตามแบบที่เป็นอยู่ในขณะนั้นก็ปรากฏเด่นชัดเท่าเทียมกัน
แนวโน้มที่จะต่อ
ต้านการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ นี้ (ถึงแม้การเปลี่ยนแปลงจะทำให้เจริญก้าวหน้า)
ปรากฏให้สังเกตได้ในองค์การพิเศษทุกองค์การ – ในด้านศาสนา กฎหมาย การแพทย์
วิทยาศาสตร์ สมาคมอาชีพต่าง ๆ และมันจะรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อองค์การนั้นเป็นองค์การปิด
องค์การที่มีลักษณะปิดจะมีสัญชาตญาณเกลียดชังนวัตกรรม และผู้คิดค้นนวัตกรรมเสมอ
ซึ่งนับเป็นเพียงการแสดงออกของความกลัวตามสัญชาตญาณว่าความเปลี่ยนแปลงอาจมีแนวโน้
มที่จะพังทลายรั้วซึ่งปิดกั้นตนเองไว้จากฝูงชนสามัญ
และจะทำให้ตนหมดความสำคัญหมดอำนาจไป
และหมู่คณะนี้ก็พอใจอยู่เสมอที่จะหวงแหนความรู้หรือความชำนาญพิเศษของตนไว้อย่างระมัด
ระวัง

โดยวิธีนี้เองที่ความชะงักงันเกิดขึ้นต่อจากความก้าวหน้า ความไม่เท่าเทียมกันที่เพิ่มพูน

ยิ่งขึ้นย่อมจะต้องทำให้ความเจริญก้าวหน้าหยุดชะงัก
และถ้ายังคงมีอยู่หรือก่อให้เกิดปฏิกิริยาในทางไม่ดี
มันก็จะทำให้สูญเสียแม้แต่พลังสมองที่จำเป็นสำหรับใช้ในการธำรงรักษา (maintenance) และความเสื่อมถอยหลังก็จะเริ่มขึ้น

หลักการเหล่านี้ทำให้ประวัติศาสตร์แห่งอารยธรรมเป็นที่เข้าใจได้

ในตำบลที่ลมฟ้าอากาศ ดิน
และโครงรูปทางกายภาพมีแนวโน้มน้อยที่สุดที่จะแบ่งแยกมนุษย์ออกจากกันในขณะที่มนุษย์เพิ่
มจำนวนขึ้น และดังนั้นจึงเกิดอารยธรรมขึ้นก่อนแห่งอื่นนั้น
ความต้านทานภายในต่อความก้าวหน้าย่อมจะก่อตัวขึ้นในลักษณะที่เป็นปกติและทั่วถึงยิ่งกว่าใน
ที่ซึ่งบรรดาประชาคมเล็ก ๆ (ซึ่งเกิดความแตกต่างกันขึ้นเนื่องจากการถูกแบ่งแยกกัน)
เข้ามารวมกันเป็นสังคมที่ใกล้ชิดในภายหลัง
สำหรับข้าพเจ้าดูเหมือนจะเป็นข้อนี้เองที่อธิบายถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของอารยธรรมสมัยแรก ๆ

เมื่อเปรียบเทียบกับอารยธรรมยุโรปสมัยหลัง ๆ บรรดาประชาคมที่มีลักษณะเหมือน ๆ กันเช่นนี้
อันพัฒนาขึ้นมาจากขั้นแรกเริ่มโดยปราศจากการกระทบกระเทือนเนื่องจากการขัดแย้งระหว่างขนบธรรมเนียม กฎหมาย ศาสนา ฯลฯ ที่ต่างกัน
ย่อมจะแสดงให้เห็นความเป็นแบบอย่างเดียวกันมากกว่ามาก
พลังที่กระจุกตัวและพลังที่มุ่งอนุรักษ์ระบบเดิมนั้นอาจจะกล่าวได้ว่ามีแรงกระทำไปในทางเดียวกัน พวกหัวหน้าที่แข่งขันกันจะไม่ต่อต้านกันเอง
และความแตกต่างกันในลัทธิความเชื่อก็ไม่ถ่วงการเติบโตของอิทธิพลของพระ ดังนั้น
อำนาจทางการเมืองและทางศาสนา เศรษฐทรัพย์และความรู้ จึงมีแนวโน้มที่จะรวมตัวกันอยู่ ณ จุดศูนย์กลางอันเดียวกัน
สาเหตุอันเดียวกันกับที่มีแนวโน้มทำให้เกิดกษัตริย์สืบสันตติวงศ์และพระสืบสันตติวงศ์นี้จะมีแนวโน้มทำให้เกิดช่างฝีมือและกรรมกรสืบตระกูลขึ้นด้วย
และทำให้สังคมแบ่งแยกกันออกเป็นชั้นวรรณะ
ดังนั้นพลังซึ่งการร่วมสังคมกันได้ปลดปล่อยออกมาเพื่อความก้าวหน้าก็จะสูญเสียไปเปล่า และเครื่องกีดกั้นความก้าวหน้าต่อ ๆ ไปก็จะค่อย ๆ เกิดมากขึ้น
พลังงานส่วนเกินของมวลชนจะถูกใช้ไปในการก่อสร้างโบสถ์ วัง และพีระมิด
เพื่อสนองความภาคภูมิใจและความหรูหราฟุ่มเฟือยแห่งเจ้านายของตน
และถ้าหากความปรารถนาที่จะปรับปรุงทำความเจริญก้าวหน้าให้มวลมนุษย์ได้เกิดขึ้นในหมู่ชนชั้นที่สุข

สบาย มันก็จะถูกต่อต้านทันทีด้วยความกลัวการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ
สังคมที่พัฒนาไปในลักษณะนี้ในที่สุดก็จะต้องหยุดชะงักโดยลัทธิอนุรักษ์นิยมยึดมั่นในของเดิม ซึ่งไม่ยอมให้มีการก้าวหน้าต่อไป

สภาพชะงักงันโดยสิ้นเชิงเช่นนี้ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะคงอยู่ต่อไปนานเพียงไรนั้น ดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับสาเหตุภายนอก
เพราะพันธะแห่งสภาพแวดล้อมทางสังคมอันแข็งแกร่งซึ่งเติบโตขึ้นย่อมจะระงับพลังแห่งการทำลายด้วยเช่นเดียวกับที่ระงับการปรับปรุงให้เจริญก้าวหน้า
ประชาคมเช่นนี้ย่อมมีผู้เข้ามาพิชิตได้โดยง่ายดายที่สุด
ทั้งนี้เพราะมวลชนถูกอบรมให้ยินยอมนิ่งเฉยอยู่ในชีวิตที่ต้องใช้แรงงานไปอย่างไร้ความหวัง
ถ้าผู้พิชิตเพียงแต่เข้าแทนที่ชนชั้นปกครองดังเช่นที่ราชวงศ์ Hyksos กระทำในอียิปต์และพวก Tartars กระทำในจีน ทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปเหมือนเดิม ถ้าพวกนี้เข้าทำลายล้าง
ความสง่างามแห่งพระราชวังและโบสถ์จะเหลืออยู่แต่ซากปรักหักพัง
พลเมืองจะเหลืออยู่เบาบาง และวิทยาการและศิลปะการช่างจะสูญสิ้นไป

อารยธรรมยุโรปมีลักษณะแตกต่างไปจากอารยธรรมแบบของอียิปต์
เพราะว่ามันมิได้เกิดขึ้นมาจากการร่วมสังคมกันของประชาชนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างเดียวกัน ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากขั้นแรกเริ่มหรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นเวลานานภายใต้สภาพแวดล้อมเช่นเดียวกัน
หากแต่เกิดขึ้นมาจากการร่วมสังคมกันของประชาชนหลายกลุ่มซึ่งมีลักษณะสังคมแตกต่างกันไปเนื่องจากแยกกันอยู่แต่เดิมและซึ่งความที่เป็นหน่วยที่เล็กกว่าก็ได้ป้องกันการรวมตัวกันของอำนาจและเศรษฐทรัพย์ไว้ ณ จุดศูนย์กลางอันหนึ่งได้นานกว่า
โครงรูปทางกายภาพของคาบสมุทรกรีกทำให้ประชาชนในชั้นแรกแยกกันออกเป็นประชาคมเล็ก ๆ จำนวนหนึ่ง เมื่อสาธารณรัฐและราชอาณาจักรเล็ก ๆ
เหล่านั้นหยุดใช้พลังงานของตนให้สิ้นเปลืองไปในการสงคราม
และความร่วมมือกันอย่างสันติในการพาณิชย์ขยายออก แสงแห่งอารยธรรมก็เจิดจ้าขึ้น
แต่หลักการร่วมสังคมกันก็ไม่เคยที่จะเข้มแข็งพอที่จะช่วยกรีกให้รอดพ้นจากสงครามระหว่างเผ่า และเมื่อสงครามนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการถูกพิชิต
แนวโน้มไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันซึ่งบัณฑิตและรัฐบุรุษกรีกได้คิดหาหนทางต่าง ๆ ต่อต้านนั้น ก็ยังปรากฏผลออกมา และความกล้าหาญ ศิลปะ และวรรณ-

กรรมของกรีกก็กลายเป็นสิ่งในอดีต และเช่นเดียวกัน
เราก็จะได้เห็นการทำงานของหลักการสองประการแห่งการร่วมสังคมกันและความเสมอภาคกัน
ซึ่งเมื่อรวมกันเข้าแล้วความก้าวหน้าก็จะเกิดขึ้นนี้ ในการก่อตัวและการขยายออก
ความเสื่อมโทรมและความพินาศของอารยธรรมโรมัน

อำนาจของโรมซึ่งเกิดจากการร่วมสังคมกันของกสิกรอิสระและเสรีชนแห่งอิตาลี
และได้รับความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นจากการพิชิต
ซึ่งทำให้ประเทศที่เป็นปฏิปักษ์กันเข้ามาร่วมสัมพันธ์กันนั้นได้ทำให้โลกเงียบสงบอยู่ในสันติภาพ
แต่แนวโน้มไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันซึ่งยับยั้งความก้าวหน้าอันแท้จริงมาตั้งแต่แรกเริ่มแล้วนั้น
ได้เพิ่มขึ้นเมื่ออารยธรรมโรมันขยายออก
อารยธรรมโรมันมิได้ชะงักงันเหมือนอารยธรรมอันมีเนื้อเดียวกันตลอด
ซึ่งยึดโยงกันเหนียวแน่นด้วยขนบธรรมเนียมและความเชื่อโชคลาง
ซึ่งกดประชาชนไว้ภายใต้นั้นอาจจะช่วยป้องกันพวกเขาไว้ด้วยหรืออย่างน้อยที่สุดก็ทำให้เกิดสันติภาพระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง แต่อารยธรรมโรมันผุพัง
เสื่อมโทรมลงและพินาศไป กรุงโรมตายไปนานแล้วก่อนที่พวก Goth หรือ Vandal
จะบุกรุกฝ่ากองทหารโรมันเข้าไป ถึงแม้เขตแดนของโรมันจะกำลังขยายออกไปก็ตาม
กรรมสิทธิ์ในที่ดินผืนใหญ่ ๆ ทำให้อิตาลีพินาศลง
ความไม่เท่าเทียมกันทำให้พลังของจักรวรรดิโรมันเสื่อมสูญลงและทำลายความเข้มแข็งให้สิ้นไป รัฐบาลกลายเป็นผู้กดขี่ซึ่งแม้แต่การลอบสังหารก็ไม่สามารถจะทำให้บรรเทาลงได้
ความรักชาติกลายเป็นการยอมหมอบราบคาบแก้ว
ความชั่วร้ายอย่างที่สุดแสดงตนเองออกอย่างเยาะเย้ยในที่สาธารณะ
วรรณคดีจมลงสู่ความไร้สาระ การเล่าเรียนถูกลืม
ดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ต้องไร้ประโยชน์ไปเปล่าทั้งที่ไม่มีการทำลายล้างของสงคราม –
ความไม่เสมอภาคกันทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทุกหนทุกแห่ง ทั้งทางการเมือง ทางความคิด
ทางศีลธรรม และทางวัตถุ ความป่าเถื่อนซึ่งเข้าครอบงำโรมมิได้มาจากภายนอก
แต่จากภายในนั้นเอง

มันเป็นผลอันจำเป็นแห่งระบบซึ่งทำให้เกิดทาสและข้าติดที่ดินขึ้นแทนที่กสิกรอิสระแห่งอิตาลี
และแบ่งแยกมณฑลต่าง ๆ ออกเป็นผืนดินกรรมสิทธิ์ของครอบครัวพวกสมาชิกสภา

อารยธรรมสมัยใหม่มีความยิ่งใหญ่กว่าอารยธรรมเดิม ๆ
ได้ก็เพราะความเสมอภาคกันมีมากขึ้นพร้อมไปกับการร่วมสังคมกัน
สาเหตุสำคัญสองประการมีส่วนช่วยในการนี้ – นั่นคือ การแบ่งแยกอำนาจที่กระจุกตัวกัน
ออกไปยังจุดศูนย์กลางเล็ก ๆ จำนวนมากโดยการไหลบ่าเข้า

มาของชนชาติทางภาคเหนือและโดยอิทธิพลของศาสนาคริสต์
ถ้าปราศจากเสียซึ่งสาเหตุประการแรก ก็จะเกิดภาวะชะงักงันและการเสื่อมโทรมลงอย่างช้า ๆ
ของจักรวรรดิตะวันออกซึ่งศาสนาและรัฐบาลมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและการสูญเสียอำน
าจภายนอกมิได้ทำให้การกดขี่ภายในบรรเทาลง และถ้าปราศจากเสียซึ่งสาเหตุประการที่สอง
ความป่าเถื่อนก็จะเกิดขึ้นโดยไม่มีหลักการแห่งการร่วมสังคมกัน หรือความเจริญดีขึ้น
หัวหน้าระดับย่อยและเจ้าที่ดินผู้ยึดอำนาจอธิปไตยในถิ่นของตนไว้เหนียวแน่นทุกหนทุกแห่งต่า
งก็ป้องกันการรวบอำนาจของกันและกัน เมืองต่าง ๆ
ของอิตาลีได้รับเสรีภาพโบราณของตนกลับมาใหม่ เกิดมีเมืองเสรีขนาดเล็กขึ้น
ประชาคมหมู่บ้านเริ่มหยั่งรากลง และทาสก็ได้สิทธิในที่ดินซึ่งตนทำการเพาะปลูก
เชื้อแห่งความคิดของพวกติวตันในเรื่องความเสมอภาคแผ่เข้าไปในสายใยแห่งสังคมซึ่งสับสนแ
ละขาดวิ่น และถึงแม้สังคมจะแตกออกเป็นส่วนเล็ก ๆ แยกกันจำนวนมากมาย
แต่ความคิดที่จะเข้าร่วมสังคมกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นก็ยังคงมีอยู่เสมอ –
มันมีอยู่ในการจดจำถึงจักรวรรดิอันไพศาล มันมีอยู่ในการเรียกร้องของศาสนาสากลอันหนึ่ง

ถึงแม้ศาสนาคริสต์จะผิดรูปไปและถูกเจือปนเมื่อซึมซาบเข้าสู่อารยธรรมที่กำลังเสื่อมโ
ทรมลง ถึงแม้จะมีการนำเอาเทพเจ้าของพวกนอกศาสนาเข้ามาไว้ในโบสถ์ของศาสนาคริสต์
นำเอาแบบอย่างของพวกนอกศาสนาเข้ามาในพิธีการของศาสนาคริสต์
และนำความคิดของพวกนอกศาสนาเข้ามาสู่ความเชื่อถือของศาสนาคริสต์
แต่ความคิดที่เป็นสาระสำคัญของศาสนาคริสต์ในเรื่องความเสมอภาคของมนุษย์ก็ไม่เคยถูกทำล

ายสิ้นไปเลย และเหตุการณ์ 2 ประการ
ที่สำคัญที่สุดก็ได้เกิดขึ้นแก่อารยธรรมที่กำลังเริ่มต้น - นั่นคือ การสถาปนาตำแหน่งสันตะปาปา
และพรหมจรรย์ของนักบวช
สิ่งแรกได้ป้องกันอำนาจฝ่ายศาสนามิให้กระจุกตัวแบบอำนาจฝ่ายโลก
และสิ่งหลังได้ป้องกันมิให้มีการสถาปนาวรรณะของนักบวชขึ้นในระหว่างที่อำนาจทั้งหลายมีแ
นวโน้มไปสู่ระบบสืบตระกูล

ในความพยายามของศาสนาที่จะยกเลิกระบบทาส
ในความพยายามของศาสนาที่จะบรรเทาความชั่วร้ายแห่งสงครามของเอกชน (Truce of God)
ในคำสั่งเกี่ยวกับวิถีชีวิตของพระ ในที่ประชุมสังฆสภาซึ่งรวมชาติต่าง ๆ
เข้าด้วยกันและคำประกาศซึ่งไม่คำนึงถึงพรมแดนทางการเมือง
ในมือของคนตระกูลต่ำซึ่งศาสนาวางเครื่องหมายที่ผู้เย่อหยิ่งที่สุดต้องคุกเข่าลง ในตัว

บิชอปผู้ซึ่งได้กลายเป็นขุนนางชั้นสูงสุดเนื่องจากการแต่งตั้งสมณศักดิ์ ในตัว
"ผู้รับใช้แห่งบรรดาผู้รับใช้" (เพราะตำแหน่งตามทางการเรียกเช่นนั้น)
ผู้ถือสิทธิตัดสินชี้ขาดระหว่างประเทศด้วยคุณค่าของแหวนชาวประมงธรรมดา
และมีกษัตริย์เป็นผู้ทรงยึดโกลนให้ ศาสนาเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการร่วมสังคมกัน
เป็นพยานแห่งความเสมอภาคตามธรรมชาติของมนุษย์
และศาสนาเองก็เป็นเครื่องบำรุงหล่อเลี้ยงน้ำใจ
ซึ่งเมื่องานชั้นแรกของศาสนาในการทำให้เกิดการร่วมสังคมกันและการปลดปล่อยได้กระทำไปเ
กือบจะสำเร็จแล้ว – นั่นคือเมื่อพันธะที่ศาสนาได้ก่อขึ้นมา
มีความเข้มแข็งและได้มอบความรู้ที่ได้รักษาไว้ให้แก่โลกแล้ว –
จะสลัดโซ่ตรวนที่ศาสนาเองจะใช้ล่ามจิตใจมนุษย์ออก
และยุบองค์การของตนเองในส่วนใหญ่ของยุโรปเสีย

การก่อตัวและความเจริญเติบโตของอารยธรรมยุโรปเป็นเรื่องที่กว้างขวางและซับซ้อนเ
กินกว่าที่จะบรรยายให้เห็นอย่างถูกต้องได้โดยข้อความสั้น ๆ ไม่กี่ย่อหน้า

แต่ในรายละเอียดทั้งปวงของมันก็เช่นเดียวกับในลักษณะสำคัญ ๆ คือ
ย่อมจะแสดงให้เห็นสัจธรรมที่ความก้าวหน้าดำเนินไปในเมื่อสังคมมีแนวโน้มไปสู่การร่วมสังคมกันใกล้ชิดยิ่งขึ้นและความเสมอภาคกันยิ่งขึ้น อารยธรรมคือความร่วมมือกัน
ความสามัคคีและเสรีภาพเป็นปัจจัยของมัน การร่วมสังคมกันซึ่งขยายออกอย่างกว้างขวาง –
มิใช่เพียงโดยการเติบโตของประชาคมที่ใหญ่ขึ้นและหนาแน่นขึ้นเท่านั้น
แต่โดยการเพิ่มการพาณิชย์และปริวรรตกรรมหลายชั้นซึ่งทอสานแต่ละประชาคมเข้าด้วยกันและเชื่อมต่อประชาคมเหล่านี้เข้ากับประชาคมอื่น ๆ ถึงแม้จะแยกอยู่ห่างจากกันมากก็ตาม
ความเจริญเติบโตของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายเทศบาล
ความก้าวหน้าในความปลอดภัยแห่งทรัพย์สินและร่างกาย ในเสรีภาพส่วนบุคคล
และความก้าวหน้าไปสู่การปก-ครองระบอบประชาธิปไตย –
ได้ก้าวหน้าไปสู่การยอมรับกันถึงสิทธิอันเท่าเทียมกันในชีวิต
เสรีภาพและการแสวงหาความสุขสบาย –
สิ่งเหล่านี้แหละที่ทำให้อารยธรรมสมัยใหม่ของเรายิ่งใหญ่กว่าและสูงส่งกว่าอารยธรรมใด ๆ ที่เคยมีมาแล้วมากนัก
สิ่งเหล่านี้แหละที่ได้ปลดปล่อยพลังสมองซึ่งได้ม้วนเอาม่านแห่งความโง่เขลาซึ่งซ่อนทุกสิ่งทุกอย่างนอกจากส่วนน้อยของโลกไว้ให้พ้นจากความรู้ของมนุษย์นั้นกลับขึ้นไป
พลังสมองซึ่งได้วัดวงโคจรของลูกกลมที่โคจร

อยู่และเชื้อเชิญให้เรามองหาชีวิตที่เต้นและเคลื่อนไหวอยู่ในหยดน้ำ
พลังสมองซึ่งเปิดห้องแห่งความมหัศจรรย์ของธรรมชาติออกและอ่านความลึกลับของอดีตที่ฝังไว้นานแล้ว พลังสมองซึ่งนำเอาพลังธรรมชาติเข้ามาใช้เป็นประโยชน์แก่มนุษย์
ซึ่งเมื่อเทียบกันแล้วแรงงานของมนุษย์ดูเล็กจิ๋วไปถนัด
และเพิ่มอำนาจการผลิตขึ้นโดยการค้นคิดประดิษฐ์สำคัญ ๆ นับพันประการ

นับเป็นแฟชั่นที่จะกล่าวกันว่าแม้แต่สงครามและระบบทาสก็เป็นวิธีที่จะทำให้มนุษย-

ชาติก้าวหน้าออกไป ทั้งนี้ด้วยความคิดที่เชื่อโชคชะตา
ซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวพาดพิงถึงแล้วว่าแทรกซึมไปทั่วในหนังสือปัจจุบัน
แต่สงครามซึ่งเป็นสิ่งตรงข้ามกับการร่วมสังคมกันจะช่วยให้เกิดความก้าวหน้าได้ก็เพียงต่อเมื่อมันป้องกันมิให้เกิดสงครามต่อไปหรือทำลายเครื่องกีดกั้นอันเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม
ซึ่งเครื่องกีดกั้นนี้ก็คือสงครามเชิงรับ (passive war) นั่นเอง

สำหรับระบบทาสนั้น
ข้าพเจ้ามองไม่เห็นเลยว่ามันจะช่วยก่อให้เกิดเสรีภาพขึ้นมาได้อย่างไร
และเสรีภาพอันมีความหมายเช่นเดียวกับความเสมอภาคก็เป็นแรงกระตุ้นและเงื่อนไขแห่งความก้าวหน้ามานับแต่สภาพที่หยาบที่สุดเท่าที่จะสามารถนึกได้ว่ามีมนุษย์อยู่ ความคิดของ Auguste Comte ที่ว่าระบบทาสได้ทำให้การกินเนื้อมนุษย์ด้วยกันสูญสิ้นไปนับว่าเป็นเรื่องเพ้อฝันพอ ๆ กับข้อสังเกตตลก ๆ ของ Elia เกี่ยวกับเหตุที่มนุษย์เกิดความพอใจในหมูย่างขึ้นมา
ความคิดนี้ตั้งข้อสมมติว่าความชอบซึ่งไม่เคยปรากฏในตัวมนุษย์ยกเว้นแต่จะเป็นผลจากเงื่อนไขที่ผิดธรรมดาที่สุด – นั่นคือความต้องการที่ร้ายกาจที่สุดหรือความเชื่อโชคลางที่โหดเหี้ยมที่สุด* – นั้นเป็นแรงกระตุ้นเริ่มแรก และมนุษย์ซึ่งแม้แต่ในสภาพต่ำที่สุดก็ยังสูงกว่าสัตว์อื่น ๆ ทั้งสิ้นก็มีความกระหายตามธรรมชาติชนิดที่สัตว์ชั้นดีไม่แสดงออกให้เห็น
เช่นเดียวกันสำหรับความคิดที่ว่าระบบทาสทำให้เกิดอารยธรรมโดยทำให้เจ้าของทาสมีเวลาว่างที่จะทำความเจริญขึ้นได้

ระบบทาสไม่เคยช่วยทำให้เกิดความเจริญและจะไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ด้วย
ไม่ว่าประชาคมจะประกอบด้วยนายคนหนึ่งกับทาสอีกคนหนึ่งเท่านั้น
หรือจะประกอบด้วยนายจำนวนนับพันกับทาสจำนวนนับล้าน
ระบบทาสย่อมจะต้องทำให้เกิดความสูญเสียสิ้นเปลือง

* ชาวเกาะแซนด์วิชให้เกียรติแก่หัวหน้าที่ดี ๆ ของตนโดยการกินศพของเขา และจะไม่แตะต้องหัวหน้าที่เลวและกดขี่ ชาวนิวซีแลนด์มีความคิดว่าเขาจะมีความเข้มแข็งและกล้าหาญ ถ้าได้กินศัตรู และข้อนี้ดูเหมือนจะเป็นต้นกำเนิดโดยทั่วไปของการกินเชลยศึก

พลังของมนุษย์ไปเปล่า
เพราะว่าไม่เพียงแต่แรงงานของทาสจะก่อให้เกิดผลิตผลน้อยกว่าแรงงานเสรีเท่านั้น
แต่พลังของเจ้าของทาสก็สิ้นเปลืองไปเช่นเดียวกันในการควบคุมและเฝ้าดูแลทาสของตนและถูกดึงไปเสียจากทิศทางที่จะไปสู่ความเจริญก้าวหน้าที่แท้จริง
ระบบทาสได้ถ่วงและป้องกันมิให้เกิดความก้าวหน้าขึ้นนับแต่ต้นจนถึงที่สุดเช่นเดียวกับการปฏิเสธด้านอื่น ๆ ทุกอย่างที่เกี่ยวกับความเสมอภาคตามธรรมชาติของมนุษย์
ความเจริญก้าวหน้าจะหยุดลงตามส่วนกับที่ระบบทาสมีบทบาทสำคัญในสังคม
การที่ระบบทาสเป็นสิ่งธรรมดาทั่วไปในโลกยุคเดิมย่อมจะเป็นเหตุผลที่ปราศจากข้อสงสัยว่าทำไมกิจกรรมทางสมองซึ่งทำความวิจิตรให้แก่
วรรณคดีและศิลปะอย่างมากนั้นจึงไม่เคยได้ค้นพบและประดิษฐ์คิดค้นสิ่งสำคัญ ๆ
ที่แสดงลักษณะของอารยธรรมสมัยใหม่
ไม่เคยมีผู้ครอบครองทาสคนใดเป็นนักประดิษฐ์คิดค้น ในประชาคมที่มีการครอบครองทาส
ชนชั้นสูงอาจจะมีความหรูหราฟุ่มเฟือยและมีกิริยามารยาทดีงาม แต่มิใช่เป็นนักประดิษฐ์คิดค้น
สิ่งใดก็ตามที่ทำให้กรรมกรเสื่อมทรามลงและปล้นผลตอบแทนจากความเหนื่อยยากของเขาไป
สิ่งนั้นย่อมจะปิดกั้นความคิดที่จะประดิษฐ์คิดค้นและทำให้ไม่มีการใช้ประโยชน์จากการประดิษฐ์คิดค้นและการค้นพบถึงแม้ว่าจะได้ประดิษฐ์หรือค้นพบขึ้นมาแล้วก็ตาม
เสรีภาพเท่านั้นที่จะได้รับมนตร์ขลังแห่งอำนาจที่สามารถเรียกภูติซึ่งมีสิ่งของในพิทักษ์คือขุมทรัพย์ของโลกและพลังอันมองไม่เห็นแห่งอากาศ

กฎแห่งความก้าวหน้าของมนุษยชาติ มันจะเป็นอะไรนอกจากกฎแห่งศีลธรรม?
ถ้าการปรุงปรับของสังคมเป็นไปในทางที่จะส่งเสริมความยุติธรรม
ถ้ามันยอมรับรู้ความเสมอภาคกันในสิทธิระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์
ถ้ามันประกันให้ทุกคนได้รับเสรีภาพอันสมบูรณ์ซึ่งถูกจำกัดเฉพาะแต่ด้วยเสรีภาพอันเท่าเทียมกันของผู้อื่น อารยธรรมก็จะต้องก้าวหน้าออกไป
ถ้าการปรุงปรับของสังคมมิได้กระทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้
อารยธรรมที่กำลังก้าวหน้าก็จะหยุดชะงักและเสื่อมถอย
เศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ย่อมไม่สามารถจะสอนบทเรียนใด ๆ ได้ ถ้าบทเรียนนั้น ๆ
มิได้รวมอยู่ในสัจธรรมง่าย ๆ ที่สอนให้แก่บรรดาชาวประมงที่น่าสงสารและยิวชาว

นาโดยท่านผู้หนึ่งซึ่งถูกตรึงกับไม้กางเขนเมื่อ 1,800 ปีมาแล้ว – สัจธรรมง่าย ๆ ซึ่งภายใต้ความวิปริตเนื่องจากความเห็นแก่ตัวและความผิดรูปเนื่องจากความเชื่องมงายนั้น ดูเหมือนจะเป็นรากมูลแห่งศาสนาทุกศาสนาที่ได้เคยพยายามที่จะวางหลักความปรารถนาด้านจิตใจของมนุษย์.

บทที่ 4

อารยธรรมสมัยใหม่จะเสื่อมลงได้อย่างไร

ข้อยุติที่เราได้รับนั้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อยุติเดิม ๆ ของเราอย่างสมบูรณ์

การพิจารณากฎว่าด้วยความก้าวหน้าของมนุษย์นี้มิใช่เพียงทำให้กฎทางเศรษฐศาสตร์-การเมืองซึ่งเราได้คิดออกมาในการสอบสวนนี้เข้าไปอยู่ในขอบเขตของกฎที่สูงกว่า – ซึ่งบางทีจะเป็นกฎที่สูงที่สุดเท่าที่จิตใจของเราจะเข้าใจได้ – แต่ยังพิสูจน์ด้วยว่าการทำให้ที่ดินเป็นกรรม-สิทธิ์ของส่วนรวมร่วมกันโดยวิธีที่ข้าพเจ้าเสนอนั้นจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นอย่างมหาศาลแก่อารยธรรม ในขณะเดียวกันการปฏิเสธที่จะกระทำเช่นนั้นย่อมจะทำให้เกิดความเสื่อมถอยหลัง อารยธรรมเช่นของเรานี้จะต้องเจริญก้าวหน้าออกไปหรือไม่ก็เสื่อมถอยหลัง มันไม่สามารถจะหยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ มันมิได้เป็นเช่นเดียวกับบรรดาอารยธรรมที่มีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน (homogeneous) เช่นอารยธรรมแห่งลุ่มแม่น้ำไนล์ซึ่งหล่อหลอมมนุษย์ให้เหมาะกับสถานที่และนำมนุษย์เข้าไว้ในสถานที่นั้นดุจดังเอาอิฐเข้าวางในพีระมิด มันมีลักษณะเหมือนกับอารยธรรมที่การเจริญขึ้นและเสื่อมลงอยู่ในสมัยประวัติศาสตร์นี่เองและซึ่งอารยธรรมของเราเกิดขึ้นมาจากอารยธรรมนี้

ขณะนี้มีความโน้มเอียงอยู่ประการหนึ่งที่จะเยาะเย้ยคำกล่าวใด ๆ ที่แสดงว่าเรามิได้กำลังก้าวหน้าไปในทุกทาง และจิตวิญญาณแห่งสมัยของเรานี้ก็เป็นเช่นเดียวกับจิตวิญญาณของคำประกาศซึ่งอัครมหาเสนา

บดีสอพลอเสนอแด่จักรพรรดิจีนผู้ทรงเผาบรรดาหนังสือโบราณทั้งหลาย –
“ทุกคนที่กล้าพูดกันถึงหนังสือหลักบัญญัติแห่งบทสรรเสริญและหนังสือหลักบัญญัติแห่งประวัติศาสตร์ (the She and the Shoo) จะต้องถูกประหาร
ผู้ที่กล่าวถึงอดีตเพื่อเป็นการตำหนิปัจจุบันจะต้องถูกประหารทั้งโคตร”

แต่ก็ปรากฏชัดว่ามีหลายช่วงเวลาที่ได้เกิดการเสื่อมโทรมลงเช่นเดียวกับที่มีหลายช่วงเวลาที่ได้เกิดความเจริญก้าวหน้า และยังปรากฏชัดอีกด้วยว่ายุคแห่งความเสื่อมเหล่านี้มิได้เป็น

ที่ตระหนักกันโดยทั่วไปในชั้นแรก

คนหนึ่งจะเป็นคนบ้าระห่ำถ้าเขากล่าวว่าโรมกำลังเข้าสู่ระยะเสื่อมในขณะที่จักรพรรดิออกัสตัสทรงแปรกรุงโรมอิฐให้กลายเป็นกรุงโรมหินอ่อน
ในขณะที่เศรษฐทรัพย์กำลังขยายออกและความงดงามกำลังเพิ่มขึ้น
ในขณะที่กองทหารโรมันผู้พิชิตกำลังขยายเขตแดนออกไป
ในขณะที่กิริยามารยาทกำลังมีความเป็นผู้ดีมากขึ้น ภาษาไพเราะขึ้น
และวรรณคดีมีความงามสง่ายิ่งขึ้น แต่มันก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ

และผู้ใดก็ตามที่มองดูจะเห็นได้ว่าถึงแม้อารยธรรมของเราจะปรากฏว่าก้าวหน้าไปด้วยความรวดเร็วยิ่งกว่าที่เคยมา
สาเหตุอันเดียวกันกับที่ได้เปลี่ยนความก้าวหน้าของโรมให้กลายเป็นความเสื่อมถอยหลังก็กำลังแสดงผลอยู่แล้วในขณะนี้

สิ่งที่ได้ทำลายอารยธรรมเดิม ๆ
มาแล้วทุกรุ่นก็คือแนวโน้มไปสู่ความไม่เสมอภาคกันในการวิภาคเศรษฐทรัพย์และอำนาจ
แนวโน้มอันเดียวกันนี้ซึ่งกำลังดำเนินอยู่ด้วยพลังที่รุนแรงยิ่งขึ้นได้ปรากฏให้สังเกตได้ในอารยธรรมของเราในปัจจุบัน แสดงตัวเองออกในประชาคมที่ก้าวหน้าทุกแห่ง
และยิ่งประชาคมมีความก้าวหน้ามากก็แสดงออกรุนแรงขึ้น

ค่าแรงและดอกเบี้ยมีแนวโน้มต่ำลงอยู่เป็นนิจ ค่าเช่ามีแนวโน้มสูงขึ้น
คนรวยมีแนวโน้มที่จะรวยยิ่งขึ้นมาก คนจนยิ่งน่าอนาถมากขึ้น และไร้ความหวังยิ่งขึ้น
และชนชั้นกลางมีแนวโน้มที่จะหายสูญไป

ข้าพเจ้าได้ตรวจแนวโน้มนี้ไปจนพบสาเหตุของมันแล้ว
ข้าพเจ้าได้แสดงให้เห็นแล้วว่าเราจะขจัดสาเหตุนี้ได้ด้วยวิธีการง่าย ๆ อย่างไร
บัดนี้ข้าพเจ้าปรารถนาจะชี้ให้เห็นว่าถ้าเราไม่กระทำสิ่งนี้ ความก้าวหน้าจะกลายเป็นความเสื่อม
และอารยธรรมสมัยใหม่จะลดระดับลงสู่ความป่าเถื่อนเหมือนอารยธรรมที่แล้ว ๆ
มาทั้งสิ้นได้*อย่างไร* นับว่ามีประโยชน์ที่จะชี้ให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นได้*อย่างไร*
เพราะมีคนจำนวนมากที่ไม่สามารถจะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าจะเปลี่ยนเป็นความเสื่อมถอยหลัง
ได้อย่างไร จึงคิดว่ากรณีเช่นนี้เป็นไปไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น Gibbon
คิดว่าอารยธรรมสมัยใหม่ไม่อาจจะถูกทำลายลงได้เพราะว่าไม่มีคนป่าเถื่อนเหลืออยู่ที่จะเข้าเหยียบย่ำทำลาย และก็มีความคิดกันโดยทั่วไปว่าการประดิษฐ์คิดค้นการพิมพ์ซึ่งทำให้

หนังสือเพิ่มจำนวนขึ้นมากมายนั้น ทำให้ไม่มีโอกาสที่ความรู้จะสูญหายไปอีกได้

เงื่อนไขแห่งความก้าวหน้าของสังคมดังที่เราได้ตรวจสอบค้นพบกฎแล้วนั้น คือ
การร่วมสังคมกันและความเสมอภาค แนวโน้มโดยทั่วไปของพัฒนาการสมัยใหม่
นับแต่สมัยที่เราสามารถแลเห็นแสงแห่งอารยธรรมได้เป็นครั้งแรกในความมืดซึ่งเกิดขึ้นหลังจาก
ความพินาศของจักรวรรดิตะวันตกนั้น
ก็คือโน้มไปสู่ความเสมอภาคกันทางการเมืองและทางกฎหมาย – นั่นคือการเลิกทาส
การเลิกแบ่งชั้นวรรณะ การเลิกเอกสิทธิ์สืบตระกูล การใช้ระบบการปกครองแบบรัฐสภาแทนแบบตามอำเภอใจ การให้เอกชนมีสิทธิพิจารณาเองในเรื่องศาสนา
การมีความปลอดภัยเท่าเทียมกันยิ่งขึ้นในร่างกายและทรัพย์สินระหว่างคนชั้นสูงกับคนชั้นต่ำ
ผู้อ่อนแอกับผู้แข็งแรง การมีเสรีภาพมากขึ้นในการเคลื่อนย้ายและการประกอบอาชีพ
การพูดและการพิมพ์ ประวัติศาสตร์อารยธรรมสมัยใหม่ คือ

ประวัติศาสตร์แห่งความก้าวหน้าไปในแนวทางนี้ –
นั่นคือประวัติศาสตร์แห่งการดิ้นรนต่อสู้และชัยชนะของเสรีภาพส่วนบุคคล
เสรีภาพทางการเมือง และเสรีภาพทางศาสนา
และกฎโดยทั่วไปก็แสดงให้ปรากฏด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าเมื่อมีแนวโน้มเช่นนี้
อารยธรรมก็ก้าวหน้าไป เมื่อแนวโน้มเช่นนี้ถูกกดไว้หรือถูกดันถอยกลับ
อารยธรรมก็ถูกยับยั้งลง

แนวโน้มนี้ได้แสดงตัวออกเต็มที่ในสาธารณรัฐอเมริกา
ซึ่งสิทธิทางการเมืองและทางกฎหมายของประชาชนมีความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์และแม้แต่
ความเจริญเติบโตของระบบเจ้าขุนมูลนายก็เกิดขึ้นมิได้ เพราะมีระบบหมุนเวียนตำแหน่ง
ผู้ที่นับถือศาสนาทุกศาสนาหรือผู้ที่ไม่นับถือศาสนาต่างก็มีฐานะเสมอกัน
เด็กทุกคนอาจจะหวังเป็นประธานาธิบดีได้
ผู้ใหญ่ทุกคนมีเสียงเท่าเทียมกันในกิจการของส่วนรวม
และข้าราชการทุกคนต้องขึ้นอยู่กับคะแนนเสียงของประชาชนโดยอ้อมหรือโดยตรงสำหรับการ
ดำรงอยู่ในตำแหน่งชั่วระยะเวลาสั้น ๆ
แนวโน้มนี้ยังมีบางสิ่งบางอย่างซึ่งจะต้องเอาชนะในอังกฤษ ในการขยายสิทธิการลงคะแนนเสียง
และขจัดร่องรอยแห่งระบอบกษัตริย์ อภิชนาธิปไตย และการปกครองโดยคณะพระผู้ใหญ่
ส่วนในประเทศเช่นเยอรมนีและรัสเซียซึ่งสิทธิเหนือคนธรรมดายังเป็นมากกว่านิยายทางกฎหมา
ย

มากนั้น ยังมีสิ่งที่จะต้องกระทำมากกว่า แต่มันก็เป็นแนวโน้มที่เข้มแข็ง
และการที่ยุโรปจะเป็นสาธารณรัฐอย่างสมบูรณ์เร็วเพียงไรก็เป็นเพียงเรื่องของเวลา
หรือที่ถูกคือเรื่องของอุบัติเหตุ ดังนั้นในด้านนี้สหรัฐฯ
จึงเป็นประเทศที่ก้าวหน้าที่สุดในบรรดาชาติใหญ่ ๆ
ทั้งหลายในทิศทางที่ทุกประเทศกำลังก้าวหน้าไป และในสหรัฐฯ

เราจะได้เห็นว่าแนวโน้มไปสู่เสรีภาพส่วนบุคคลและเสรีภาพทางการเมืองนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยตนเองมากเพียงไร

ผลประการแรกของแนวโน้มไปสู่ความเสมอภาคกันทางการเมืองคือแนวโน้มไปสู่ความเสมอภาคกันมากขึ้นในการวิภาคเศรษฐทรัพย์และอำนาจ
เพราะว่าในขณะที่ประชาชนยังเบาบางอยู่
ความไม่เท่าเทียมกันในการแบ่งเศรษฐทรัพย์เป็นเพราะความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิส่วนบุคคลเป็นประการสำคัญ และเฉพาะต่อเมื่อความก้าวหน้าทางวัตถุดำเนินไปเท่านั้น
แนวโน้มไปสู่ความไม่เสมอภาคกันซึ่งเกี่ยวกับการที่ที่ดินถูกลดลงเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนจึงจะปรากฏให้เห็นเด่นชัด
แต่บัดนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่าความเสมอภาคกันอย่างสมบูรณ์ทางการเมืองนั้นโดยตัวเองมิได้ป้องกันแนวโน้มไปสู่ความไม่เสมอภาคซึ่งเกิดขึ้นจากกรรมสิทธิ์ของเอกชนในที่ดิน
และยังปรากฏชัดอีกด้วยว่าความเสมอภาคกันทางการเมืองอันมีร่วมไปกับแนวโน้มที่มากขึ้นไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในการแบ่งเศรษฐทรัพย์
ในที่สุดจะต้องทำให้เกิดระบบกดขี่ที่มีการจัดเป็นขบวนการหรือระบบกดขี่ที่เลวร้ายกว่าจากอนาธิปไตย

การที่จะเปลี่ยนการปกครองระบอบสาธารณรัฐให้เป็นระบบกดขี่ที่ต่ำช้าที่สุดและโหดเหี้ยมที่สุดนั้น
เราไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนรัฐธรรมนูญหรือยกเลิกการเลือกตั้งโดยประชาชนอย่างเป็นทางการเลย นับเป็นเวลาหลายศตวรรษหลังสมัยซีซาร์
ก่อนที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจเด็ดขาดแห่งจักรวรรดิโรมันจะแสร้งทำเป็นปกครองเป็นอย่างอื่นที่มิใช่โดยอำนาจหน้าที่ของสภาเซเนตซึ่งสั่นเทาอยู่ต่อหน้าผู้ปกครองนั้น

แต่รูปแบบนั้นไม่มีความหมายอะไรเลยในเมื่อเนื้อหาได้เปลี่ยนไปเสียแล้ว
และรูปแบบของการปกครองโดยเสียงของประชาชนก็คือรูปแบบที่เนื้อหาแห่งเสรีภาพอาจจะสูญสิ้นไปได้ง่ายที่สุด เมื่อปลายสุดโต่งสองปลายมาบรรจบกัน
ระบบการปกครองโดยสิทธิออกเสียงทั่วไปและความเสมอภาคกันทางทฤษฎีก็อาจจะกลายเป็นร

ะบบกดขี่ได้ง่ายที่สุด ถ้ามีเงื่อนไขซึ่งชักจูงให้มีการเปลี่ยนแปลง
เพราะว่าในลักษณะนั้น ระบบกดขี่จะก้าวหน้าไปในนามของประชา-

ชนและด้วยอำนาจของประชาชน เมื่อยึดได้แหล่งอำนาจนี้แล้ว ก็สามารถยึดสิ่งอื่น ๆ
ได้ทั้งหมด ไม่มีชนชั้นที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงที่จะมีผู้เรียกร้องยุยงได้
ไม่มีชนชั้นเอกสิทธิ์ผู้ซึ่งอาจจะช่วยป้องกันสิทธิของประชาชนทั้งหมดด้วยในการป้องกันสิทธิข
องตนเอง ไม่มีกำแพงเหลืออยู่สำหรับกั้นน้ำไว้ ไม่มีสิ่งที่จะขึ้นสูงเหนือมันขึ้นไป
ผู้ที่ตัดทอนพระราชอำนาจของกษัตริย์จอห์นของอังกฤษด้วยรัฐธรรมนูญฉบับแรกก็คือพวกแบร
อนคาดสายหนังอันมีหัวหน้าบาทหลวงสวมหมวกทรงสูงเป็นผู้นำ
ผู้ที่ทำลายความภาคภูมิใจของราชวงศ์ Stuart ก็คือบรรดาชนชั้นกลาง
แต่พวกชนชั้นผู้ดีผู้มั่งคั่งจะไม่ต่อสู้ถ้ายังสามารถหวังว่าจะติดสินบนทรราชได้
เมื่อเกิดสภาพแตกต่างกันมากขึ้น
สิทธิลงคะแนนเสียงโดยทั่วไปก็ทำให้เป็นการง่ายขึ้นในการที่จะยึดแหล่งอำนาจ
ทั้งนี้เพราะว่าอำนาจจะเข้าไปอยู่ในมือของผู้ที่ไม่รู้สึกว่าตนมีผลประโยชน์โดยตรงในการปฏิบัติ
ของรัฐบาลมากขึ้น
ผู้พร้อมที่จะขายคะแนนเสียงของตนให้แก่ผู้ให้ราคาสูงสุดเพราะถูกทรมานจากความขาดแคลนแ
ละมีสภาพใกล้สัตว์เพราะความยากแค้น
หรือไม่ก็ออกเสียงตามนักกวนเมืองที่ป่าวร้องครึกโครมที่สุด หรืออาจจะถึงกับนับถือพอใจรัฐ-
บาลที่เสเพลและกดขี่เนื่องจากความขมขื่นเพราะความยากลำบากเช่นเดียวกับที่เราอาจจะนึกได้ถึ
งความรู้สึกของชนกรรมาชีพและทาสแห่งกรุงโรมเมื่อเขาได้แลเห็น Caligula หรือ Nero
พิโรธอยู่ท่ามกลางชนชั้นผู้ดีที่ร่ำรวย
ถ้าสมมติให้ประชาคมหนึ่งมีการปกครองแบบสาธารณรัฐโดยมีชนชั้นหนึ่งร่ำรวยขนาดที่จะไม่มี
วันขาดสิ่งบำรุงความสุขฟุ่มเฟือยทั้งหลายไม่ว่าจะมีการบริหารกิจการบ้านเมืองกันอย่างไร
และมีชนอีกชั้นหนึ่งที่ยากจนข้นแค้นถึงขนาดที่เงิน 2-3

ดอลลาร์ในวันเลือกตั้งจะดูมากยิ่งกว่าข้อคิดใด ๆ ที่เป็นนามธรรม
มีคนส่วนน้อยร่ำรวยไปด้วยทรัพย์ศฤง-
คารและคนส่วนมากเดือดพล่านไปด้วยความไม่พอใจในสภาพซึ่งตนไม่ทราบว่าจะแก้ไขอย่างไร
แน่นอนอำนาจจะต้องผ่านเข้าไปอยู่ในมือของนายหน้าซึ่งจะซื้อขายมันเช่นที่พวกองครักษ์
Praetorian ขายตำแหน่งจักรพรรดิโรมัน
หรือไม่อำนาจก็จะผ่านเข้าไปอยู่ในมือของนักกวนเมืองผู้จะยึดและใช้อำนาจนั้นอยู่ระยะหนึ่งเพียงเพื่อจะถูกแทนที่ด้วยนักกวนเมืองที่เลวร้ายยิ่งกว่า

ในที่ซึ่งมีบางสิ่งคล้าย ๆ กับการวิภาคเศรษฐทรัพย์โดยเท่าเทียมกัน –
นั่นคือมีความรู้สึกรักชาติโดยทั่วไป มีคุณงามความดีและสติปัญญาโดยกว้างขวางทั่วไป –
ยิ่งระบอบการปกครอง

เป็นประชาธิปไตยมากเท่าไร ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้นเพียงนั้น
แต่ในที่ซึ่งมีความไม่เสมอภาคกันอย่างเด่นชัดในการวิภาคเศรษฐทรัพย์
ยิ่งระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตยมากเท่าไร ก็จะยิ่งเป็นการเลวลงเพียงนั้น
เพราะว่าถึงแม้โดยตัวของมันเอง
ประชาธิปไตยที่ผุพังอาจจะไม่เลวร้ายไปกว่าอัตตาธิปไตยที่ผุพัง
แต่ผลของมันต่อลักษณะประจำชาติจะเลวร้ายยิ่งกว่า การให้สิทธิออกเสียงแก่คนจรจัด ยาจก
คนที่ถ้ามีโอกาสได้ใช้แรงงานก็จะถือเป็นโชค คนที่จะต้องขอทานหรือขโมยหรือไม่ก็อดตายนั้น
ก็คือการขอร้องการทำลายนั่นเอง
การมอบอำนาจทางการเมืองให้ไว้ในมือของผู้ที่ต้องขมขื่นและเสื่อมทรามจากความยากจนก็คือ
การผูกท่อนฟืนที่กำลังติดไฟเข้ากับสุนัขจิ้งจอกแล้วปล่อยมันไปในไร่ข้าวโพดที่ยืนต้นอยู่
มันเป็นเสมือนการปิดตาแซมซันและพันแขนเขาไว้รอบเสาหลักแห่งชีวิตของชาตินั่นเอง

แม้แต่อุบัติเหตุแห่งการสืบสันตติวงศ์หรือการคัดเลือกแบบเสี่ยงโชค อันเป็นแผนของสาธารณรัฐโบราณบางแห่ง ก็อาจจะทำให้ได้ตัวผู้ฉลาดและยุติธรรมมาครองอำนาจในบางครั้ง
แต่ในระบอบประชาธิปไตยที่เน่าเปื่อย แนวโน้มย่อมจะไปสู่การให้อำนาจแก่คนเลวที่สุดเสมอ

ความซื่อสัตย์สุจริตและความรู้สึกรักชาติจะถูกถ่วงไว้และการไร้หิริโอตตัปปะจะได้รับความสำเร็จ คนดีที่สุดจะจมลงสู่ก้นเบื้องล่าง คนเลวที่สุดจะลอยขึ้นสู่เบื้องบน
และคนชั่วช้าจะถูกกวาดล้างออกไปก็แต่โดยคนที่ชั่วช้ากว่าเท่านั้น ในขณะเดียวกัน
เมื่อลักษณะประจำชาติจะต้องค่อย ๆ ผสมกลมกลืนเข้ากับลักษณะที่จะทำให้ได้อำนาจ
และได้ความนับถือตามมา ความคิดเห็นก็จะเสื่อมทรามลง
ซึ่งจากประวัติศาสตร์เราจะได้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่าที่มันทำให้ชนเชื้อชาติเสรีกลายเป็นเชื้อชาติทาส

สำหรับในอังกฤษในศตวรรษที่แล้ว เมื่อรัฐสภาเป็นแต่เพียงบรรษัทปิดของพวกอภิชนาธิปไตย
ระบบคณาธิปไตยขี้ฉ้อซึ่งกั้นรั้วแยกตนเองจากมวลชนอาจจะดำรงอยู่ได้โดยไม่มีผลมากนักต่อลักษณะประจำชาติ เพราะว่าในกรณีนั้น
จิตใจของประชาชนนึกถึงอำนาจเกี่ยวพันกันไปกับสิ่งอื่น ๆ มากกว่าการฉ้อราษฎร์บังหลวง
แต่ในที่ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันในทางการสืบตระกูลและมนุษย์ยกตนเองจากระดับต่ำสุดขึ้นสู่เศรษฐทรัพย์และอำนาจโดยการฉ้อโกงกันเป็นประจำนั้น ในที่สุด
การยอมทนต่อลักษณะเหล่านี้ก็จะกลายเป็นการนิยมชมชอบไป รัฐบาล

ประชาธิปไตยที่ขี้ฉ้อนั้นในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเลวทรามต่ำช้าลง
และเมื่อประชาชนชาตินึ่งเสื่อมทรามลงแล้ว ก็ไม่มีทางที่จะกลับฟื้นคืนขึ้นมาได้อีก
ชีวิตจะสูญสิ้นไป เหลือแต่ซากอสุภ
ซึ่งเหลือไว้เพียงเพื่อให้ผาลไถแห่งโชคชะตาฝังกลบไปให้พ้นสายตา

การเปลี่ยนรูปรัฐบาลของประชาชนไปเป็นระบบกดขี่ชนิดที่ชั่วช้าที่สุดและต่ำทรามที่สุด
ซึ่งย่อมจะต้องเป็นผลอันหลีกเลี่ยงมิได้จากการวิภาคเศรษฐทรัพย์โดยไม่เท่าเทียมกันนั้นมิใช่เป็นสิ่งที่อยู่ในอนาคตอันไกลนัก มันได้เริ่มแล้วในสหรัฐฯ

และกำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็วต่อหน้าสายตาของพวกเรา
การที่ฝ่ายนิติบัญญัติของเรากำลังมีมาตรฐานเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ
การที่ผู้มีสมรรถภาพและบุคลิกภาพสูงสุดถูกบังคับให้ต้องหันหนีจากการเมือง
และเล่ห์กระเท่ห์ของพวกกังฉินมีอิทธิพลยิ่งกว่าชื่อเสียงของรัฐบุรุษ
การที่การออกเสียงเลือกตั้งเป็นไปอย่างไม่ยั้งมากขึ้นและอิทธิพลของเงินเพิ่มขึ้น
การที่เป็นการยากยิ่งขึ้นที่จะปลุกประชาชนให้เห็นความจำเป็นของการปฏิรูปและลำบากขึ้นที่จะดำเนินการปฏิรูปให้ลุล่วงไปได้
การที่ความแตกต่างกันทางการเมืองหมดลักษณะความแตกต่างกันในหลักการ
และความคิดเชิงนามธรรมกำลังเสื่อมพลังลง การที่พรรคการเมืองต่าง ๆ
กำลังผ่านเข้าไปอยู่ในอำนาจควบคุมของสิ่งที่จะเป็นคณาธิปไตยและเผด็จการในการปกครองทั่วไป เหล่านี้ล้วนแต่เป็นหลักฐานให้เห็นความเสื่อมทางการเมืองทั้งสิ้น

แบบของความเจริญสมัยใหม่ก็คือเมืองใหญ่
ที่นี่เราจะได้พบทั้งเศรษฐทรัพย์มหาศาลที่สุดและความยากจนข้นแค้นอย่างที่สุด
และที่นี่แหละที่ระบบรัฐบาลของประชาชนได้เสื่อมสลายลงอย่างเห็นได้ชัดเจนที่สุด
ตามเมืองใหญ่ทั้งสิ้นของอเมริกาขณะนี้มีชนชั้นปกครองที่เด่นชัดเช่นเดียวกับในประเทศที่เป็นอภิชนาธิปไตยที่สุดในโลก คนในวรรณะนี้มีอำนาจควบคุมการออกเสียงเลือกตั้งในเขตของตน
กะกำหนดตัวกันไว้ในการประชุมเสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง
แบ่งปันตำแหน่งกันในขณะที่ดำเนินการต่อรองร่วมกัน และ –
ถึงแม้เขาจะมิได้ทำงานเหนื่อยยากหรือปั่นด้ายขึ้นมา –
เขาก็ยังสวมใส่เสื้อผ้าที่ดีที่สุดและใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย
พวกเขาเป็นผู้มีอำนาจซึ่งผู้ที่ทะเยอทะยานจะต้องประจบเอาใจและหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการผูกใจเจ็บได้ เขาเหล่านี้คือใครหรือ? คนฉลาด คนดี ผู้คงแก่เรียน – ผู้ที่ได้รับความเชื่อถือจากเพื่อน

พลเมืองด้วยความบริสุทธิ์แห่งชีวิตของเขา ความสูงส่งแห่งความสามารถพิเศษของเขา
ความซื่อสัตย์ในความเชื่อถือของประชาชน
การศึกษาพิจารณาของเขาอย่างลึกซึ้งในปัญหาการปกครองกระนั้นหรือ? เปล่าเลย
พวกเขาคือนักการพนัน เจ้าของร้านเหล้า นักมวย หรือเลวยิ่งกว่านี้
ผู้มีอาชีพควบคุมคะแนนเสียง ซื้อขายตำแหน่งและกฎหมายของทางราชการ
พวกเขามีฐานะในรัฐบาลของเมืองใหญ่ ๆ เหล่านี้เสมือนฐานะของพวกองครักษ์ (Praetorian Guards) ในกรุงโรมที่กำลังเสื่อมลง ผู้ที่ต้องการจะสวมตำแหน่งจักรพรรดิ
เข้านั่งบนบัลลังก์สูงสุด หรือมีผู้ถือมัดไม้อาญาสิทธิ์นำไปข้างหน้า
จะต้องไปยังค่ายของพวกนี้หรือส่งคนไปแทน บริจาคและให้สัญญาแก่พวกนี้
โดยอาศัยคนพวกนี้แหละที่บรรษัทต่าง ๆ
ที่ร่ำรวยและผู้มีผลประโยชน์ทางการเงินที่มีอิทธิพลสามารถจะเอาคนของตนเข้าไปนั่งได้เต็มวุฒิสภา คนพวกนี้แหละที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้กำกับดูแล ผู้ประเมินภาษี
สมาชิกสภาประจำรัฐ และสมาชิกรัฐสภากลาง มีเขตเลือกตั้งมากเขตในสหรัฐฯ
ที่คนอย่างจอร์จ วอชิงตัน เบนจามิน แฟรงกลิน หรือธอมัส
เจฟเฟอร์ซันไม่สามารถจะเข้าเป็นสมาชิกสภาล่างของรัฐได้เช่นเดียวกับที่ชาวนาตระกูลต่ำในระบอบการปกครองโบราณไม่สามารถจะเป็นจอมพลแห่งฝรั่งเศสได้
ลักษณะนิสัยอันดีเด่นของเขาเองจะกลายเป็นเครื่องกีดกั้นมหึมา

โดยทฤษฎีแล้วเราเป็นประชาธิปไตยจัดทีเดียว
ข้อเสนอให้เอาหมูเข้าไปบูชายัญในโบสถ์จะแทบไม่ทำให้เกิดความตื่นตกใจและขุ่นเคืองในกรุงเยรูซาเลมสมัยโบราณมากไปกว่าที่จะเป็นในหมู่พวกเราถ้ามีผู้เสนอให้ยศศักดิ์เป็นพิเศษแก่พลเมืองที่ดีเด่นที่สุดของเรา แต่ชนชั้นที่มีอำนาจทั้งปวงโดยไม่ได้มีคุณความดีของชนชั้นผู้ดีนั้น
มิได้กำลังเติบโตขึ้นในหมู่พวกเราหรอกหรือ?
เรามีพลเมืองสามัญผู้ควบคุมทางรถไฟยาวหลายพันไมล์ ที่ดินหลายล้านเอเคอร์
เครื่องมือหาเลี้ยงชีพของคนจำนวนมาก ผู้เลือกผู้ว่าราชการรัฐเหมือนกับที่เลือกเสมียน
เลือกวุฒิสมาชิกเหมือนกับที่เลือกอัยการ
และเจตจำนงของเขาเป็นสิ่งสูงสุดสำหรับสภาประจำรัฐเช่นเดียวกับพระราชประสงค์ของกษัตริ

ย์ฝรั่งเศสขณะประทับอยู่บนบัลลังก์แห่งความยุติธรรม
กระแสชั้นล่างแห่งกาลเวลาดูเหมือนจะพัดพาเรากลับไปสู่สภาพเดิมซึ่งเราฝันว่าได้พ้นมาแล้ว

การก่อตัวขึ้นของชนชั้นช่างฝีมือและพ่อค้าค่อย ๆ
ทำให้ระบบฟิวแดลเสื่อมสลายลงหลังจากที่มันมีความสมบูรณ์อย่างยิ่งจนกระทั่งมนุษย์เราคิดว่า
สวรรค์มีการจัดแบบเดียวกับระบบฟิวแดล
และเปรียบเทียบภาวะที่หนึ่งและภาวะที่สองแห่งตรีเอกานุภาพ (Trinity)
เสมือนเจ้าผู้ครองกับผู้เช่าคนใหญ่ (suzerain and tenant-in-chief)
แต่ขณะนี้พัฒนาการของประดิษฐกรรมและปริวรรต-
กรรมซึ่งดำเนินไปในสังคมที่ถือว่าที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน
ได้คุกคามที่จะทำให้คนงานทุกคนต้องแสวงหาผู้เป็นนายเหมือนดังที่ความรู้สึกไม่ปลอดภัย
อันเกิดขึ้นหลังจากการสลายตัวครั้งสุดท้ายของจักรวรรดิโรมันบังคับให้เสรีชนทุกคนต้องแสวง
หาเจ้า ดูเหมือนจะไม่มีสิ่งใดที่จะได้รับยกเว้นไปจากแนวโน้มเช่นนี้ อุตสาหกรรมทุก ๆ
แห่งมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่รูปแบบที่มีผู้หนึ่งเป็นนายและคนจำนวนมากเป็นผู้รับใช้
และเมื่อผู้หนึ่งเป็นนายและผู้อื่นเป็นผู้รับใช้ ผู้เป็นนายก็จะมีอำนาจควบคุมผู้อื่น
แม้แต่ในด้านคะแนนเสียง เจ้าที่ดินอังกฤษมีอำนาจคุมคะแนนเสียงผู้เช่าที่ดินของตนฉันใด
เจ้าของโรงสีแห่งนิวอิงแลนด์ก็มีอำนาจคุมคะแนนเสียงของคนงานของตนฉันนั้น
ไม่มีข้อผิดพลาดใด ๆ – รากฐานแท้ ๆ
ของสังคมกำลังสึกกร่อนไปต่อหน้าสายตาของเรา ในขณะที่เราถามว่า
จะเป็นไปได้*อย่างไร*ที่อารยธรรมเช่นของเรานี้ พร้อมทั้งทางรถไฟ
หนังสือพิมพ์รายวันและโทรเลขไฟฟ้าจะสลายตัวลง?
ในขณะที่วรรณคดีแสดงออกแต่ความเชื่อที่ว่าเราได้ละทิ้ง กำลังละทิ้ง
และในอนาคตก็จะละทิ้งสภาพป่าเถื่อนไว้เบื้องหลังห่างไกลออกไปทุกที ๆ นั้น

ก็กลับมีสิ่งที่บ่งชี้ว่าที่แท้จริง เรากำลังหวนกลับไปหาความป่าเถื่อนอีก

ข้าพเจ้าจะขอสาธก:

ลักษณะประการหนึ่งของความป่าเถื่อนคือการไม่เคารพในสิทธิแห่งชีวิตร่ายกายและทรัพย์สิน

การที่กฎหมายของบรรพบุรุษแองโกล-

แซ็กซันของเรากำหนดโทษปรับสำหรับการฆ่าคนตายตามส่วนกับยศศักดิ์ของผู้เคราะห์ร้ายในข

ณะที่กฎหมายของเราไม่รับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างยศศักดิ์

และคุ้มครองคนต่ำสุดจากคนสูงสุด และคนจนที่สุดจากคนรวยที่สุด

ด้วยโทษประหารชีวิตเหมือนกันหมดนั้น

เราถือว่าเป็นหลักฐานแห่งความป่าเถื่อนของพวกเขาและเป็นอารยธรรมของพวกเรา

เช่นเดียวกัน การที่เคยถือว่าอาชีพโจรสลัด การปล้น การ

ค้าทาส และการขู่จะเผยความลับ เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายมาครั้งหนึ่งนั้น

ก็เป็นข้อพิสูจน์อย่างดีถึงสภาพพัฒนาการขั้นหยาบ ๆ ซึ่งเราได้ก้าวหน้าพ้นมาไกลแล้ว

แต่ก็เป็นเรื่องจริงที่ว่า ถึงแม้เราจะมีกฎหมาย

ผู้ใดก็ตามที่มีเงินมากพอและต้องการจะฆ่าผู้อื่น เขาก็อาจจะเข้าไปในศูนย์ชุมชนและธุรกิจใหญ่

ๆ และสนองความต้องการของตนได้

แล้วเข้ามอบตัวต่อระบบยุติธรรมโดยมีโอกาสร้อยต่อหนึ่งว่า

จะไม่ต้องได้รับโทษมากไปกว่าการคุมขังชั่วคราวและเสียเงินตามส่วนกับความมั่งคั่งของเขาแล

ะตามส่วนกับความมั่งคั่งและฐานะของผู้ที่ถูกเขาฆ่า เงินของเขาจะถูกจ่ายออกไป

มิใช่ให้แก่ครอบครัวของผู้ถูกฆ่าซึ่งสูญเสียผู้ที่จะพิทักษ์ตน

มิใช่ให้แก่รัฐซึ่งได้สูญเสียพลเมืองไปคนหนึ่ง แต่ให้แก่ทนายความผู้เข้าใจวิธีหน่วงเหนี่ยวเวลา

วิธีหาพยาน และทำให้ลูกขุนขัดแย้งกันเอง

เช่นเดียวกัน ถ้าคนผู้หนึ่งขโมยไว้มากพอ

เขาก็อาจจะแน่ใจได้ว่าโทษของเขาโดยแท้จริงจะมีเพียงการสูญเสียส่วนหนึ่งของเงินที่เขาได้มาจ

ากโจรกรรมเท่านั้น
และถ้าเขาขโมยไว้มากพอที่จะพ้นโทษออกมาได้อย่างร่ำรวย
เขาก็จะได้รับการต้อนรับจากผู้คุ้นเคยราวกับที่พวกไวกิ้งจะได้รับหลังจากกระบวนเรือของเขาได้รับความสำเร็จกลับมา ถึงแม้เขาจะปล้นผู้ที่เชื่อถือไว้วางใจเขา
ถึงแม้เขาจะปล้นหญิงม่ายและผู้กำพร้าบิดา ก็ขอแต่เพียงให้ได้มากพอเท่านั้น
แล้วเขาจะสามารถโอ้อวดความมั่งมีของเขาได้อย่างปลอดภัยโดยเปิดเผย

แนวโน้มไปสู่ทิศทางนี้มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มันจะแสดงออกมากที่สุดในที่ซึ่งมีความอยุติ-ธรรมมากที่สุดในการวิภาคเศรษฐทรัพย์ และมันจะแสดงตัวออกเมื่อความไม่ยุติธรรมนี้เพิ่มขึ้น
ถ้านี่มิใช่เป็นการหวนกลับไปสู่ความป่าเถื่อนแล้ว มันจะเป็นอะไรเล่า?
ความล้มเหลวของความยุติธรรมซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวพาดพิงถึงนั้นเป็นแต่เพียงเครื่องแสดงให้เห็นจุดอ่อนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของจักรกลกฎหมายของเราในทุกส่วนราชการ
เป็นของธรรมดาขึ้นเรื่อย ๆ
ที่จะได้ยินคนเราพูดว่าจะเป็นการดีขึ้นถ้าเราจะหวนกลับไปหาหลักการแรก ๆ (first principles) และยกเลิกกฎหมายเสีย เพราะเมื่อเป็นเช่นนั้น เพื่อป้องกันตนเอง
ประชาชนจะรวบรวมกันขึ้นเป็นคณะกรรมการ

ตรวจตราดูแลและนำความยุติธรรมเข้าไปไว้ในมือของตนเอง
สิ่งนี้บ่งถึงความเจริญก้าวหน้าหรือความเสื่อมถอยหลัง?

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องจากการสังเกตทั่วไป ถึงแม้เราจะไม่อาจกล่าวอย่างโจ่งแจ้งศรัทธาโดยทั่ว ๆ
ไปในสถาบันสาธารณรัฐในที่ซึ่งมันได้พัฒนาขึ้นเต็มที่แล้วกำลังแคบลงและอ่อนกำลังลง
แหล่งที่มาแห่งความดีงามของชาติมิใช่ความเชื่อมั่นในระบอบสาธารณรัฐดังเช่นที่เคยเป็นมาอีกแล้ว

ผู้ที่ใช้ความคิดกำลังเริ่มเห็นอันตรายของมันโดยมองไม่เห็นทางว่าจะหนีรอดพ้นไปได้อย่างไร
กำลังเริ่มยอมรับทัศนะของ Macaulay และสงสัยทัศนะของเจฟเฟอร์ซัน *
และประชาชนนอกนั้นชักจะเคยชินต่อคอร์รัปชั่นที่เพิ่มขึ้น ลางร้ายที่สุดทางการเมืองในสหรัฐฯ
ในขณะนี้ก็คือความรู้สึกที่เกิดเพิ่มขึ้นซึ่งสงสัยว่าจะไม่มีคนสัตย์ซื่ออยู่ในราชการ
หรือไม่ก็ถือว่าคนสุจริตคือคนโง่ เพราะไม่ฉวยโอกาส นั่นคือประชาชนเองกำลังเสื่อมทรามลง
ดังนั้นในสหรัฐฯ
ขณะนี้
การปกครองระบอบสาธารณรัฐจึงกำลังดำเนินไปในทิศทางที่จะต้องดำเนินไปอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ภายใต้สภาพซึ่งทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการวิภาคเศรษฐทรัพย์

แนวทางนั้นจะไปสู่สภาพเช่นไรย่อมจะปรากฏชัดแก่ผู้ใดก็ตามที่รู้จักคิด เมื่อคอร์รัป-ชั่นกลายเป็นสิ่งเรื้อรัง เมื่อน้ำใจที่จะกระทำเพื่อประชาชนสูญสิ้นไป เมื่อประเพณีแห่งเกียรติ-ยศ คุณความดีและความรักชาติอ่อนแอลง เมื่อกฎหมายมีลักษณะที่น่าดูหมิ่น
และการปฏิรูปกลายเป็นสิ่งที่ไร้ความหวัง พลังแห่งภูเขาไฟก็จะเกิดขึ้นในมวลชนที่ขมขื่น
ซึ่งจะระเบิดออกเมื่อมีอุบัติเหตุเปิดทางให้
บุรุษผู้เข้มแข็งปราศจากธรรมะซึ่งพุ่งขึ้นสูงตามโอกาสจะกลายเป็นตัวแทนแห่งความปรารถนาอันมืดมัวหรือความรู้สึกอันรุนแรงของประชาชนและเขี่ยรูปแบบต่าง ๆ
ที่สูญสิ้นความเข้มแข็งแล้วกระเด็นไป ดาบจะกลับคมยิ่งกว่าปากกา
และในเทศกาลแห่งการทำลายล้าง
พลังอันโหดเหี้ยมและความโกลาหลป่าเถื่อนจะเกิดขึ้นสลับกับความซบเซาแห่ง

* ดูจดหมายของ Macaulay ถึง Randall ผู้เขียนชีวประวัติของ Jefferson

อารยธรรมที่กำลังเสื่อม

ข้าพเจ้ากล่าวถึงสหรัฐฯ ก็เพราะสหรัฐฯ
เป็นชาติที่เจริญก้าวหน้าที่สุดในบรรดาชาติใหญ่ ๆ ทั้งหลาย
สำหรับยุโรปซึ่งมีทำนบแห่งกฎหมายและขนบธรรมเนียมโบราณเป็นเครื่องกั้นน้ำให้เอ่อล้นขึ้น
และมีกองทหารประจำการปกติถ่วงน้ำหนักลิ้นนิรภัยลงไว้
ถึงแม้ว่าไฟเบื้องใต้จะร้อนแรงยิ่งขึ้นทุกปี ๆ ก็ตามนั้น เราจะกล่าวอย่างไร?
ยุโรปมีแนวโน้มไปสู่ระบอบสาธารณรัฐภายใต้สภาพที่จะไม่ยอมรับระบอบสาธารณรัฐที่แท้จริง
–
นั่นคือภายใต้สภาพที่จะทำให้มีการแทนที่รูปปั้นเทวีเสรีภาพผู้สงบและสง่าด้วยหญิงผู้เผากรุงปา
รีสด้วยน้ำมัน (petroleuse) และกิโยตีน!

คนป่าเถื่อนจำพวกใหม่จะมาจากที่ไหนกันหรือ? จงไปยังย่านซอมซ่อตามนครใหญ่ ๆ
แล้วท่านจะได้เห็นพวกเขารวมกันอยู่เป็นฝูง แม้กระทั่งขณะนี้!
การเล่าเรียนศึกษาจะสิ้นสูญได้อย่างไรหรือ? มนุษย์จะหยุดอ่าน
ตำรับตำราจะก่อให้เกิดไฟและจะกลายเป็นชนวนระเบิด!

เป็นเรื่องที่น่าตกใจถ้าจะคิดว่าอารยธรรมของเราจะทิ้งร่องรอยไว้น้อยเพียงไร
ถ้าหากเกิดความยุ่งเหยิง ซึ่งได้เกิดมีร่วมกับความเสื่อมของอารยธรรมที่แล้ว ๆ มาทุกอารยธรรม
กระดาษจะไม่ยั่งยืนอยู่ได้เหมือนแผ่นหนังสัตว์
และตึกรามและอนุสาวรีย์มหึมาของเราก็เทียบไม่ได้ในด้านความแข็งแรงกับโบสถ์หินและอาคา
รอันใหญ่โตแห่งอารยธรรมเดิม ๆ *
การประดิษฐ์คิดค้นมิได้ให้เราเฉพาะแต่เครื่องจักรไอน้ำและเครื่องพิมพ์เท่านั้น
หากยังให้น้ำมันเชื้อเพลิง ไนโตรกลีเซอรีน และไดนาไมต์อีกด้วย

แต่การที่จะแนะในบัดนี้ว่าอารยธรรมของเราอาจจะกำลังมีแนวโน้มไปสู่ความเสื่อมนั้น
จะดูเสมือนเป็นความคลั่งมองในแง่ร้าย
แนวโน้มพิเศษที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงนั้นปรากฏแจ่มชัดแก่ผู้ที่คิด
แต่ผู้คิดส่วนใหญ่และมวลชนยังมีความเชื่ออย่างลึกซึ้งและแรงกล้าในความก้าวหน้า –
เป็นความเชื่อหลักมูลซึ่งไม่ยอมรับเงาแห่งความสงสัยใด ๆ

*

สำหรับข้าพเจ้าดูเหมือนว่าจะเป็นการสอนใจด้วยที่จะสังเกตว่าเป็นความไม่เพียงพอและการชักนำให้เข้าใจผิดเพียงไรสำหรับความคิดในเรื่องอารยธรรมของเราซึ่งได้จากอนุสรณ์ทางศาสนาและพิธีศพในสมัยของเราซึ่งเป็นทั้งหมดที่เรามีที่จะทำให้เราเกิดความคิดขึ้นเกี่ยวกับอารยธรรมทั้งหลายที่ถูกฝังไปแล้ว

แต่ผู้ใดก็ตามที่คิดถึงเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ากรณีนี้จะต้องเป็นดังกล่าวในที่ซึ่งความเจริญก้าวหน้าค่อย ๆ ผ่านไปเป็นความเสื่อมถอยหลัง เพราะว่า เช่นเดียวกับในสิ่งอื่น ๆ ทั้งสิ้นในพัฒนาการทางสังคมนั้น การเคลื่อนที่ย่อมมีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไปเป็นเส้นตรง เพราะฉะนั้น ในที่ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าอยู่เดิมแล้ว ย่อมเป็นการยากยิ่งที่จะได้ตระหนักถึงความเสื่อมแม้แต่เมื่อมันได้เริ่มแล้วอย่างเต็มที่ก็ตาม จะมีแนวโน้มที่แทบจะต้านทานมิได้ที่จะเชื่อกันว่าการเคลื่อนที่ไปข้างหน้าซึ่งเป็นความเจริญและยังคงดำเนินต่อไปนั้น ยังคงเป็นความเจริญต่อไป

สิ่งที่ไม่เคยคลายออกเลยคือข่ายใยแห่งความเชื่อ ขนบธรรมเนียม กฎหมาย สถาบัน และนิสัยความเคยชินแห่งความคิด ซึ่งแต่ละประชาคมทอสานขึ้นมาอยู่เป็นนิจ และก่อให้เกิดความแตกต่างทั้งมวลในลักษณะแห่งชาติขึ้นในตัวบุคคลที่อยู่ภายในข่ายใยนั้น นั่นคือ ในการเสื่อมลงของอารยธรรมนั้น ประชาคมต่าง ๆ มิได้กลับลงไปในทางเดียวกับที่ขึ้นมา ตัวอย่างเช่น ความเสื่อมแห่งอารยธรรมดังที่ปรากฏในการปกครองจะไม่นำเราจากระบอบสาธารณรัฐกลับไปสู่ระบอบพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และต่อไปสู่ระบบฟิวแดลอีก แต่จะนำเราไปสู่ระบบบงการ (imperatorship) และอนาธิปไตย ส่วนที่ปรากฏในทางศาสนามันจะไม่นำเรากลับไปสู่ความเชื่อตามแบบบรรพบุรุษของเรา เป็นโปรเตสแตนต์หรือคาทอลิก แต่จะไปสู่ความเชื่อโชคลางในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งนิกาย Mormon และลัทธิอื่น ๆ ที่หยาบกว่าอาจจะแสดงให้เห็นได้บ้างราง ๆ ตามที่ปรากฏในทางความรู้ มันจะไม่นำเราไปสู่ Bacon แต่ไปสู่บรรดานักเขียนแห่งเมืองจีน

และความเสื่อมถอยหลังแห่งอารยธรรมซึ่งตามหลังช่วงเวลาของความเจริญก้าวหน้ามานั้น อาจจะเป็นไปทีละเล็กละน้อยจนไม่เป็นที่สังเกตในขณะนั้นได้อย่างไร

หรือเราจะเห็นได้ง่าย ๆ ว่า
คนส่วนมากทีเดียวจะเข้าใจผิดไปว่าความเสื่อมนั้นเป็นความเจริญก้าวหน้าได้อย่างไร
ตัวอย่างเช่น
มีความแตกต่างกันอย่างมากมายระหว่างศิลปะแบบกรีกแห่งสมัยโบราณกับศิลปะแห่งจักรวรรดิที่ต่ำกว่า แต่การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงรสนิยม หรือที่ถูกน่าจะเป็นเพราะการเปลี่ยนรสนิยม
ศิลปินผู้ติดตามการเปลี่ยนแปลงรสนิยมนี้ได้รวดเร็วที่สุดย่อมได้รับการนับถือในสมัยนั้นว่าเป็นศิลปินผู้มีความสามารถ และเช่นเดียวกันสำหรับวรรณ-

คดี เมื่อมันจืดชืด ไร้สาระ และหยาบกระด้างยิ่งขึ้น มันจะต้องเชื่อฟังรสนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะถือว่าความอ่อนแอที่เพิ่มขึ้นเป็นความเข้มแข็งและความงดงามที่เพิ่มขึ้น นักเขียนที่ดีจริงจะหาคนอ่านไม่ได้ เขาจะถูกถือว่าเป็นนักเขียนที่หยาบ แห้งแล้งหรือน่าเบื่อ เช่นเดียวกันนาฏกรรมก็จะเสื่อมลง มิใช่เพราะขาดแคลนบทแสดงดี ๆ
แต่เป็นเพราะรสนิยมของประชาชนขณะนั้นกลายเป็นรสนิยมของชนชั้นที่มีวัฒนธรรมต่ำลง ซึ่งแน่นอน เขาย่อมจะถือว่าสิ่งที่เขานิยมชมชื่นที่สุดเป็นสิ่งที่ดีที่สุด
และเช่นเดียวกันสำหรับศาสนา
ประชาชนที่เชื่อถือโชคลางจะถือว่าความเชื่อที่ตนเพิ่มเข้าไปในศาสนานั้นคือความเจริญขึ้นในขณะเดียวกัน เมื่อความเสื่อมดำเนินไป
การหวนกลับไปสู่ความป่าเถื่อนซึ่งประชาชนมิได้ถือว่าเป็นความก้าวหน้าในตัวเอง ก็จะดูเหมือนเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ในขณะนั้น

ตัวอย่างเช่น

อังกฤษได้กลับนำเอาการโบยมาใช้ในการลงโทษตามประมวลกฎหมายสำหรับความผิดบางอย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้ และก็ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันทางฝั่งนี้ของมหาสมุทรแอตแลนติก
ข้าพเจ้าจะไม่แสดงความเห็นว่าการโบยจะเป็นการลงโทษที่ดีกว่าการจำขังหรือไม่
ข้าพเจ้าเพียงแต่จะชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงเพื่อแสดงว่าปริมาณอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นและความยากลำ

บากที่เพิ่มขึ้นในการเลี้ยงดูนักโทษ
ซึ่งทั้งสองประการนี้เป็นแนวโน้มที่เด่นชัดในปัจจุบัน
อาจจะนำเรากลับไปสู่การทรมานร่างกายตามกฎของพวกที่ป่าเถื่อนได้อย่างไร
เป็นการง่ายที่จะแลเห็นว่าการใช้วิธีทรมานในการสอบสวนซึ่งได้มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
เมื่ออารยธรรมของโรมันเสื่อมลงนั้นอาจจะเป็นสิ่งที่ต้องการกันเพื่อความเจริญก้าวหน้าของกฎหมายอาญาในขณะที่คนเรามีนิสัยเหี้ยมโหดและอาชญากรรมเพิ่มขึ้น

ไม่จำเป็นที่จะต้องสอบสวนว่ามีสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเสื่อมถอยหลังบ้างแล้วหรือไม่ในกระแสเปลี่ยนแปลงแห่งความคิดเห็นและรสนิยมในปัจจุบัน
แต่มีอยู่หลายสิ่งซึ่งไม่มีใครจะสามารถโต้แย้งได้
ซึ่งแสดงว่าอารยธรรมของเราได้มาถึงระยะวิกฤตแล้ว และถ้าไม่มีการเริ่มต้น

กันใหม่ในทิศทางแห่งความเสมอภาคกันทางสังคม ศตวรรษที่ 19
ก็อาจจะเป็นจุดสูงสุดของอารยธรรม
ภาวะอุตสาหกรรมตกต่ำซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียและความยากลำบากมากพอ ๆ
กับทุพภิกขภัยหรือสงครามนั้น
เป็นเสมือนความเจ็บปวดและอาการช็อกซึ่งเกิดขึ้นนำหน้าอาการอัมพาต
ทุกหนทุกแห่งปรากฏชัดว่าแนวโน้มไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันอันเป็นผลจำเป็นจากความก้าวหน้าทางวัตถุในที่ซึ่งที่ดินถูกผูกขาดนั้น
ย่อมไม่อาจจะดำเนินไปได้ไกลโดยไม่นำอารยธรรมของเราไปในวิถีทางแห่งความเสื่อม
ซึ่งง่ายเหลือเกินที่จะเข้าหาและยากอย่างยิ่งที่จะละออกมา ทุกหนทุกแห่ง
ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นในการดิ้นรนเพื่อดำรงชีวิตอยู่
ความจำเป็นที่เพิ่มขึ้นในการต้องใช้ระบบประสาททุกส่วนอย่างเคร่งเครียด

เพื่อป้องกันมิให้ตนถูกเหวี่ยงลงไปให้ผู้อื่นเหยียบย่ำในการตะเกียกตะกายแย่งหาเศรษฐทรัพย์กันนั้น ได้ทำให้สูญเสียพลังซึ่งเป็นตัวทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า
และธำรงรักษาความเจริญก้าวหน้าไว้ ในอารยประเทศทุกแห่ง ความยากแค้น อาชญากรรม โรคจิต และการฆ่าตัวตายกำลังเพิ่มขึ้น ในอารยประเทศทุกแห่ง
โรคภัยกำลังเพิ่มขึ้นซึ่งเกิดจากประสาทตึงเครียดเกินไป จากการขาดอาหารบำรุง
จากแหล่งพักอาศัยที่ไม่ถูกสุขลักษณะ จากอาชีพที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพและน่าเบื่อหน่าย
จากการใช้แรงงานเด็กก่อนกาลอันควร
และจากงานและอาชญากรรมซึ่งความยากจนบังคับให้สตรีต้องทำ ในประเทศที่มีอารยธรรมสูง ๆ ทุกแห่ง อายุของมนุษย์ซึ่งค่อย ๆ ยืนยาวขึ้นเรื่อย ๆ
มาเป็นเวลาหลายศตวรรษแล้วและดูเหมือนจะขึ้นสูงสุดในเสี้ยวแรกของศตวรรษนี้นั้น
ขณะนี้ปรากฏว่ากำลังสั้นลง *

มันย่อมมิใช่อารยธรรมที่กำลังก้าวหน้าที่ตัวเลขเช่นนั้นแสดงออก
หากเป็นอารยธรรมซึ่งกระแสเบื้องใต้กำลังเริ่มลดลง
เมื่อกระแสน้ำเปลี่ยนทางในอ่าวหรือในแม่น้ำจากน้ำขึ้นเป็นน้ำลง
มันมิได้เปลี่ยนไปทั้งหมดในทันที แต่แห่งหนึ่งยังคงไหลขึ้นต่อไป ถึงแม้อีกแห่งหนึ่ง

* สถิติซึ่งแสดงสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในรูปแบบที่ดูได้สะดวกในหนังสือเรื่อง “Deterioration and Race Education” โดย Samuel Royce ซึ่งแจกจ่ายออกจำนวนมากโดย Peter Cooper แห่งนิวยอร์ก แต่แปลกที่วิธีแก้ไขที่ Royce เสนอก็คือขอให้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาล

จะเริ่มลดลงแล้วก็ตาม เมื่อดวงอาทิตย์ผ่านจุดสูงสุดนั้น
เราจะบอกได้ก็แต่โดยดูจากลักษณะที่เงาสั้นลงเท่านั้น เพราะความร้อนของวันยังคงสูงขึ้นอีก
แต่เช่นเดียวกับที่กระแสน้ำซึ่งเปลี่ยนทางจะลดระดับลงเต็มที่ในไม่ช้า
เช่นเดียวกับที่ดวงอาทิตย์ที่ลดต่ำลงจะต้องทำให้เกิดความมืด

ก็เป็นที่แน่ใจได้เช่นเดียวกันว่าถึงแม้ความรู้จะยังคงเพิ่มขึ้นและยังคงมีการค้นคิดประดิษฐ์ต่อไป
มีการตั้งถิ่นฐานในรัฐใหม่ ๆ นครต่าง ๆ ยังคงขยายออก
แต่อารยธรรมก็ได้เริ่มเสื่อมถอยลงแล้วเมื่อเราต้องสร้างคุกเพิ่มขึ้น ๆ สร้างโรงทานเพิ่มขึ้น ๆ
สร้างโรงพยาบาลโรคจิตเพิ่มขึ้น ๆ เมื่อเทียบส่วนกับจำนวนพลเมือง
สังคมมิได้ตายจากส่วนบนลงมาหาส่วนล่าง แต่จากส่วนล่างขึ้นไปหาส่วนบน

แต่ยังมีหลักฐานหลายประการที่เห็นได้ชัดเจนยิ่งกว่าหลักฐานใด ๆ
ที่จะแสดงได้ด้วยสถิติเกี่ยวกับแนวโน้มไปสู่ความเสื่อมของอารยธรรม
มีความรู้สึกผิดหวังที่คลุมเครือแต่รู้สึกกันทั่วไป มีความขมขื่นเพิ่มขึ้นในบรรดาชนชั้นกรรมกร
มีความรู้สึกกว้างขวางทั่วไปถึงความไม่สงบและการปฏิวัติที่กำลังฟักตัวขึ้น
ถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นร่วมกับความคิดอันชัดเจนถึงวิธีที่จะหาทางผ่อนคลายได้
มันก็จะเป็นเครื่องหมายที่เต็มไปด้วยความหวัง แต่มันมิได้เป็นเช่นนั้น
ถึงแม้ครูอาจารย์จะไปต่างประเทศเป็นบางครั้ง
ความสามารถโดยทั่วไปในการสืบหาสาเหตุจากผลลัพธ์ก็ดูเหมือนจะไม่ดีขึ้นเลยแม้แต่น้อย
ปฏิกิริยาต่อลัทธิคุ้มครอง (protectionism)
แสดงให้เห็นข้อนี้เช่นเดียวกับปฏิกิริยาต่อความผิดพลาดสำคัญ ๆ อื่น ๆ ของรัฐบาล *
และแม้แต่นักคิดเสรีทางปรัชญาก็ไม่สามารถจะมองดูการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในความคิดทางศาสนาซึ่งกำลังกวาดไปทั่วโลกอารยะได้โดยไม่รู้สึกว่าข้อเท็จจริงอันใหญ่ยิ่งนี้อาจจะมีความสัมพันธ์ด้วยอย่างสำคัญที่สุด ซึ่งอนาคตเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาขึ้นได้
เพราะว่าสิ่งที่กำลังดำเนินไปมิใช่เป็นการเปลี่ยนรูปศาสนา
แต่เป็นการปฏิเสธและการทำลายความคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งเกิดของ

* ในทรรศนะของความเป็นรัฐบุรุษที่มีลักษณะสร้างสรรค์ – นั่นคือ
การรับรองหลักการรากมูลและการดัดแปลงวิธีการให้เข้ากับจุดประสงค์ รัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ
ซึ่งรับใช้กันเมื่อหนึ่งศตวรรษมาแล้วนับว่าดีกว่ารัฐธรรมนูญประจำรัฐต่าง ๆ ฉบับล่าสุดมาก
ฉบับใหม่ที่สุดคือรัฐธรรมนูญของรัฐแคลิฟอร์เนีย – เป็นผลงานชิ้นที่เลวที่สุด

ศาสนา ศาสนาคริสต์มิได้กำลังขจัดความเชื่องมงายออกไปจากตนเองเท่านั้น
แต่ในความคิดของคนทั่วไป ศาสนานี้กำลังตายลงทั้งรากเช่นเดียวกับที่ลัทธิ paganisms
แต่เดิมตายลงเมื่อศาสนาคริสต์เข้ามาสู่โลก และไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นมาแทน
ความคิดหลักมูลเกี่ยวกับพระผู้สร้างผู้ทรงพระปัญญาและเกี่ยวกับชีวิตอีกชีวิตหนึ่งในอนาคตกำ
ลังอ่อนแอลงอย่างรวดเร็วในจิตใจของคนทั่วไป บัดนี้
ไม่ว่าข้อนี้จะเป็นความก้าวหน้าในตัวเองหรือไม่ก็ตาม
ความสำคัญของบทบาทของศาสนาในประวัติศาสตร์โลกย่อมแสดงถึงความสำคัญของความเปลี่
ยนแปลงซึ่งกำลังดำเนินไปในขณะนี้
ถ้าธรรมชาติของมนุษย์ไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยทันทีในสิ่งที่ประวัติศาสตร์สากลของมนุษยชาติแ
สดงว่าเป็นลักษณะที่ลึกซึ้งที่สุดแล้ว
กิริยาและปฏิกิริยาที่ทรงพลังที่สุดก็กำลังเตรียมพร้อมอยู่แล้ว ความคิดในขั้นต่าง ๆ
เช่นนั้นได้แสดงถึงช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านเสมอมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ภาวะความคิดเช่นนี้
ในขนาดที่เล็กกว่าและลึกซึ้งน้อยกว่า
(เพราะข้าพเจ้าคิดว่าใครก็ตามที่สังเกตการเปลี่ยนแปลงในวรรณคดีของเราและคุยถึงเรื่องเหล่านี้
กับผู้ที่เขาได้พบปะ
จะได้เห็นว่าสิ่งที่ความคิดทางวัตถุนิยมกำลังกระทำอยู่คือการไถที่ชั้นใต้ผิวดิน มิใช่ที่ผิวดิน)
ได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการปฏิวัติของฝรั่งเศส
แต่สิ่งที่คล้ายคลึงที่สุดกับความพินาศแห่งความคิดทางศาสนาซึ่งกำลังดำเนินไปในขณะนี้นั้น
จะเห็นได้ในช่วงเวลาที่อารยธรรมโบราณเริ่มผ่านจากความสูงส่งมาเป็นความเสื่อม
ไม่มีมนุษย์คนใดจะบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอะไรจะเกิดขึ้น
แต่ผู้รู้จักคิดทั้งหลายเริ่มจะรู้สึกแล้วว่าจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงขึ้นบางประกา
ร โลกอารยะกำลังสั่นเทาอยู่ในช่วงใกล้ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ
มันจะต้องเป็นการก้าวกระโดดขึ้นสูงซึ่งจะเปิดทางให้แก่ความเจริญก้าวหน้าชนิดที่ไม่เคยมีใครฝั
นถึง หรือไม่ก็จะต้องเป็นการกระโจนลงต่ำซึ่งจะนำเรากลับไปสู่ความป่าเถื่อน.

บทที่ 5

สัจจะศูนย์กลาง

ในพื้นที่สั้น ๆ ซึ่งการสอบสวนของเราตอนท้ายนี้ต้องถูกจำกัดอยู่
ข้าพเจ้าจำเป็นต้องงดเว้นสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะกล่าวไว้เป็นอันมาก และต้องกล่าวแต่เพียงสั้น ๆ ทั้ง ๆ ที่การพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนก็มิใช่จะเป็นการไม่เหมาะ

อย่างไรก็ตาม อย่างน้อยที่สุดก็ปรากฏชัดว่า
ในการสอบสวนด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองของเรา
สัจจะซึ่งนำเราเข้าไปหานั้นปรากฏชัดเจนเช่นเดียวกันในการเกิดและการพินาศของชาติทั้งหลาย
และในความเจริญและความเสื่อมของอารยธรรม
และมันสอดคล้องกับการยอมรับที่ฝังลึกในด้านความสัมพันธ์และลำดับ
ซึ่งเราเรียกว่าความคิดความเข้าใจทางศีลธรรม
ดังนั้นข้อยุติของเราก็ได้รับลักษณะความแน่นอนที่สุดและการยืนยันเห็นชอบสูงสุด

สัจจะนี้เป็นทั้งภัยคุกคามและสัญญา
มันแสดงว่าความชั่วร้ายอันเกิดจากการวิภาคเศรษฐทรัพย์อย่างไม่ยุติธรรมและไม่เท่าเทียมกันซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ๆ ในขณะที่
อารยธรรมสมัยใหม่ดำเนินไปนั้นมิใช่สิ่งที่เกิดคู่ไปกับความก้าวหน้า
แต่เป็นแนวโน้มซึ่งจะทำให้ความก้าวหน้าหยุดชะงัก มันจะไม่หายไปเอง

ตรงกันข้ามความชั่วร้ายนี้จะเพิ่มขึ้น ๆ
จนกระทั่งกวาดเรากลับไปสู่ความป่าเถื่อนตามวิถีทางที่อารยธรรมเดิม ๆ ทั้งสิ้นได้ผ่านไปแล้ว ยกเว้นไว้แต่จะกำจัดสาเหตุของมันเสีย แต่สัจจะนี้ก็แสดงด้วยว่า
ความชั่วร้ายเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นเพราะกฎของธรรมชาติ
หากเกิดขึ้นจากการปรุงปรับทางสังคมอย่างเลวแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งไม่รับรู้กฎของธรรมชาติ
และถ้าได้ขจัดสาเหตุของมันเสียแล้วก็จะเท่ากับเราได้ให้แรงกระตุ้นอย่างมหาศาลแก่ความก้าวหน้า

ความยากจนในท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์
ซึ่งทำความเจ็บปวดให้แก่มนุษย์และทำให้มนุษย์เข้าใกล้สภาพสัตว์
พร้อมทั้งความชั่วร้ายทั้งหลายอันเกิดขึ้นจากความยากจนนี้
ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นมาจากการปฏิเสธความยุติธรรม
ในการยอมให้มีการผูกขาดโอกาสทั้งหลายซึ่งธรรม-ชาติให้แก่ทุกคนโดยเสรีนั้น
เราได้ละเลยต่อกฎหลักมูลแห่งความยุติธรรม – เพราะว่า
เท่าที่เราจะเห็นได้เมื่อเราพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้มาตราส่วนใหญ่
ความยุติธรรมจะดูเหมือนเป็นกฎสูงสุดแห่งเอกภพ
แต่ถ้าเรากวาดล้างความอยุติธรรมนี้ไปเสียและยืนยันรักษาสิทธิของมนุษย์ทุกคนในโอกาสตามธรรมชาติ เราก็จะทำให้ตัวเราเองสอดคล้องกับกฎ –
เราจะกำจัดสาเหตุสำคัญแห่งความไม่เท่าเทียมกันอันผิดธรรมชาติในการวิภาคเศรษฐทรัพย์และอำนาจ เราจะทำให้ความยากจนสูญสิ้นไป ทำให้กิเลสแห่งความโลภอันโหดเหี้ยมเชื่องลง
ทำให้สายธารแห่งความชั่วร้ายและความทุกข์ยากเหือดแห้งไป
ทำให้ประทีปแห่งวิทยาการสว่างขึ้นในที่มืด
ทำให้เกิดความแข็งขันขึ้นใหม่ในการค้นคิดประดิษฐ์และเกิดแรงกระตุ้นใหม่ ๆ ในการค้นพบ
นำความเข้มแข็งทางการเมืองเข้าแทนที่ความอ่อนแอทางการเมือง
และทำให้ระบบกดขี่และอนาธิปไตยกลายเป็นสิ่งที่เป็นไปมิได้

การปฏิรูปที่ข้าพเจ้าเสนอนั้นสอดคล้องกันกับทุกสิ่งอันเป็นที่พึงปรารถนาทั้งทางการเมือง สังคม และทางศีลธรรม มันมีคุณสมบัติของการปฏิรูปที่แท้จริง
เพราะมันจะทำให้การปฏิรูปอื่นๆ ทั้งสิ้นง่ายขึ้น
มันจะเป็นอะไรนอกจากการปฏิบัติให้ลุล่วงไปทั้งตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์แห่งสัจจะซึ่งประกาศไว้ในคำประกาศเอกราช – สัจจะที่ “แจ่มชัดในตัวเอง”
อันเป็นหัวใจและวิญญาณแห่งคำประกาศ – “*มนุษย์ทุกคนถูกสร้างขึ้นมาเท่าเทียมกัน มนุษย์ได้รับมอบสิทธิจากพระผู้สร้างบางประการอันไม่มีใครจะสามารถพรากไปเสียได้ ในบรรดาสิทธิเหล่านี้คือ ชีวิต เสรีภาพ และการแสวงหาความสุขสบาย!*”

สิทธิเหล่านี้ย่อมถูกปฏิเสธเมื่อสิทธิอันเท่าเทียมกันในแผ่นดิน –
บนแผ่นดินและโดยแผ่นดินเท่านั้นที่มนุษย์จะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ – ถูกปฏิเสธ
ความเสมอภาคกันในสิทธิทางการเมืองจะไม่ช่วยชดเชยให้กับการปฏิเสธสิทธิอันเท่าเทียมกันในความเอื้อเฟื้อของธรรมชาติ
เมื่อสิทธิเท่าเทียมกันในแผ่นดินถูกปฏิเสธและเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นและการค้นคิดประดิษฐ์ดำเนินไป
เสรีภาพทางการเมืองก็กลายเป็นเพียงเสรีภาพที่จะแข่งขันกันหางานทำในอัตราค่าแรงชนิดที่เกือบทำให้อดตาย นี่คือสัจธรรมที่เราไม่ได้สนใจ ดังนั้นจึงมีขอทานและคนจรจัด

เกิดขึ้นตามท้องถนน และความยากจนทำให้มนุษย์ซึ่งเราอวดอ้างว่าเป็นอธิปไตยทางการเมืองต้องกลายเป็นทาส
ความขาดแคลนทำให้เกิดความโง่เขลาชนิดที่โรงเรียนของเราไม่สามารถจะให้ความสว่างได้
พลเมืองลงคะแนนเสียงตามคำบงการของนายของตน
นักกวนเมืองเข้าแย่งชิงบทบาทของรัฐบุรุษ ทองคำมีน้ำหนักในตราชูแห่งความยุติธรรม
ในตำแหน่งสูง ๆ ผู้ที่เข้านั่งคือ
ผู้ที่ไม่กระทำคุณความดีให้แก่ประเทศชาติแม้แต่จะเป็นเพียงคำกล่าวอย่างลวง ๆ ก็ตาม
และเสาหลักแห่งสาธารณรัฐซึ่งเราเคยคิดว่าแข็งแรงเหลือเกินนั้นได้โค้งงอแล้วด้วยแรงเครียดที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

เราเชิดชูเทวีเสรีภาพทั้งในนามและในรูปแบบ
เราสร้างอนุสาวรีย์เทวีเสรีภาพและกล่าวคำสรรเสริญ แต่เรามิได้เชื่อถือเทวีอย่างเต็มที่เลย
และยิ่งเราเจริญเติบโตมากขึ้น ความต้องการของเทวีก็ยิ่งมากขึ้น
เทวีจะไม่ยอมรับการบริการเพียงครึ่งเดียว!

เสรีภาพ! มันเป็นคำที่จะต้องอธิษฐานอ้อนวอน
มิใช่รบกวนโสตประสาทด้วยคำโอ้อวดที่ว่างเปล่า เพราะเสรีภาพหมายถึงความยุติธรรม
และความยุติธรรมคือกฎธรรมชาติ – กฎแห่งสุขภาพและสมมาตรและความเข้มแข็ง
กฎแห่งภราดรภาพและความร่วมมือ

ผู้ที่ถือว่าเทวีเสรีภาพได้ปฏิบัติภารกิจลุล่วงไปแล้วเมื่อได้ยกเลิกเอกสิทธิ์สืบตระกูลและใ
ห้สิทธิลงคะแนนเสียงแก่มนุษย์
ผู้ที่คิดว่าเทวีไม่มีความสัมพันธ์อื่นใดอีกในกิจวัตรประจำวันแห่งชีวิต
ผู้นั้นย่อมไม่เห็นความสูงส่งที่แท้จริงของเทวี – สำหรับเขาเหล่านี้
กวีผู้กล่าวโคลงสดุดีเทวีจะดูเหมือนเป็นคนเพ้อเจ้อ และผู้ที่ยอมเสียสละเพื่อเสรีภาพคือคนโง่!
ดวงอาทิตย์เป็นเจ้าแห่งชีวิตและแสงสว่าง ฉันใด ลำแสงอาทิตย์ไม่เพียงแต่เจาะทะลุก้อนเมฆ
แต่ยังสนับ สนุนการเจริญเติบโตทั้งหลาย ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทั้งปวง
และทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตและความงดงามแบบต่าง ๆ
หลากหลายจากสิ่งที่มิฉะนั้นแล้วก็จะเป็นแต่มวลสารอันเย็นชืดและเฉื่อย ฉันใด
เสรีภาพก็เป็นฉันนั้นสำหรับมนุษยชาติ
มิใช่เพื่อความคิดเลื่อนลอยเท่านั้นที่มนุษย์เราสู้ทำงานเหนื่อยยากและล้มตายไป
ที่ประจักษ์พยานแห่งเสรีภาพได้ยืนหยัดมาในทุกสมัยทุกยุค
และซึ่งทำให้ผู้ยอมเสียสละเพื่อเสรีภาพสู้ทนรับความยากลำบาก

เรากล่าวถึงเสรีภาพเสมือนเป็นสิ่งหนึ่ง และกล่าวถึงคุณงามความดี เศรษฐทรัพย์
ความรู้ การค้นคิดประดิษฐ์ ความเข้มแข็งของชาติและเอกราชของชาติเสมือนเป็นสิ่งอื่น ๆ
แต่เสรีภาพคือแหล่งกำเนิด คือมารดา คือเงื่อนไขอันจำเป็นแห่งสิ่งเหล่านี้ทั้งสิ้น เสรีภาพ

สัมพันธ์กับคุณงามความดีเสมือนแสงสว่างกับสี
เสรีภาพสัมพันธ์กับเศรษฐทรัพย์เสมือนแสงแดดกับเมล็ดธัญพืช
กับความรู้เสมือนนัยน์ตากับการมองเห็น เสรีภาพคืออัจฉริยบุคคลแห่งการค้นคิดประดิษฐ์
คือกล้ามเนื้อแห่งความเข้มแข็งของชาติ และจิตวิญญาณแห่งเอกราชของชาติ
เสรีภาพเกิดขึ้นที่ใด ที่นั่นคุณงามความดีย่อมเติบโตขึ้น เศรษฐทรัพย์มีมากขึ้น ความรู้ขยายออก
การค้นคิดประดิษฐ์ทำให้ความสามารถของมนุษย์เพิ่มขึ้น
และชาติที่มีเสรีภาพมากกว่าก็จะพุ่งขึ้นสูงในด้านความเข้มแข็งและจิตวิญญาณท่ามกลางประเทศ
เพื่อนบ้าน ดังเช่น Saul กษัตริย์พระองค์แรกแห่งอิสราเอลท่ามกลางพี่น้องร่วมชาติของพระองค์
– สูงสง่ากว่าและสดใสกว่า ที่ใดเสรีภาพเสื่อมลง ที่นั่นคุณงามความดีจะเลือนหาย
เศรษฐทรัพย์จะลดลง ความรู้ถูกลืม การค้นคิดประดิษฐ์หยุดชะงัก
และจักรวรรดิที่เคยทรงอานุภาพในด้านกำลังทหารและศิลปะวิทยา-
การจะกลายเป็นเหยื่อที่น่าสมเพชแก่พวกป่าเถื่อนที่มีเสรีกว่า!

เสรีภาพได้ทอแสงมายังหมู่มนุษย์เพียงด้วยลำแสงที่ขาดเป็นช่วงและสว่างเพียงบางส่วน
แต่เสรีภาพก็ได้ทำให้เกิดความก้าวหน้าทั้งหลาย

เสรีภาพได้มาสู่ทาสชนชาติหนึ่งที่หมอบราบอยู่ภายใต้แซ่ของพวกอียิปต์และนำพวกเขา
ออกจากฐานะแห่งทาส (House of Bondage) เสรีภาพทำให้พวกเขาแข็งแกร่งขึ้นในทะเลทราย
และทำให้เกิดชนชาติผู้พิชิตขึ้นจากเขาเหล่านี้
เจตนารมณ์เสรีแห่งกฎของโมเสสได้นำนักคิดขึ้นสู่ระดับสูงอันทำให้เขาแลเห็นเอกภาพแห่งพระ
ผู้เป็นเจ้า และดลใจกวีให้ร้อยกรองความคิดออกมาอย่างสูงเลิศ
เสรีภาพทอแสงลงสู่ฝั่งทะเลของฟีนิเชีย แล้วเรือทั้งหลายก็แล่นผ่านหลักศิลาของเฮอร์คิวลีส
(Pillars of Hercules ทางตะวันออกของช่องยิบรอลตาร์) เพื่อสำรวจทะเลที่ยังไม่มีใครรู้จัก
เสรีภาพฉายแสงบางส่วนลงสู่กรีซ แล้วหินอ่อนก็เกิดขึ้นเป็นรูปร่างที่มีความสวยงามตามอุดมคติ
คำพูดกลายเป็นเครื่องมือของความคิดอันลึกซึ้งแยบคาย
และกองทหารนับจำนวนไม่ถ้วนของมหาราช Darius
ก็แตกพ่ายต่อทหารอาสาสมัครจำนวนน้อยของบรรดาเมืองเสรีราวกับคลื่นที่ปะทะโขดหิน
เสรีภาพส่องแสงไปยังบรรดานาขนาดแปลงละ 4 เอเคอร์ของกสิกรอิตาลี

และจากพลังแห่งเสรีภาพ มหาอำนาจประเทศหนึ่งก็เกิดขึ้นซึ่งพิชิตโลก
แสงเหล่านี้ส่งประกายออกมาจากโล่ของนักรบเยอรมัน
แล้วจักรพรรดิออกัสตัสก็ทรงกันแสงหากองทัพของพระองค์ ณ ราตรีหนึ่งหลังคราส
แสงเฉียงแฉลบของเสรีภาพก็ส่องลงมายังบรรดาเมืองเสรีอีก วิชาการที่สูญสิ้นไปกลับฟื้นคืน
อารยธรรมสมัยใหม่เริ่มต้น โลกใหม่ถูกเปิดออก และเมื่อ

เสรีภาพเจริญเติบโตขึ้น ศิลปะ เศรษฐทรัพย์ อำนาจ ความรู้
และการขัดเกลาก็เจริญเติบโตขึ้นเช่นเดียวกัน ในประวัติศาสตร์ของทุกชาติ
เราอาจจะได้อ่านความจริงข้อเดียวกันนี้ พลังที่เกิดขึ้นจาก Magna Charta
ทำให้อังกฤษสามารถยึดได้หมู่บ้าน Crecy และ Agincourt
การฟื้นคืนชีพของเสรีภาพจากระบบกดขี่ของราชวงศ์ทิวเดอร์ทำให้รัชสมัยของพระนางอิลิซาเบธรุ่งเรือง
จิตวิญญาณซึ่งได้นำทรราชพระองค์หนึ่งไปสู่เครื่องประหารได้เพาะเมล็ดแห่งต้นไม้อันทรงอำนาจขึ้นที่นี่
พลังแห่งเสรีภาพสมัยโบราณทำให้สเปนเป็นชาติทรงอำนาจสูงสุดในโลกในทันทีที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้
แต่ก็ต้องตกต่ำลงสู่ก้นบึ้งแห่งความอ่อนแอในเมื่อระบบกดขี่เกิดขึ้นต่อจากเสรีภาพ
จงดูพลังในเชิงพุทธิปัญญาทั้งสิ้นในฝรั่งเศสเสื่อมสูญไปภายใต้ระบบกดขี่แห่งศตวรรษที่ 17
เพื่อที่จะฟื้นคืนขึ้นอย่างสง่างามเมื่อเทวีเสรีภาพตื่นขึ้นในศตวรรษที่ 18
และโดยอาศัยรากฐานจากการให้สิทธิออกเสียงแก่ชาวนาฝรั่งเศสในการปฏิวัติครั้งยิ่งใหญ่
ก็ทำให้เกิดพลังอันเข้มแข็งซึ่งได้ท้าทายการพิชิตอยู่ในสมัยของเรา

เราจะไม่เชื่อมั่นในเทวีเสรีภาพหรือ?

ในสมัยของเรา พลังอันเคลือบแฝงได้คืบคลานเข้ามาเช่นเดียวกับในสมัยก่อน ๆ
ซึ่งได้ทำลายเทวีเสรีภาพโดยก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคขึ้น ณ ขอบฟ้า เมฆเริ่มลดต่ำลง
เทวีเสรีภาพเรียกร้องเราอีกแล้ว เราจะต้องติดตามเทวีต่อไป เราจะต้องเชื่อถือเธอเต็มที่
เราจะต้องรับเสรีภาพทั้งหมด มิฉะนั้นเสรีภาพก็จะไม่อยู่กับเรา

ไม่เป็นการเพียงพอที่มนุษย์จะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
ไม่เป็นการเพียงพอที่มนุษย์จะมีความเสมอภาคกันทางทฤษฎีต่อหน้ากฎหมาย
มนุษย์จะต้องมีเสรีภาพที่จะใช้ประโยชน์จากโอกาสและปัจจัยแห่งชีวิต
มนุษย์จะต้องมีความเสมอภาคกันในความเอื้อเฟื้อของธรรมชาติ ถ้าไม่เลือกเอาเช่นนี้
เทวีเสรีภาพก็จะดึงเอาแสงสว่างของเธอกลับไป! ถ้าไม่เลือกเอาเช่นนี้ ความมืดก็จะเข้ามา
และพลังที่ความก้าวหน้าก่อให้เกิดขึ้นก็จะกลายเป็นอำนาจทำลายล้าง นี่เป็นกฎสากล
นี่เป็นบทเรียนของศตวรรษต่าง ๆ ถ้าไม่วางรากฐานอยู่บนความยุติธรรม
โครงร่างแห่งสังคมก็จะยืนหยัดอยู่มิได้

การปรุงปรับขั้นปฐมของสังคมของเราเป็นการปฏิเสธความยุติธรรม
โดยการยอมให้มนุษย์ผู้หนึ่งได้ครอบครองที่ดินซึ่งมนุษย์ผู้อื่นต้องอาศัยดำรงชีวิตอยู่บนแผ่นดิน
นั้นและจากแผ่น

ดินนั้น
เราก็ได้ทำให้พวกเขากลายเป็นทาสของผู้นั้นในระดับหนึ่งซึ่งจะรุนแรงขึ้นเมื่อความก้าวหน้าทาง
วัตถุดำเนินไป
นี่คือการเล่นแร่แปรธาตุอย่างแยบยลซึ่งกำลังสกัดเอาผลแห่งการทำงานเหนื่อยยากจากมวลชนใ
นอารยประเทศทุกแห่งไปโดยวิธีที่พวกเขาไม่รู้สึก
นี่คือการเล่นแร่แปรธาตุอย่างแยบยลซึ่งกำลังสถาปนาระบบทาสที่ยากแค้นขึ้นและไร้ความหวังยิ่
งขึ้นแทนที่ระบบทาสที่ถูกทำลายลงไปแล้ว
กำลังทำให้เกิดระบบกดขี่ทางการเมืองขึ้นจากเสรีภาพทางการเมือง
และในไม่ช้าก็จะต้องเปลี่ยนสถาบันประชาธิปไตยให้กลายเป็นอนาธิปไตย

สิ่งนี้แหละที่ทำให้พรแห่งความก้าวหน้าทางวัตถุกลายเป็นคำสาป
สิ่งนี้แหละที่ต้อนให้มนุษย์เข้าไปแน่นกันอยู่ในห้องใต้ดินสกปรกและห้องเช่าซอมซ่อ
ที่ทำให้มีคนเต็มคุกและหญิงเต็มซ่องโสเภณี
ที่ลงปฏักมนุษย์ด้วยความขาดแคลนและเผาผลาญมนุษย์ด้วยความโลภ

ที่ปล้นความสง่าและความสวยงามแห่งอิตถีเพศที่ดีพร้อมไปจากสตรี
ที่คร่าความรื่นเริงและความบริสุทธิ์แห่งยามอรุณของชีวิตไปจากเด็กน้อย
อารยธรรมที่อาศัยพื้นฐานเช่นนี้ย่อมไม่อาจดำเนินต่อไปได้
กฎอันยั่งยืนชั่วนิรันดร์แห่งเอกภพย่อมห้ามอารยธรรมเช่นนี้
ซากพินาศแห่งจักรวรรดิที่ตายไปแล้วให้ปากคำว่ามันจะเป็นเช่นนี้ไม่ได้
และพยานซึ่งอยู่ในวิญญาณทุกดวงก็ตอบเช่นเดียวกัน
สิ่งนี้เป็นบางสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าความเมตตากรุณา บางสิ่งที่สง่าน่าเคารพยิ่งกว่าความมีใจกุศล –
สิ่งนี้คือเทวียุติธรรมเอง ที่เรียกร้องให้เราแก้ไขความยุติธรรมนี้ให้ถูกต้อง
ความยุติธรรมซึ่งจะไม่ถูกปฏิเสธ ซึ่งจะไม่สามารถบอกเลื่อนออกไปได้ –
ความยุติธรรมซึ่งถือดาบพร้อมไปกับตราชู
เราจะหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงด้วยพิธีกรรมและการสวดมนต์อ้อนวอนหรือ?
เราจะหลีกเลี่ยงประกาศิตแห่งกฎอันจะเปลี่ยนแปลงมิได้โดยการสร้างโบสถ์ในขณะที่ทารกซึ่งหิวโหยร้องคร่ำครวญและมารดาที่อ่อนเพลียร่ำไห้อยู่กระนั้นหรือ?
ถึงแม้อาจจะใช้ภาษาของคำสวด
แต่มันก็เป็นการหมิ่นพระผู้เป็นเจ้าที่อ้างว่าความระทมทุกข์และความมีสภาพเยี่ยงสัตว์อันเกิดจากความยากจนนั้นเป็นเพราะประกาศิตที่ยากแก่การเข้าใจแห่งพระผู้ทรงพระกรุณา
การหมิ่นที่พนมมือเข้าหาพระผู้เป็นเจ้าโดยยกความรับผิดชอบในความขาดแคลนและอาชญากรรมแห่งนครใหญ่ ๆ ของเราให้แก่พระองค์ เราดูหมิ่นพระผู้ทรงเป็นนิรันดร
เราใส่ร้ายพระผู้ทรงความยุติธรรม มนุษย์ผู้มีความกรุณาควรจะได้จัดระเบียบให้แก่โลก
ผู้ที่รักความยุติธรรมควรจะบดขยี้จอมปลวกอันเป็นแผลฝีเช่นนั้นด้วยเท้าของเขา! มิใช่

พระผู้ทรงมหิทธยานุภาพ
แต่เป็นพวกเรานี่แหละที่ต้องรับผิดชอบต่อความชั่วร้ายและความทุกข์ยากซึ่งกลัดหนองอยู่ท่ามกลางอารยธรรมของเรา พระผู้สร้างทรงโปรยปรายของขวัญของพระองค์ลงมายังพวกเรา –

มากเกินพอสำหรับทุกคน
แต่เราเหยียบย่ำมันจมโคลนไปเสมือนหมูที่แย่งอาหารกัน –
เหยียบย่ำมันจมโคลนไปในขณะที่เราฉุดกระชากลากทึ้งกันเอง!

ในใจกลางอารยธรรมของเราขณะนี้
ความขาดแคลนและความทุกข์ยากมีรุนแรงพอที่จะทำให้ผู้ที่ไม่ปิดตาของตนและทำประสาทให้แข็งเป็นเหล็กต้องใจคอเหี่ยวแห้ง
เราจะกล้าหันไปหาพระผู้สร้างและขอให้พระองค์ทรงปลดเปลื้องภาวะเช่นนี้หรือ?
สมมติว่าพระองค์ทรงรับฟังคำสวดอ้อนวอน
และโดยพระโองการเช่นเดียวกับที่ทำให้เกิดเอกภพขึ้น ก็ได้เกิดพลังในดวงอาทิตย์มากยิ่งขึ้น
บรรยากาศเต็มไปด้วยคุณความดีใหม่ เกิดพลังใหม่ขึ้นในพื้นดิน เกิดพืชขึ้น 2 เท่า
และเมล็ดซึ่งเคยเติบโตเพิ่มขึ้นเป็น 50 เท่าก็กลายเป็นเพิ่มขึ้น 100 เท่า!
ความยากจนจะลดน้อยลงหรือความขาดแคลนจะปลดเปลื้องไปกระนั้นหรือ?
เห็นได้ชัดว่าจะไม่เป็นเช่นนั้น! ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอันใดก็ตามจะเป็นแต่เพียงชั่วคราวเท่านั้น
พลังใหม่ ๆ ที่ไหลมาสู่เอกภพจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้ก็แต่โดยผ่านทางแผ่นดินเท่านั้น
และเมื่อที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน
ชนชั้นซึ่งผูกขาดพระกรุณาแห่งพระผู้สร้างอยู่ขณะนี้ก็จะผูกขาดพระกรุณาใหม่ ๆ
ของพระองค์หมดสิ้น เฉพาะแต่เจ้าของที่ดินเท่านั้นที่จะได้รับประโยชน์ ค่าเช่าจะเพิ่มขึ้น
แต่ค่าแรงจะยังคงมีแนวโน้มไปสู่ระดับที่จะอดตายอยู่นั่นเอง!

นี่มิใช่เป็นเพียงการนิรนัย (deduction) ของวิชาเศรษฐศาสตร์เท่านั้น
หากเป็นข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ด้วย เรารู้ก็เพราะเราได้เห็นมาแล้ว ในสมัยของเรานี่เอง
ภายใต้สายตาของเรานี่เอง พลังศักดิ์สิทธิ์ซึ่งอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น อยู่ในทุกสิ่ง
และแสดงผ่านทุกสิ่ง พลังศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเอกภพทั้งสิ้นเป็นเครื่องแสดงออกให้เห็น
พลังศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสร้างสรรค์สรรพสิ่งทั้งหลาย ซึ่งถ้าปราศจากพลังนี้แล้ว
สิ่งที่มีอยู่ขณะนี้จะไม่เกิดขึ้นมาได้
ได้เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้ซึ่งมนุษย์อาจจะรื่นรมย์ด้วยได้โดยแท้จริงราวกับว่าความอุดมของธรรมชาติได้เพิ่มขึ้น

ความคิดได้ผ่านเข้ามาในสมองของผู้หนึ่งที่หาทางเอาไอน้ำมาใช้ประโยชน์ได้สำหรับมนุษย์
ความลับได้ถูก

กระซิบบอกที่โสตประสาทชั้นในของอีกผู้หนึ่งซึ่งทำให้สายฟ้ากลายเป็นเครื่องส่งข่าวรอบโลก
กฎต่าง ๆ แห่งสสารได้ถูกเปิดเผยออกในทุกทิศทาง ในอุตสาหกรรมทุกสาขา
แขนเหล็กและนิ้วเหล็กได้เกิดขึ้น
ซึ่งมีผลต่อการผลิตเศรษฐทรัพย์เช่นเดียวกับที่ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติได้เพิ่มขึ้น
ผลที่เกิดขึ้นเป็นเช่นไรหรือ? เจ้าของที่ดินได้ประโยชน์ทั้งสิ้นไป
การค้นพบและการประดิษฐ์คิดค้นอันมหัศจรรย์แห่งศตวรรษของเรามิได้เพิ่มค่าแรงขึ้นหรือทำให้การทำงานเหนื่อยยากบรรเทาลง ผลลัพธ์ก็มีแต่เพียงทำให้คนไม่กี่คนร่ำรวยขึ้น
ทำให้คนจำนวนมากหมดหนทางยิ่งขึ้น!

ของขวัญแห่งพระผู้สร้างจะถูกฉ้อโกงไปได้อย่างลอยนวลเช่นนั้นหรือ?
เป็นเรื่องเล็กน้อยหรือที่แรงงานจะถูกปล้นเอาสิ่งที่ทำมาหาได้ไปเสียในขณะที่ผู้โลภมากร่ำรวยไปด้วยเศรษฐ-ทรัพย์ – ที่คนจำนวนมากต้องขาดแคลนในขณะที่คนไม่กี่คนมั่งมีล้นเหลือ?
จงหันไปดูประวัติ-ศาสตร์
จากทุกหน้าเราจะได้อ่านบทเรียนว่าความผิดเช่นนั้นไม่เคยพ้นการลงโทษไปได้เลย เทวี Nemesis ผู้ลงอาญาซึ่งติดตามความอยุติธรรมไปไม่เคยพลาดและไม่เคยบรรทม!
จงหันไปดูโดยรอบในขณะนี้ สภาพดังกล่าวจะสามารถดำเนินต่อไปได้หรือ?
เราจะกล่าวได้แม้แต่เพียงว่า “After us the deluge!” กระนั้นหรือ? เปล่าเลย!
หลักศิลาแห่งรัฐกำลังสั่นคลอนอยู่แล้วแม้แต่ในขณะนี้ และรากฐานแท้ ๆ
แห่งสังคมก็เริ่มสั่นรัวด้วยพลังที่ถูกอัดและเปล่งแสงแดงเรื่ออยู่เบื้องใต้
การดิ้นรนต่อสู้ซึ่งจะต้องทำให้เกิดการฟื้นฟูขึ้น หรือไม่ก็กระเทือนไหวจนเกิดความหายนะนั้นใกล้เข้ามา ถ้าหากว่ายังมิได้เริ่มขึ้นแล้ว

ประกาศิตได้ปรากฏออกมาแล้ว!
พลังทั้งหลายได้ย่างเข้ามาสู่โลกพร้อมกับไอน้ำและไฟฟ้าและความสามารถใหม่ ๆ
อันเกิดจากความก้าวหน้า
ซึ่งจะทำให้เราขึ้นสู่ระดับสูงขึ้นหรือไม่ก็ทำให้เราพินาศไปเช่นเดียวกับที่ชาติต่าง ๆ
อารยธรรมต่าง ๆ พินาศไปก่อนแล้ว มันเป็นความหลงผิดซึ่งเกิดขึ้นนำหน้าการทำลายล้าง
ที่จะแลเห็นว่าความไม่สงบทั่วไปซึ่งทำให้โลกอารยะสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงอยู่ในขณะนี้
เป็นเพียงผลชั่วคราวของสาเหตุอันไม่จีรังยั่งยืนระหว่างความคิดประชาธิปไตยกับการปรุงปรับสังคมแบบอภิชนาธิปไตยนั้นมีความขัดแย้งกันชนิดที่ไม่สามารถจะปรองดองกันได้เลย
เราจะได้เห็นความขัดแย้งนี้กำลังเกิดขึ้นทั้งในสหรัฐฯ

และในยุโรป
เราไม่สามารถจะให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งแก่มนุษย์พร้อมทั้งบังคับให้เขาต้องพเนจรไปด้วยได้อีกต่อไป
เราไม่สามารถจะให้การศึกษาแก่เด็กชายหญิงในโรงเรียนแล้วก็ปฏิเสธสิทธิในการหาเลี้ยงชีวิตอย่างสุจริตของเขาได้อีกต่อไป
เราไม่สามารถจะพูดพล่ามได้ต่อไปถึงสิทธิอันไม่สามารถจะพรากไปได้ของมนุษย์แล้วก็ปฏิเสธสิทธิอันไม่สามารถจะพรากไปได้ในพระกรุณาของพระผู้สร้าง
เหล้าองุ่นใหม่ในขวดเก่าเริ่มมีปฏิกิริยาขึ้นแล้วแม้แต่ในขณะนี้
และพลังสำคัญเริ่มรวมตัวกันเพื่อการต่อสู้ดิ้นรน!

แต่ในขณะที่ยังมีเวลาเหลืออยู่ ถ้าเราหันไปหาเทวีแห่งความยุติธรรมและเชื่อฟังเธอ
ถ้าเราเชื่อถือเทวีแห่งเสรีภาพและตามเธอ ภยันตรายซึ่งกำลังคุกคามอยู่ขณะนี้จะต้องหายไป
พลังซึ่งขู่ขวัญอยู่ขณะนี้จะกลายเป็นเครื่องมือยกมนุษย์ให้สูงขึ้น
จงคิดถึงพลังซึ่งสูญเสียไปเปล่าขณะนี้
คิดถึงขอบเขตความรู้อันกว้างขวางสุดประมาณซึ่งยังจะต้องสำรวจต่อไป
คิดถึงโอกาสความเป็นไปได้ซึ่งการประดิษฐ์คิดค้นอันมหัศจรรย์แห่งศตวรรษนี้เพียงแต่แนะให้พ

อมองเห็นเท่านั้น เมื่อความขาดแคลนสูญสิ้นไป
เมื่อความโลภเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกอันสูงส่ง
เมื่อภราดรภาพอันเกิดจากความเสมอภาคเข้าแทนที่ความริษยาและความกลัวซึ่งชักนำให้มนุษย์เ
ป็นปฏิปักษ์กันเองอยู่ขณะนี้
เมื่อพลังสมองได้รับการปลดปล่อยออกมาด้วยสภาพที่ให้ความสะดวกสบายและเวลาว่างแม้แต่แ
ก่ผู้ที่ต่ำต้อยที่สุด เช่นนี้แล้ว ใครเล่าจะวัดได้ถึงความสูงส่งที่อารยธรรมของเราจะพุ่งขึ้นไป?
เราไม่สามารถจะหาถ้อยคำให้สมกับความคิดได้!
มันคือยุคทองซึ่งกวีบรรยายถึงและผู้รู้อนาคตกล่าวไว้เป็นอุปมา!
มันคือทัศนภาพอันสดใสซึ่งทำให้มนุษย์เห็นรังสีแห่งความงามสง่าฝังติดตาอยู่เสมอ
มันคือสิ่งที่นักบุญโยฮันมองเห็นเมื่อหลับตาเข้าฌาน ณ เกาะ Patmos
มันคือจุดสุดยอดแห่งศาสนาคริสต์ – แผ่นดินสวรรค์บนพื้นพิภพ อันมีกำแพงแก้วและประตูมุก!
มันคือรัชสมัยของเจ้าชายแห่งสันติภาพ!